

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

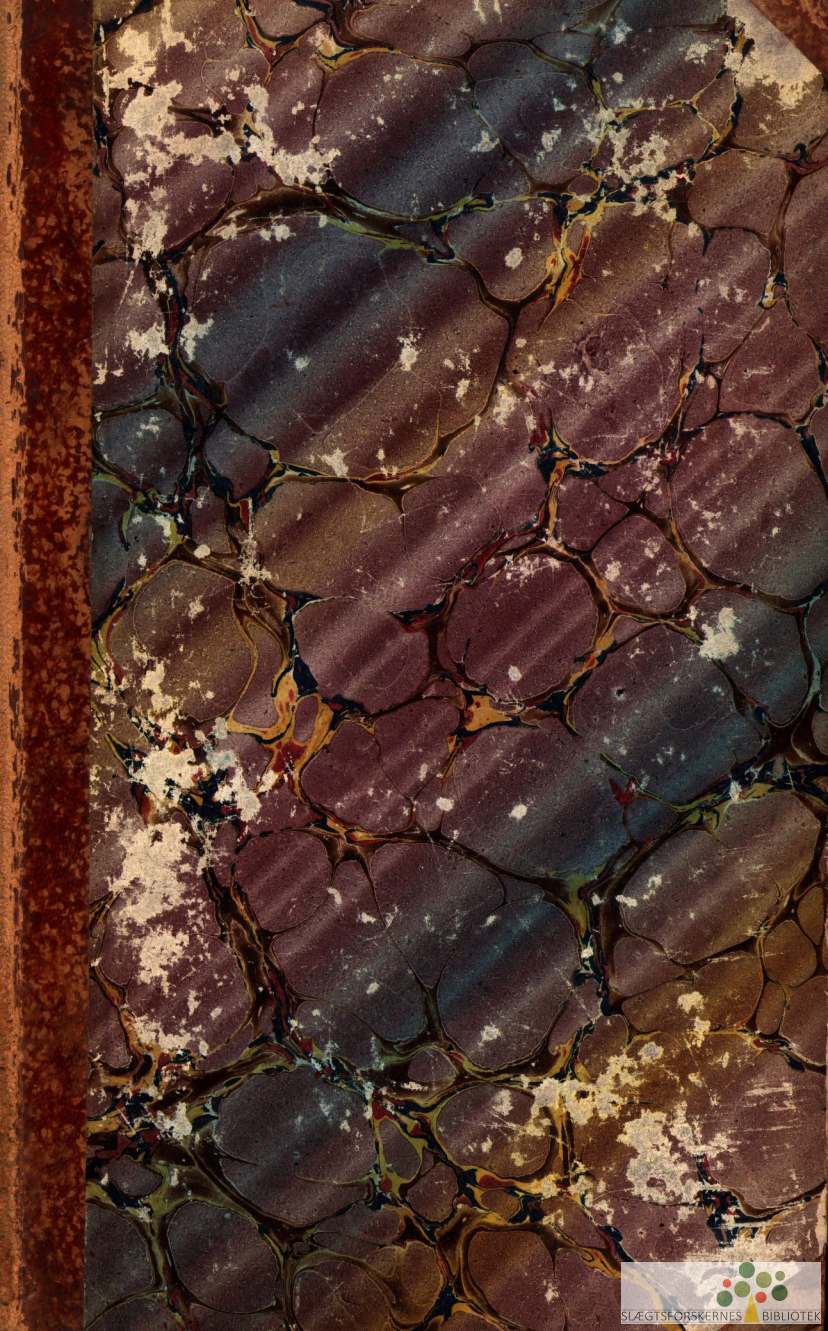
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Bidrag

til

Lehnsmanden paa Hagenskov,

Higsraad og Ridder

**Hr. Jørgen Brahes
Levnetsbeskrivelse,**

med Brudstykker

af

hans egenhændige Dagbøger

fra

1625 til 1656.

Red

Bedel Simonsen.

Dybt i Graven har Erfaring hjemme;
Den er Slatten, Fortids Urner gjemme.
Kun vanartet Barn kan stundom glemme
Fædres Barfælsroft og Gravens Stemme.

Odense.

Trykt, paa Forfatterens Forlag, i Dve Thomsens Dfficin.

1845.

Forerindring.

Nærværende Dagbøger, der ligesom *Estes Brocks* bestaae i Antegnelser, dem *Gieren* (i dette Tilfælde *Fr. Jørgen Brahe* til *Svedholm* &c.) fra Dag til Dag i sine Almanacker har nedskrevet, ville, som jeg haaber, saameget mere interessere mine Læsere, som de slutte sig paa en vis Maade umiddelbart til *Estes Brocks* allerede forud meddeelte, eftersom denne sidstnævnte Mand netop døde samme Aar nærværende Almanakantegnelser begynde; og da de derhos begge ere nedskrevne af Mand, der i det Mindste havde det tilfældes, at de Begge vare Lehnsmand og tillige Begge vare Rigsraader, saa vinde de maaskee ogsaa derved saameget mere i Interesse. Forresten have *Jørgen Brahes* Almanakantegnelser vel det Fortrin fremfor *Estes Brocks*, at de omfatte et langt større Tidrum, hvorimod de 3 af *Estes Brocks* meddeelte vare aldeles fuldstændige, da derimod disse blot bestaae i et Udvalg, hvilket dog *J. Brahe*, som det synes, selv, — for en desto lettere Oversigts Skyld, — maa have forfærdiget eller under sit Opsyn, — maaskee af et af sine Børn, — ladet foranstaa, da Haandstriften for største Deel er hans egen og, hvor den ikke det er, dog synes at være aldeles samtidig. Forresten er det vistnok at beklage, at Concipisten ikke alene synes at have anseet Meget for overflødig at udskrive, som for os vilde have havt en ikke ubetydelig Interesse, men at der selv af disse hans Excerpter en ikke ubetydelig Deel maa være forkommen, da der findes store Lacuner i Manuscriptet. Imidlertid har jeg saameget mindre villet undlade at bekjendtgjøre disse Brudstykker, som *Dr. Paludan Müller* har havt den Godhed at gjøre mig opmærksom paa, og som jeg har hans velvillige Meddelelse at takke, som de for mig, med Hensyn til at Forfatteren tillige var Lehnsmand paa *Hagenskov*, havde dobbelt Interesse, idet de saaledes tillige udgjøre et Supplement til, hvad jeg i min Ha-

genstøvs Historie om ham og hans Lehnstid meddeelte. Og saaledes vil jeg da for det Første bede mine Læsere at tage til Takke med, hvad jeg for denne Sinds formaaer at levere, indtil det maatte lykkes en heldigere Haand enten at opdagge Almanakkerne selv eller i det Mindste det, der i disse Excerpter turde mangle. Hvad derimod de øvrige Bidrag til Mandens Levnet, dem jeg som Indledning til hans Dagbøger har fundet mig foranlediget til at meddele, er angaaende, da kunde jeg vistnok have forøget samme betydeligt, dersom jeg ved denne Leilighed, saaledes som ved Udgaven af E. Brocks var Tilfældet, vilde fra Kjøbenhavn af have ladet mig meddele Udskrift af Klevenfeldts genealogisk-biographiske Samlinger; men jeg foretrak at meddele, hvad jeg selv var i Besiddelse af, strax, for derved desto snarere at kunne gjøre mine Landsmænd opmærksomme paa den Skat af historiske Almanakker, der muligviis skjuler sig i et af deres Archiver eller Bibliotheker, og for saaledes desto før at kunne foranledige sammes Fremdragelse for Lyset. Og naar den Tid kommer, at dette skeer, da er det jo altid tidnok at indhente de Supplementer, kjøbenhavnske Archiver og Bibliotheker maaskee endnu dertil kunne yde. Hvad endelig Dagbøgernes Orthographi er angaaende, da har jeg, ligesom i E. Brock, paa Interpunctionerne og de store og smaa Bogstaver nær (see E. Brock I, p. 40—41) fulgt samme nøiagtigt; og man vil saavel her som i E. Brock finde fuld Anledning til at forundre sig ikke blot over Ustadiigheden i deres danske Orthographi, der ofte afværler i 2 paa hinanden følgende Linier, men især over at Mand, der havde studeret og bereist fremmede Lande, kunde bogstavere saavel latinske som franske Ord saa aldeles urigtigt. Jeg vil nu blot ønske, at Hr. Adjunct Crone, som velvilligt har paataget sig ogsaa dette Skrifts Correctur, maatte faae Held og have Taalmodighed til at faae det ligesaa incorrect trykt, som det er — skrevet.

Etvedgaard, den 6te Oct. 1844.

Bedel Simonfen.

Hr. Jørgen Steensen Brahe til Hvedholm oc., — til hvis Mindes Fornøjelse nærværende Blade skulle være helligede, — var en i flere Henseender høist mærkelig Mand. Han nedstammede ikke blot fra en af vore ældste og anseeligste Adelsflægter, men havde ogsaa tildeels ved Arv og tildeels ved fornuftig Deconomi (Hoff. 3, p. 39) forhvervet sig en saare betydelig Formue, saa at han tilsidst endogsaa eiede ikke mindre end 9 Herregaarde (i Jylland nemlig Engelsholm, i Fyen Brahesborg, Barløsegaard, Hvedholm, Østrupgaard, Fjellebro, Skousgaard og Lundsgaard¹⁾), og i Skaane endelig Knudstrup; var

¹⁾ Jeg har nemlig i en gammel Fortegnelse (see 1658) over de J. Brahe tilhørende Gaarde saavel fundet Skousgaard som Lundsgaard anførte; men ligesaa lidet som Lundsgaard kan være den nuværende Herregaard i Revninge Sogn; ligesaa lidet er formodentlig Skousgaard det nuværende Skougaard i Søby Sogn; tvertimod, den sidstnævnte er vistnok den Sædegaard Skousgaard i Espe Sogn, som endnu henhører under Fjellebro; og skjøndt der ere flere Lundsgaarde i Fyen, f. Ex. i Guldberg, Wigerølev, Steenløse, Frørup, Espe e. s. v. Sogne, vil jeg dog snarest stemme for sidstnævnte som den, der netop ligger i samme Sogn som Skousgaard og altsaa formodentlig ogsaa til den Tid ligesom denne har været en under Fjellebro Hovedgaard forterende Sædegaard; skjøndt den i Frørup Sogn, der nu

derhos ikke blot kongl. Lehnsmænd i 47, men ogsaa Ridder i 28 og Rigsraad i 17 Aar, og besad derhos en saa almindelig udbredt Agtelse, Anseelse, Indflydelse og Myndighed, at man endogsaa kaldte ham „den lille Konge“ i Fyen (Aftl. 3, p. 498). Hans Levnet findes bestrebet i Hoff. D. Bd. 3, p. 37 sq. og i Nothes Eft. 1, p. 112 sq., hvor ogsaa hans Portrait er stukket i Kobber, paa hvilket han forestilles med Fløiels Galot, Overstjæg og Fipstjæg, hvid overslagen Krave, Fløiels Ervie med lange Stjød og opslagne Haandmanskjætter, Elephantordenskjæde paa Bryst og Sværd ved Siden, Fløiels Knæbeenklaeder, Støvlemanskjætter samt store over Knæet ogslagne og besporede Støvler.

Idet jeg herved som Indledning til hans Dagbøger seer mig foranlediget til, saavel af hine foromtalte som af andre mig for Diebliffet tilgængelige Kilder, at meddele Bidrag til hans tidligere Levnet, skal jeg, — for ogsaa deri, saavidt muligt, at vedligeholde hans Tidsalders Sprog vendinger og Udtryksmaade, — meddele samme med hans Liigtalers (Den fyenste Biskop Laurig Jacobsens) egne Ord, indtil jeg kan lade ham selv eller hans Dagbøger tale; og derpaa atter med Liigtalerens egne Ord ledsage ham til Graven.

1585, den 22de Mai, var saaledes denne, — som Liigtalen udtrykker sig —, ærlige og velbyrdige Mand samt strenge Ridder (og Rigsraad) født til Berden paa Halssted Kloster i Vaaland. Hans Fader var Hr. Steen Ottesen Brahe til Knudstrup, Rigsraad og

fortæller under Glorup, vistnok med Hensyn til sin „nærværende“ Størrelse langt snarere ved denne Leilighed turde synes at burde komme i Betragtning.

(den Tid Lehnsmænd paa Hølsted Kloster, men senere) Høvedsmænd paa Kallundborg¹⁾; og hans Moder var Fru Birgitte Ottesdatter Rosenkrantz til Næsbyholm (som allerede døde 1588, den 9de Septbr.).

I hans Ungdom forblev han hos sine Forældre, indtil hans Fader istedetfor Hølsted Kloster med Helsingborg blev forlehnet²⁾; thi da blev han begjert af en af sine adelige Faddere, nemlig Tomfr. Sophie Gyldenstjerne, som paa de Tider var Abbedisse i Maribo Kloster³⁾, og var saa hos hende „nogle Aar“ og blev der efter Aar og Alders Naade i Gudsdygt optugtet. Siden hjemfordrede hans Hr. Fader (som imidlertid 1590 havde giftet sig anden Gang med Kirsten Hansdatter Holt, Hans Krasses Enke) ham og holdt ham tilligemed hans Broder, Eric Brahe, og hans Fætter, Falk Brahe Arelsen, til Studeringers og Dyders Øvelse under fornøden Inspection, indtil de samtlige bleve stikfede til Sorø, hvor de „nogle Aar“ forbleve; derfra

¹⁾ Hver han uden Tvivl 2 Gange var Lehnsmænd, nemlig saavel 1580 (Atl. 2, p. 417) som 1594 (Atl. 6, p. 249), 1596 (Atl. 6, p. 219), 1601 (ibid. p. 218) og 1602 (Søhl. Saml. 1, 1, 39); hvoraf jeg slutter, at han var det anden Gang mellem Corfis Ulfeld 1591 og Niogens Gjøse 1605 eller maastee (ifølge Paludans Kallundberg) ligesaa 1589 og indtil sin Død 1620; jfr. E. Brod 2, p. 97.

²⁾ Naar dette stete, kan jeg ikke med Bestemthed sige, da det ikke angives i hans Liighrædiken, og han mangler aldeles i Boesens Fortegnelse over Helsingborgs Lehnsmænd (hvor han derimod kaldes Lehnsmænd paa Heridsvads Kloster); imidlertid synes det at have været i Aarene mellem 1585 og 1589.

³⁾ Men allerede af Kong Frederik den Anden og Rigsraadet skal være bleven nødsaget til at resignere propter luxum oeconomicum splendidiorem og fik noget Bist aarlig at leve af paa et andet Sted (N. Saml. 3, 2, p. 97).

kom de paa en kort Tid til Malmø Skole, efterdi **Rector Scholæ** sammesteds, **Mester Jens**, for sin „fornemme“ og sære Maade at informere paa, meget var berømmet.

1599 (altsaa 14 Aar gammel og s. Aar hans Stedmoder, **Kirsten Holt**, var afgaaet ved Døden) blev han, for at lære fremmede Sprog og andre adelige Exercitier (s: ride, fægte &c.), udstillet i fremmede Lande¹⁾ tilligemed forberørte hans Broder og Fætter og med deres Informator, **Johanne Isacio Pontano**, som paa samme Reise promoverede til **Basel in Doctorem Medicinæ** og ellers var en berømt Criticus og Historicus. Paa denne Reise opholdt han sig først nogle Maaneder i **Herborn** (der var berømt af sit 1589 anlagte Gymnasium) og besøgte derfra sin Broder, **Otte Brahe**, til **Heidelberg**, som den Tid tjente **Churfyrsten** for en Hofjunker. Efterat han derpaa udi **Tydskland** havde besøgt de fornemste Stæder, Slotte og Academier, begav han sig til **Basel**, hvor han forblev paa andet Aar (altsaa til 1601, eller samme Aar hans 2 Farbrødre, nemlig saavel den berømte **Tyge Brahe** som **Jørgen Brahe** til **Gundestrop** og **Tostrup**, og den sidstnævntes Frue, **Ingeborg Marsberg**, afgik ved Døden); og blev hannem der af hans Hr. Fader²⁾ forordnet en Hofnester

¹⁾ Og saaledes seer man atter her de tvende Hovedgrunde til, at i hine Dage saa utrolig flere Summer ved unge Adelsmænds Reiser gik ud af Landet.

²⁾ Som Aaret efter, nemlig 1602, giftede sig tredie Gang med **Sophie Jørgensdatter Røstrup**, **Mads Sandberg** til **Dstrup**s Enke; et Aar, som ogsaa derved er mærkværdigt, at hans Søster, **Sophie**, ligeledes i samme blev gift med sin mangeaarige Brudgom, **Alchemisten Erik Lange**.

i den høilærde Mand, **Mag. Wolfgangus Rhumanus**. Fra Basel begav han sig til Svidzerland, besaae Bern, Zürich samt andre Pladse ved Bodensøen, saasom Costniz og Lindau med flere. Derfra reiste han igien- nem Savoyen til Geneve, hvor han for den gode An- ordning samt Exercitiernes Skyld forblev i nogle Maa- neder. Siden begav han sig fra Basel, nogle Dage førend den Escalade (∴ Stormløben) af Hertugen af Savoyen derpaa skete, den Dei ad Lion ind i Frankrig, hvor han med begge forberørte Cavallerer samt deres Informator i Orleans paa andet Aar (altsaa til 1603 eller s. A., da hans Broder, Otte, giftede sig med Mar- grete Hansdatter Krasse, en Datter af deres første Sted- moder) forblev, for der at lære det franske Sprog og andre adelige Exercitier. Videre reiste de til Paris, hvor de for Hoffets Skyld forbleve nogen Tid. Siden gjorde de en stor Tour ud i Landet; og efterat de der havde besøet mange mærkværdige Stæder, saasom Rochel- les, Nantes o. s. v., blev han af sine Forældre hjem- kaldt, hvorfor han og med Broder, Fætter og Infor- mator begav sig paa Hjemreisen gjennem Flandern og besaae der den „fornemme“ Beleiring, som paa de Tider forefaldt ved Schlyse. Derfra drog han igjennem Hol- land, West- og Ostfriesland og Bremen og kom saaledes endelig efter 5 Aars Udenlandsreise hjem til sit Fædre- land 1604 (altsaa s. A. hans berømte Farbroders Enke, Christine, døde og hans Søn, Tyge, i Udlandet giftede sig med Matischis Enke, eine gebohrne Wittthum).

Aaret derefter (altsaa 1605 eller s. A. hans Søster, Sophie, blev gift med Jørgen Lunge til Od- den) tilfagde han Kong Chr. 4. sin Tjeneste udi „Gaar- den“ (∴ paa Slottet) for en Hoffjunker (hvoraf fulgte, at

han ogsaa indtraadte under det Korps, som Hoffinderne udgjorde, og hvilket den Tid kaldtes Hoffanen; en Indtrædelse, Hoff. 3, p. 39 mener, naar han siger, at han s. A. fik Plads som Volonteur ved Garden til Hest), hvor han under sin Herres Dine og daglige Opvartning saavel i Freds- som Feidetid sig saaledes forholdt, at han af Kongen for sin tro og behagelige Tjeneste meget var elsket; blev og imidlertid han var til Hove ei alene udi alle fremmede Herrers Opvartning brugt, men endog fast med alle hans Majestæts „Abgesandter“ forfikket. Saaledes var han ogsaa i forberørte Kar (1605) som en Opvarter (hvad vi nu vilde kalde opvartende Cavalleer) forordnet at være med Gesandten, Nigsraad Henrik Rammel, paa hans Reise til England, for „med sine Ceremonier“ at annamme den Orden af Høsebaandet¹⁾; og der denne Reise den 9de Novbr. var fuldendt, fulgte han endnu s. A. Hans Maj. under „Hof-fanen“ paa det Tog for Brunsvig, hvor han forblev, indtil at Hertugen med Byen var forligt (sfr. Schl. p. 389), og det Belager til Wolfenbüttel var fuldendt²⁾; hvorpaa han

¹⁾ For at forstaae dette, maa man vide, at da Nigsraad H. Rammel 1603 var i England for at lykønske Kong Jacob den Anden til hans Kroning, sendte denne allerede s. A. Grevnen af Rutland med Høsebaandsordenen til Kongen (Schl. Chr. 4. 1, p. 351), hvis Installation som Ridder dog først ifølge Afsmole skete den 8de Septbr. 1605 (altsaa netop s. D. som J. Brabes Søster, Sophie, havde Bryllup med Jørgen Lunge til Døden, E. Broek 2, p. 95); ved hvilken Leilighed Nigsraad H. Rammel til Wusterig og Bekkeffov var hans Procter eller Repræsantant og paa hans Begne aflagde Eden.

²⁾ Dersom Liigtaferen herved mener Hertuginde Sibylle Elisabeth af Würtembergs Bryllup med Churfyrst Johan Georg

1606 med Hans Maj. begav sig paa Reisen til England (jfr. Schl. p. 391 og Hoff. D. Nd. 1, p. 39—40), som foretoges i Maanederne Juni, Juli og August.

1607 blev han forordnet at opvarte sin egen Hr. Fader (paa Reisen) til Grönningen, hvorhen han af Kongen som Gesandt var forsendt til Grev Ernst af Nassaus Bilager (altsaa Grev Ernst Casimir af Nassau-Diez's Bryllup med Hertug Henrik Julius af Brunsvig-Wolfenbüttels Datter, Sophie Hedevig, som stod den 8de Juni 1607).

S. A. den 13de Octbr. kjøbte han en Hest af Kongen for 100 Daler (Schl. S. 2, 3, p. 51), og den 28de Novbr. vandt han 3 Rosenobler fra Kongen (l. c. p. 55).

1608 blev hans berømte Farbroder Tyge Brahes Datter, Sidsel, gift med en Baron i Böhmen (Hoff. D. Nd. 3, p. 1 Tab.), ligesom hans Farbroder Arels Datter, Mette, med Peder Marsvin til Hollufgaard (l. c.)

S. A. den 1ste Septbr. kjøbte J. Brahe en Hest af Kongen for 100 Daler (Schl. S. 2, 3, p. 76) og den 19de s. M. en Ditto for samme Priis (l. c. p. 78).

1609 blev han atter forordnet „som Marskalk“ med Hr. Jens Sparre, der som kongl. Gesandt var udstykket til Hertugen af Würtembergs Bilager (nemlig Hertug Johan Frederiks Bryllup med Churfyrst Joachim Frederik af Brandenburgs Datter, Barbara Sophia, som stod den 5te Novbr. 1609).

1610 foresaldt Prindsens (o: den udvalgte Prinds Christians) Hyliding (Schl. Chr. 4, p. 455), hvor J.

den Første af Sachsen, da stod dette allerede Maret forud, den 16de Septbr.

Brabe, som den, der i sine Midderstil excellerede, for-
skaffede sig en almindelig Berømmelse.

1611 blev han forordnet til kongl. Majestæts
„sær“ Opvarter, som tilforn kaldtes Jagt-Herremænd
(hvilket altsaa var Mere end Hofjunker, jfr. 1605, men
derfor ingenlunde, som Hoff. I. c. vil, det Samme som
Ober-Jægermester).

S. A. blev hans Farbroder Arels Datter, Birte,
Enke, idet hendes Mand, Henrik Gjøe til Torbensfeld,
døde.

S. A. begyndtes Krigen mellem Danmark og Sver-
rig (i hvilken ikke alene 2 af hans Fættre eller Far-
brøders Sønner, nemlig Otte Brabe Arelsen til Elved
(Echl. 1, p. 501—3) og Tonne Brabe Jørgensen til
Løstrup (Hoff. 3, p. 1 Tab.) faldt, men ogsaa hans
egen Broder, Otte Steensen Brabe til Næsbyholm (i det
Mindste efter Hoff. 3, p. 37), mistede en Arm ved sin
Konges Side; hvilket Sidste dog maa være en Forver-
ling med hans forstævnte Fætter, ligesom det heller
ikke i Otte Steensen Brabes egen Liggprædiken med et
 eneste Ord omtales); og blev Calmar ved denne Leilig-
hed af Hans kongl. Maj. berendt den 3die Mai.

S. D. jog H. Maj. selv med „Opvarterne“ (=
Hoffinderne) et Compagni svenske Dyttere ind i Byen
igjen, som var udfaldet under Ritmester Peder Michel-
sens Commando. Den 21de Mai Kl. 2 om Morgenen
lod H. M. løbe Storm til Byen; da blev han i Bre-
schen skudt med et forfloien Osmundt (Osmund, isl.
Asmundr, = et Stykke raat eller uforarbejdet Jern)
paa sit Laar, saa han faldt ned paa de Døde, men kom
sig dog strax igjen; og der Byen s. D. blev indtagen,
blev han af K. M. beordret at oplaste Løbegravene

(mod Slottet). Den 12te Juli var han ogsaa med, der Kong Carl af Sverrig havde leiret sig ved den danske Leir, og vor Konge gjorde et Udfald, fornagtede mange af de svenske Stykker og erobrede nogle Standarder. Mange af den danske Adel maatte den Dag bide i Græsset, som Tønne Brahe, Lucas Krabbe og andre flere. Den 23de Juli om Natten mellem 1 og 2 overleverede Kongen ham Hoffahnen, som strax blev svoren (∴ hvortil Hoffinderne gjorde deres Sed, og hvortved han saaledes blev deres Fændrik); og skjøndt den paa de Sider var meget lang med tvende vidt udflyvende Flygeler, maatte han dog med den strax uden Standard, Skoe og Rem (∴ Fahnestang og Gehæng med Hylster, hvori Fahnestangens nederste Ende eller Dopsko anbragtes) marchere, eftersom Kongen selv førte Hoffahnen an og strax gik løs paa et Batteri paa en Holm, som han ogsaa indtog, og erobrede ved denne Leilighed 2 Stykker, 4 Fahner og et Proviantskib. S. D. sendte Kongen en Trompeter til de Svenskes Leir og begjerte, at de vilde møde ham i Marken; og den 24de rykkede han med al sin Magt fra (løs: for) de Svenskes Tranchement mellem 2 og 3 om Morgenen; og der Kongen af Sverrig nylig var oprykket, lod H. Maj. stille Jld i Leiren og commanderede Hoffahnen forud og de andre Regimenter den at følge. De forfulgte ham ogsaa (nemlig Fjenden) en halv Miils Wei; men siden indfaldt der saa stærk en Taage, at de ikke engang kunde kjende Fjendens „Huffschiag“ mere. Efterat dette var forrettet, og Steenby Skandsen samt Slottet Oland og Banholm vare indtagne, blev J. Brahe angreben af den saakaldte calmarste Syge; men der han igjen nogenlunde var kommen sig, begav han sig atter til Kr-

meen, hvorfra han blev commanderet til Malmö, hvor han paa Veien faldt i Sygen igjen og laa nogen Tid i Kjøbenhavn. Under denne Sygdom var Armeen i Winterquarteer, saa Intet videre dette Aar forefaldt; og var det da i October. Men allerede den 29de Decbr. brød Jørgen Brahe igjen op (fra Kjøbenhavn) og reiste til Ydsted, hvor Hoffahnen havde sit Winterquarteer. (Det er høist interessant hermed at sammenligne den udførlige Beretning, Schl. Chr. 4., 1, p. 499 sq. over dette Aars Krigsbegivenheder meddeles, da disse Beretninger gjensidig paa en vis Maade fuldstændiggjøre og berigtige hinanden).

1612, den 15de Januar, rykkede han efter Ordre med Hoffahnen ind i Sverrig og gjorde med nogle Flere en Cavalcade (s: et Streiftog), som udplyndrede og afbrændte Bers, Kjöpinge og andre Stæder (sfr. Schl. p. 529—30). Den 6te Febr. fik de Kundskab om, at Hr. Gustavus var indfalden over Grændsen og iblandt andre Stæder brændte Behe, hvorover Hoffahnen den 8de blev udcommanderet tilligemed de sjællandske, skaanske og andre Tropper, som dog ifftun bleve in alles (s: ialt) 620 til Hest, men ingen Fodfolk havde hos sig. Og mødte de Fjenden, som var 3000 Mand stærkt, ved Bers, grebe dem strax an og sloge dem lykkeligt, saa der bleve 800 paa Stedet foruden de, som siden fandtes paa Weiene og i Bustene; og var det nærvæd, at Hr. Gustavus selv var bleven fangen, eftersom han med sin Hest faldt i en Waage; hvilken Hest og endnu en Haandhest til ved denne Leilighed blev erobret. Den 12te blev Brahe, som endnu ikke ret havde forvunden sin Syge, commanderet at føre Fangerne ned til Kronborg, som var Marskalken Herman Wrangel, med

hvilken Gustavus sad og „legte Kort,“ der de Danske ankom; Kammerjunker Warenstedt blev den Tid ogsaa fangen, saa og nogle Capitainer og Andre samt den svenske Hoffahne og andre Standarder, et Par Pauker og 10 Fahner (jfr. Schl. p. 531—32). Fra Kronborg begav han sig til Kjøbenhavn, hvor han igjen hart blev angreben af den forrige calmarste Syge indtil den 26de April, da han igjen begav sig til Hoffahnen, som da var 300 Mand stærk; kom saa for Elsborg og siden for Guldborg. Og der Castellet efter 2 Storme blev indtaget, i hvilket bleve erobrede 80 Stykker, 6 Væster Krudt og udi Havnen 6 Orlogsskibe, ligesom ogsaa Slottet den 1ste Juni blev opgivet; var han siden med for Linkjöbing og Jennekjöbing, hvor hans Hest den 24de Juli blev skudt under ham igjennem Sadelen ikke langt fra det Sted, hvor afdøde Tønne Brahe „paa samme Hest“ blev skudt for Calmar; med andre flere Occasioner, som for Vidtløstigheds Skyld her forbigaaes (jfr. Schl. p. 537 sq.).

1613 fik han tilligemed Ditlef Rantzau Ordre at rykke med Hoffahnen paa Veien til Kjøbenhavn den 20de Januar, da Freden paa Grændsen blev sluttet. Den 8de Febr. blev Hoffahnen udi H. Maj. egen Nærværrelse reben fra Stangen, hvilken J. Brahe selv beholdt som den, der saalænge havde ført den og udi mange „fornemme“ Occasioner for den driftig vovet sit Liv, sit Fædreland og Konge til Tjeneste¹⁾. Og der

¹⁾ Naar det derfor hedder i Atl. 3, p. 517, at i Horne Kirke den svenske Hoffahne er ophængt, som i den calmarste Krig 1613, den 8de Febr., af J. Brahe blev erobret, da viser Datum, at derved ikke menes den „svenske“ Hoffahne, som allerede den 12te Febr. 1612 blev erobret, men derimod den

Stangen af Hr. Laurids Lindenov (til Dreagaard, som formodentlig den Tid snarere var Hofmarskalk og altsaa Korpsets Anfører, end, som Hoff. 3, p. 38 vil, blot Fændrif, hvilket sidste ifølge det Foregaaende J. Brahe selv synes at have været) var brudt, bleve alle Herremændene (som havde tjent under samme) forløvede; men Marskalken og J. Brahe bleve advarede om (∴ tilfagte til) at opvarte Hans Maj. Den 19de Juni blev han derpaa forordnet til at følge Mogens Ulfeld til en Hertuginde's Bilager af Pommern, som stod til Berlin eller „Cölln an der Spree“ (∴ den Deel af Berlin, som er bygget paa en Ø i Spreefloden; og Hertuginde'n maa formodentlig have været Churfyrsten af Brandenburg, Johannes Georgs, Datter, Elisabeth Sophia, der den 27de Juni 1613 holdt Bryllup med Janusius den 1, Hertug til Radzivil-Birze); og var han paa Rejse „Marskalk,“ men besluttede nu efter lang Hof- og Krigstjeneste samt megen udstanden Besværighed omsider at slaae sig til Hvilighed, efter at hans Hr. Fader havde leveret (∴ afftaaet) ham sin Gaard Hvedholm i Fyen.

1614, den 13de Jan., tog han derfor en ventlig Afsted fra Hoffet til Haderslef, ved hvilken Leilighed Hs. Maj. for hans nviagtige og tro Tjeneste forlehnede ham med Nygaards (∴ Nugaards) Lehn i Fyen; og s. N. lod han ligeledes, „efter slittig Gudspraakelse“ og med sin Hr. Faders og sine Venners Raad, den ærlige og velbyrdige Mand, Præben Gyldestjerne til Bøsborg, Nigstraad og kongl. Befalingsmand paa Bøvling, tiltale

„danste“ Hoffahne, der den 5de Febr. 1613 som et Haders-tegn blev ham til Belønning for den Trost, hvormed han havde frembaaret samme, af den danske Konge foræret.

om hans kjære Datter, Jomfru Anne Gyldenstjerne, som ham og s. N. den 21de Jan. paa Vosborg blev lobet og tilfagt.

S. N. staaer i **Grasseri Poemata** p. 174 et Vers til ham, hans Broder Erik og hans Fætter Falk (Gl. S. 1, 3, p. 164), der formodentlig hidrører fra disse unge Adelsmænds fælleds Udenlandsreise og altsaa er en halv Snees Aar ældre end Bogens Udgave.

S. N. døde forresten hans Broder Dttes første Frue, Margrete Krasse, som s. N. var nedkommen med en dødsødt Søn; ligeledes døde ogsaa hans Fætter, Margrete Brahe, Christen Scheel til Fusinges Onke, og hans Farbroder Arels Svigersøn, Peder Marsvin (jfr. 1608).

1615, den 27de Aug., blev hans Bryllup høitideligen holdet udi Mars¹⁾ med forberørte hans Kjæreste, Jomfru Anne Gyldenstjerne (som den Tid gik i sit 19de Aar); og levede de tilsammen i et kjærligt Ægtekab i 45 Aar, 6 Maaneder og 13 Dage, i hvilken Tid deres Ægtekab af Gud blev velsignet med 8 Børn, 4 Sønner og 4 Døttre, af hvilke de 4 i og strax efter Fødselen bortdøde; af de andre blev den ene Datter kun 8 og den anden 19 Aar, og ifkun 2 Sønner overlevede ham.

S. N. døde forresten hans Farbroder, Knud Brahe til Engelsholm, og det uden Børn, hvilket gav Anled-

¹⁾ Hans Epitaphium i K. 1, p. 316 siger ogsaa Aarhus; men i M. D. 2, p. 215 opregnes Jørgen Broch (hvilket vistnok skal være J. Brahe, jfr. Schönau p. 698) og Anne Gyldenstjerne blandt dem, som havde haft Bryllup paa det gamle Domhuus i Viborg, hvilken By N. Vosborg vistnok ogsaa laa langt nærmere end Aarhus.

ning til, at hans Fader arvede denne Gaard, som han næste Aar selv fik i Besiddelse.

1616 blev han af Kongen forlehnet med Sæbygaards Lehn i Sjælland (jfr. Atl. 3, p. 423, hvormed formodentlig den Tid, hvad som oftere var Tilfældet, ogsaa Kallundborgs Lehn var forenet; Atl. 6, p. 215).

S. A., den 10de Mai, deelte hans Fader, Steen Brahe, sit Gods imellem sine Børn, ved hvilken Leilighed J. Brahe fik Engelsholm i Jylland, som ved Knud Brahes Afgang uden Børn var tilfaldet denne Linie af Familien; dog at Fru Margrete Lange forblev derpaa indtil sin Død, som indtraf 1622 (F. 1, p. 313. Denne Fru Margrete Lange var en meget lærd Dame, Datter af Erik Lange og Ane Gjordsen, Enke efter Jens Kaas og Jørgen Brahes Farbroder, Knud Brahe, og Søster til Gaardens sidste Eier, Erik Lange, der ved sine alchemiske Operationer havde ødelagt sin Formue; jfr. D. Mag. 4, p. 271—75).

S. A. døde hans Sigerfader, Predbjørn Gyldenstjerne til N. Bøsborg, og efterlod hans Svigermoder, Mette Hardenberg, som Enke. Og s. A. døde ligeledes hans Farbroder, Axel Brahe til Elved, efterladende sig Kirsten Hardenberg som Enke, der var en Søster til den foromtalte Fru Mette.

1617 blev han forlehnet med Hagenstovs Lehn, hvilket han i 44 Aar besad; og omendstjøndt ham tit af Kong Chr. 4. Øsel og andre Nogens herlige Lehn blev anpresenteret (=: tilbudet), saa udvalgte han dog hellere, som den, der elskede Nøilighed, med dette, — omendstjøndt kun Lidet, — at nøies.

S. A. gjorde saavel Kongen som Stedets Beboere ham, eller rettere sagt Sognepræsten i Synderby, et ikke

ubetydeligt Tilbud for at lade et Capel paa Helnæs opbygge (Hag., p. 60).

1618 begyndte han at opbygge bemeldte Capel eller Kirke paa Helnæs (Hag., p. 60—61).

S. A. døde hans Næstsødsfendebarn, Arel Pedersen Brahe til Krenterup, og hans Farbroder Arels Søn, Tyge til Tostrup, holdt Bryllup med E. Brocks Datter Birgitte, ligesom Søsteren, Karen Arelsdatter Brahe, med Henning Walchendorf til Glorup, og hans egen Broder Otte med Karen Hud, som døde 14 Dage efter Brylluppet.

1619 fuldendte han den forommeldte Kirke (Hag. p. 61); ligesom det ogsaa er sandsynligt, at han omtrent ved denne Tid efter kongl. Ordre foretog sig en Hovedreparation paa Hagenskov Slot (l. c. p. 61—62).

S. A. blev han af Kongen forstrevet at møde udi Halmsted, hvor Kongerne af Danmark og Sverrig til den Tid havde et Møde (L. Pr.).

S. A., den 14de Novbr., blev hans Datter Birthe født (F. 1, p. 316).

S. A. blev hans Broder Otto gift med Ane Nielsdatter Bild fra Navnholt, og hans Frues Søster, Birgitte Gyldestjerne, med Arel Urne til Nygaard. Derimod døde hans Svoger, Rigsmarsk Jørgen Lunge til Odden, og efterlod hans Søster Sophie som Enke; ligeledes døde hans Farbroder Arels Datter, Birgitte Brahe, Henrik Gjæ til Torbenfelds Enke, og en fjernere Betslægtet, Else Henriksdatter Brahe, Henrik Nammel til Wusternvig's Frue.

1620, den 11te April, døde hans Fader, Hr. Steen Brahe til Knudstrup (Pont. An. 3, p. 725. F. 1, p. 306), efter hvem Jørgen Brahe dog ikke umid-

delbart arbejdede Knudstrup, men først efter sin ældre Broder, Erik Brahe.

1621, den 12te April, udgik der kongl. Befaling til ham om Soldaterlægd og Adelsburser (N. D. Mag. 2, p. 170).

S. A. skulde ogsaa hans Frues Moder, Mette Eriksdatter Hardenberg, Præben Gyldenstjernes Enke, være død (Blochs f. G. S. 1, p. 104); hvilket dog maa være urigtigt (see 14de Mai 1627) og synes at være en Trykfeil istedetfor 1631 (see Nd. Lr. p. LI); men selv dette er dog kun Mæret, hvori hendes Ligeprædiken er udgivet; thi hendes rette Dødsaar var egentlig 1629 (see efterfølgende Dagbog). Forresten var det hende, der havde de svære Anfægtelser, hvorom kan læses i Sag. p. 55.

1622 døde hans Farbroder, Knud Brahes, Enke, den i det Foregaaende under 1616 omtalte Fru Margrete Lange, hvorved han saaledes først kom i fuldkommen Besiddelse af Engelsholm (D. Mag. 4, p. 275, 324).

S. A. døde hans Farbroder Arels Datter Mette som Peder Marsvins Enke, ligesom hans Broder Ottos Svigerfader, Niels Bild til Navnholt, hvorved Sviger sønnen arbejdede bemeldte Gaard.

S. A., den 23de Decbr., underskriver han som Jørgen Brahe til Hvedholm et Magelæg mellem Claus Broffenhuus til Broholm og Henning Wallendorf til Brangstrup (Aftstykk. p. 175).

1623, den 8de Febr., var han med Kantsler Hr. Christian Friis, nogle af Rigens Raad og andre af Adelsstanden, ialt 23, forstrevet til Sorø der at oprette et kongl. og adeligt Academi, som og blev sluttet og tilendegjort bemeldte Tid (L. Pr.), i den velgjørende Hen-

figt for derved at standse den fordærvelige Lurus, hvorved aarlighaars utrolige Summer gik ud af Landet for unge Adelsmænds Udenlandsreiser.

S. A. Paaskeaften funderer han et Legat paa 200 gode enckende (= enkelte) Rdl. Specie, hvoraf en Odense Gymnasist skulde nyde Renten (F. 5, p. 9); og da bemeldte Fundats er dateret fra Hvedholm, uagtet han i samme kalder sig Befalingsmand paa Hagenstov Slot, turde man muligviis deraf slutte, at den 1619 omtalte Reparation paa Slottet endnu den Tid ikke var færdig, og at han desaarfsag endnu ikke, som stedse senere, beboede samme; ligesom man ogsaa af Fundatsen selv erfarer, at 6 pro C. var den Tid den her i Niget sædvanlige Rente.

1624 blev han Ritmester over et Compagni Adelsbeste her i Fyen (L. Pr., nemlig den 22de Marts han over det andet og Corfik Rud over det første af den fyenske Adels Nyttercompagnier; see Hugaard 3, p. 100).

S. A., den 24de Mai, blev han med mesten af Adelen forstrevet til Bygøw til sal. Hertug Ulrichs Begravelse (L. Pr.).

1625 havde Kong Chr. 4. den uheldige Idee at modtage Walget som nederfachsist Kredsoberst og derved uden behørlige Ressourcer og paalidelige Bundsforbante at indvilde sig og sit Rige i den bekjendte 30-Mars Krig; og i denne uheldige Periode er det netop, at den hidtil forefundne Deel af J. Brabes Almanakantegnelser eller Dagbøger med Slutningen af Aaret 1625 tage deres Begyndelse saaledes som følger:

1625.

D. 2den Septemb. kom Prindgen i Alsens, och (var) med (ham) Fru Kiersten Munc, Ellen Marsvin,

Otte Krusse, Jurgen Krusse (og) Frederich Urne; drog di til Dillum om Aftenen. Och som Pringen ville springe aff Vognen imellem Bregnemoesse och Bering, formedelst Thommen gick sønder, falt hand och slog it stort Holl paa Neffen, saa Blodet løb hannem suarligen; och gick Vognen offuer hans Been, saa de maatte schere Støfflen aff; och førte hand samme Tid for Kiersten Munk.

D. 4de — vahr Malte (Iversen) Juels (til Gies-singgaard og Maltesholms) Brøllup i Landscrone (med Anne Henriksdatter Hammel).

D. 11te — vahr Sigler (Christiansen) Holckes (til Gieskøvs) Brøllup i Landscrone (med Niborre Steensdatter Bille).

D. 16de — vahr Corfids Rud (til Sandholt) och ieg paa dend Trette ved Orbelluniss Mølle emellem Hening Walchendorff och Johan Friis; rettid dog intet ud, formedelst Johan Friis vahr intet tilstede.

D. 21de — drog ieg til Odense til Taxeringen, (og) vahre Taxerer: Holgier Rosenkrantz (og) Christen Thomsen (Sebsted); bleff ieg samme Tid taxeret for 6½ Heste.

D. 22de — schiffte (o: skiftede) vi Compagnierne, Corfig Rud och ieg (jfr. 1624). Vahr ochsaa Adelen forsamlet om voris Affairs.

D. 28de Octob. drog Søffren (en af hans Folk) bort til Seland med Regenschabet, och sende ieg Holgier Rosenkrantz (Penge) til den Bekostning paa Falck Brabes Sygdom och Begravuelße, (hvilket) bleff omtrent 30 Dal. **in Specie.** (Falck Arelsen Brabe til Durebygaard, som skal være død i England, var Jørgen Brabes Farbroders Søn, og Holger Rosenkrands den Lærde var

gift med Falck Brabes Søster og havde altsaa formo-
dentlig gjort Udlæg for Familien).

D. 31te — kom Hans Lindenouff (Lehnsmanden
paa Hingsgavl) til mig, och leffueret ieg hannem de
Bressue paa det Wendelbo=Goeds, hand mig affløbte.

D. 9de Novemb. fik ieg Pringens Bress om Møn-
stringen, som skulle staa i Dnsse d. 16de Novemb.

D. 10de — sende ieg alle Bressuene ud, och bleff
Nytterne forschreffuen til om Mandagen at møede.

D. 14de — gich alle Hestene, som vahz 18 med di,
der stoed i Vering, thill Ddensse.

D. 15de — munstrid och exercerede vi begge Com-
pagnierne.

D. 16de — kom Pringen til Dallum, (og) drog
Corfig (Rud) och ieg op til Dallum om Ordinanze
(: for at erholde Ordres).

D. 17de — møtte Prindsen os uden for Dallum;
bleff saa paa Heen (: Heden) munstrid och exerceret
i Nystninger. Och leffuerede ieg Morids Ascherleben
(til Jerstrup) Fanen.

S. D. vahz Prindsen Morids Ascherlebens Giest
paa Bispgaarden (: den gamle saakaldte Bispegaard,
nuværende Frøentkloster, i Ddense).

D. 18de — drillet (: svingede, øvede eller exer-
cerede) hand (nemlig Prindsen) igien udi Kollerter (:
Læderharnister eller Kyradser).

S. D. vahz vi Prindsens Giest paa S. Hans
Kloster.

D. 19de — drog vi hjem til Hagenschouff och
Hestene med.

D. 25de — bleff Mitmester Jacob Ulfeld Jacob-
sen (til Urup og en Broder til Corfig), — som d. 25de

Octob. bleff aff Dillis (=: Lillis) Folck schytt udi en
Treffen, eptersom de bleff offuerfallen i Lante Brunsviig,
— nedersat i Nyborg Kierche.

D. 4de Decemb. stoed Fru Karen Schrams (Lau-
rids Brokkenhuus til Egestovs Enkes) Begrassuelke.

D. 7de — var ieg Fadder til Christen Tomasens
(Sehsted til Stougaardts) Daatter, som kallis Daarte;
med mig (vare Faddere) Holger Rosentrang, gl. Hening
Walchendorff, Marcus Bille, Eiler Dwigau, Gunde
Lange, Gunde Rosentrang, Ellen Marsvin, Anne
Brochenhus, Karen Brahe, Liesebet Saaphie (Mangau),
Anne Lycke, Ellen Gise (og) Emerenge, Claus Brochen-
husis.

D. 20de — drog ieg fra Schouffsbøe (som hans
Svigermoder, Fru Mette Hardenberg, Præbjørn Gyl-
denstjernes Enke, den Tid beboede) om Morgenen tillig
til Dnsse, der med Marcus Bille at munstre det fynske
Compagnie til Foeds; och deraf forfare (=: forfarede
ieg, at) mange deraf ville lade sig verbe; och bleff de
munstrid giennem Heehuset (=: Hedehuset), och vahr
de af Lauffind (=: Langeland) och nogen aff Ottense
Len med.

D. 21de — møtte vi igien och lod antegne hvem,
der sig ville lade antage (=: hverve), som beløb sig den
Tid ungefer 116, och vahr icke tilbage uden 87, Adels-
burser och Officererne uberegnet; och de, som icke møtte
af alle Lehnen, bleff advaret adt møede d. 13de January
udi Ottensse.

D. 22de — drog ieg fra Ottensse til Erich Heiden-
strops (til Drelunds?) Begrassuelke och hiem om Aftenen.

D. 26de — der Kloften vahr thou slet, saa ieg
Maanen klarlig sidde paa Himmelen i Ost—nor—ost

och vahr halff, och schinte Solen klar i Sud—sud—ost. Dete saa ieg paa Hagenschouff.

D. 27de — drog ieg fra Hagenschouff til Beile.

D. 30te — vahr Esche Broctis Nederjettelſke i Mlanders; vahr ieg til Begraffuelſke, och „talde Holgier Noſentrang offuer Graffuen.“

Dette Aar vahr Dyring (∴ Dyrtid) paa Korn; koſte Thønne Rog paa det ſidſte mangſteds 6 Dal., gemenlig 5 Dal., Thønne By (∴ Byg) 4 Dal. och meere, gemenlig 14 Mk., Thønne Havre 2 Dal., Thønne Boghuede 4½ Dal. Var meget und Fortid (∴ Foder-tid), ſaa att in April ſlog (man) en ſtoer Part Dueg ud om Dagen och vell in Martio; och kom Groden, Gud ver loffuet, ſaa ſterck och tillig, at de in Aprili nogenlunde kunde hielpe dem i Marcken.

Fyrſt in Julio beretted mig Tord Pedersſen i Filſtrup, at Tønne Rug bleff ſolt i Faaborg for 6½ Dal. och paa det ſidſte for 7 Daller.

Dette Aar vellet (∴ vældede) der leffret Blod op ubi (et) Kier paa Odense He mellem Høhuſet och Byen, huilcket ieg ſaa d. 13de Auguſti; och naar mand ſchrabte det af, vahr der gra (∴ graa) Sandbund under.

Vahr dette Aar tuende ſtoere Vandfloder, ſaadan ſom ingen land mindes eller leſe i Danmark at haſſue veret, ſom gjorde ſtoer Schade paa Schibe och Huſe; och paa (det) ſidſte borttog den en ſtor Partt af Ny Amager Broe, ſom icke med mange tuſind Daller er at erſtatte; falt och megen Schouff ſynderlig i det førſte; bleff och nogen Folk forvillet i Marcken och ſiden funden døde.

1626.

D. 6te January gaff ieg Hr. Hans Jørgensſen Colag, ſom bleff Preſt i Ørſted.

D. 15de — gjorde vi Marren Madsbatters Bryllup paa Salen (s: Salen) i voris Gaard med Hr. Hendrich, Prest til Engelseholmb.

D. 16de — var (ieg) igien i Domstuen, och forbad Augustinus Adelen (s: gjorde dem Afbiigt for), huis hand med Jagt sig haffde forseet.

D. 3die Febr. drog ieg til Nyborg.

S. D. kom, — som did vahr forskreffne, — af Schaane Otte Marsvin (og) Henrich Hvitsfeld, af Sel-land min Broder Otte (og) Peder Basse, (som) møtte icke; aff Fyn med mig Corfids Rud.

S. D. møtte Hr. Albrecht Scheel och Holger Rosenkrantz, saa (og) Adelen af de andre Lande, — Peder Basse och Corfids Rud undtagendes, som vahr der inted. De Tydsche møtte icke til den Dag, thie i deris Breff vahr (de) forskreffne i Viborg at møede.

D. 4de — møtte af Tydland Hr. Jørgen Scheell, Knud Gyllenstiern Nrelsen, Niels Krag (og) Erich Juell.

S. D. bleff Hans May. Begiering proponeret, hoer paa vi os samtlig resolveret, (at) uden de andre Adelens Videnskab och Vilge vi inted kunde slutte eller suare.

D. 5te — vahr vi (Adelsmænd) alle forsamlede i Hr. Jørgen Scheels Sofament, och der schriftlig bleff befatted, hvad vi os haffde resolveret; saa och voris Tycke och Mening om samme Proposition, som af os samtligen bleff underschreffuen, huilcket Jørgen Scheel beholte (og som formodentlig angif en Proposition om Understøttelse i Folk eller Penge fra deres som nederlandsk Kredsoberst i 30-Mars Krigen indviklede og som Anfører i samme fraværende Konge, hvilken han ved Jørgen

Scheel til Søstrup ic., der næste Aar blev Rigsmarsk, havde ladet dem insinuere, og hvorover de nu udstedte deres Erklæring).

Den 15de — fik ieg Bud fra Gunde Lange (o: Gunde Hansen Lange til Bredning, som da var Slots-herre paa Koldinghuus; Aft. 5, p. 971, 1013) om Soldatterne her af Landet til d. 25de Febr. at vere ved Colding.

D. 20de — var ieg i Afsens och offruerberendis Borgemeisters Forandringen, saa och forhørte, hvem sig offruer Tarten haffde at beklage; same Dag fulde wi Handg Utermarcks (ifr. 31te Marts 1632) Konis (formodentlig en Afsens Borgerkones) Liig.

D. 22de — bleff Soldatterne munstred; undertagendis de af Lauind (o: Langeland) møtte inted, for Jis forhindret dennem; bleff dem samme Tid befallet under Jens Bai at fortrycke, naar de bleff advahret.

D. 25de — munstrede ieg paa S. Hans Kloster de Lawing Soldatter.

D. 1ste Marty kom Hans Lindenouff (Befalingsmand paa Hingavil og hans anden Frue) Lisbet Sophia (Mangau), Anne Løcke, sl. Key Mangaufts (Enke), och hendis Datter (Sophie Mangau), Jens Bille Steensen, Frands Mandsauff, Gunde Rosenkrang, Nichell ¹⁾, Frands Du (og) Sophi Tott hid.

D. 8de — forligte ieg Reinholdt Hedenstrup (til Stuballegaard og den Tid Lehnsmænd over Drum), hannem och hans Broder-Hustru, Fru Elise Krag, om Arff epter sl. Erich Hedenstrup (o: Reinold Philipfen Hei-

¹⁾ Der staaer tydeligt Nichell, hvad enten det saa skal være Nicolai eller Michel.

denstrup og hans Broder Eriks Hustru, Else Henriksdatter Krag, om Arv efter Erik, som forrige Aar var død) saaledis, at hun skulle frastaa ald hendes Tiltalle, hun kunde haffue der at kressue, hvor imoed hand skulle betalle ald Gielden.

D. 15de — kom den gammel Staahest (=: Stodhest) bort, (som) jeg gaff Hans Clausen (jfr. 7de Mai 1627).

D. 21de — drog jeg til Colling, hvor Prinzen (=: den udvalgte Prinds Christian) vahr at munstre de 3000 Mand, her skulle af Niget till Kongl. May.

D. 23de — thalde jeg med Prinzen om samme Handel och vahr om Middagen med Hans Førstl. Naade till Thaffels; och vahr med Hr. Christian Friis, Hr. Gert Hansauff med flere.

D. 24de — munstrede Prinzen de Schonsche, Sellansche och Fynsche Soldatter; om Aftenen vahr ieg hos Prinzen igien och legte (=: spillede Kort eller andet Slags Spil) epter Maaltid.

D. 26de — drog Ane (=: hans Hustru, Ane Gyldestjerne) och ieg fra Hagenschouff til gammel Hening Walckendorffs Begraffuelse (=: Henning Walchendorf Jørgensen eller den Eldre til Glorup); ieg til Stauffholt (som hans Broder, Otto Steensen Brabe, maaffee allerede da efter sin 1622 afdøde Svigerfader, Nils Bild, havde arvet) om Aftenen, (og) Anne til Svining.

D. 27de — stoed Begraffuelken paa Glorup, och bleff hand nedsat i Sognetierchen. Fra Begraffuelken drog ieg til Orbeck om Natten; Ane drog fra Kierchen til Brangstrup (jfr. 21de Juli).

S. D. schreff en stor Part af Udelen paa Prinzens Breff om det Møde (=: Møde, jfr. 17de April).

D. 29de — foretog vi den Handel mellem Claus von Buchwalt (maaskee til Krogsgaard i Jylland) och Claus (Eilersen) Brochenhus (til Søndergaard, Broholm og Norstov) om Niebgaard (maaskee Nedergaard, som var en af de Buchwalders Familiegaarde); och for-medelsit Claus Brochenhus beschylte (o: udsatte paa) Befallingen, send (o: sendte) vi det ind for Kongen och Raadet; drog vi om Aftenen til Hagenschouff.

Dette Aar in Martio bleff død fød af mine Giedder paa Helnis 13 Kid, som haffde ingen Undermund, hvoer aff thoe haffde ingen Nesebor, mens Nesen vahr som it Høge-Neb, och det ene haffde ichon 3 Ben och en liden Stumbt i Steden for det fjerde. Frogit (o: frosset) om Natten til hen mod Pindsdagh.

D. 17de Aprilis vahr ald Adelen udi Fyen forschreffuen i Odense at møede; Corfids Rud (til Sandholt) och mig vahr befallet dennem Hans May. Billie om 600 Heste paa 6 Maaneders Tid paa deris egen Bekostning at underholle die Holster til Undsetning, om fornøden gioris (jfr. Schl. Chr. 4. 2, p. 302). Epterdi Corfids vahr syg, lod ieg dennem Hans May. Billie viede paa Stadhusset.

D. 18de — vahr 8 af Adelen, som af dennem samptlig dertil vahr betroed, forsamlet igien och deres Suar conceperet.

D. 3die May vahr vi paa Marchen paa den Sandmands (o: Sandemand's) Gang imellem Thommerup och Naarup.

D. 15de — vahr (jeg) i Nette i Kolling med Hr. Anders Bille om Ny Hessebroe i Lugeherret; och bleff (det) hiemsunden til 24 Mend af Rønnebjergsherrett at skulle fiende, om det vahr alt Herreg-Broe.

D. 16de — vahr ieg med att forlige den Handell mellem Laurids Ebbesen och Hening Baldendorff (Henningsen eller den Yngre til Glorup) om Kiøbeogedged och Løsørre epter sl. Ellen Gøe, och at Laurids Ebbesen skulle giffue Hening Baldendorff 10000 Rirdaller **in Specie** och derimod beholle Kiøbeogedged och Løsøre (samt) hendis Arffuegoeds strax at fylge hendis Arffuinger; och strax till thuende Terminer betalles, de 6000 til Omflag 1627, de 4000 til Omflag 1628. (Ellen Gøe Andersdatter af Krenkerup var nemlig gift med Laurids Ebbesen Udsen til Tulstrup, og hendes Moder var Karen Henningsdatter Baldendorff).

D. 18de — forretted vi den Befalling mellem Tønne Friis och Niels Gyllenstiern. (Tønne Friis til Hesselagers Moder, Bibeke Gyldenstjerne, var nemlig en Søster til Niels Christoffersen Gyldenstjerne, og Sagen var altsaa formodentlig om Arv efter hende, skjondt hun allerede døde 1613).

D. 19de — leffueret de Tydsche Commissarier och ieg paa dens fynsche Adelsk Beigne Adelens i begge Lande deris Resolution til H. Er. Christian Friis i Naadstuen i Stadens Meruerelssse anlangendis de 600 Hestis Befolding paa sex Maaneders Tid.

D. 22de — vahr Hr. Jürgen Schiell, Niels Krag, Erich Juell och ieg paa Cangeliet och at se den Udkastning paa den Revers, Hans May. skulle giffue Adelen imod de Penge, de haffde beuilget, hvoer udi afskilligt bleff forandret. Same Dag epter Thorbens (o: Landdommeren i Fyen, Thorben Gabrielsen Hæleley til Krenkerup i Ørsted Sogn, hans) och andris Begiering frafstod ieg den Steffning, ieg haffde offuer hannem paa den Tid, dog min Tiltalle til Landstingschriffueren forbeholten.

Same Tid drog ieg til Engeltsholm (i Jylland, som han 1616 (see *supra*) eller egentlig 1622 havde arvet; D. Mag. 4, p. 275, 324).

D. 2den Juny drog Simen med Schecken (∴ den skjæggede Hest; jfr. 2den Juni 1627) Avantgarde (forud?) til Hadersleff och skulle med de andre Lehnens Heste ud til Kongen, som varh tilfsammen 51. G. G. L. (∴ Gud give Lykke!).

D. 4de — stod Pouffvel (Henriksen) Namels Bryllup med Anne Ulfeld (jfr. Holberg 2, p. 899, D. Mag. 4, p. 157) paa Nyborg Slott (hvor hendes Fader, Jacob Ulfeld til Eggestov, da var Befalingsmand); och var vi der.

D. 14de — stod Ane Urnis Begravuelſe udi Nackschou (maastee Knud Urne til Nasmarks Søster, Ane Arelsdatter Urne, som døde ugift).

D. 15de — fik ieg Pringens Breff om 3½ Orte Miell, (som) af Hestemøllen ſchal udgiffuiſſ.

D. 29de — Ligesaa (her maa Noget være udeladt); dog meſten all Dagen handlede de med mig, (at) ieg paa viſſe Conditioner min Tiltalle ville fraſtaa, ſaa uit mine egne Sager er anlangendiſſ.

D. 30te — affbad hand mig (∴ gjorde han mig Afbigt; men hvo? thi i Marginen ſtaaer Noget tilfrevet, der baade kan læſes Jens Mand og Dienſtmand) ſchriftlig och muntlig; bekiende ſig at haſſue giort Uret och ingen Schiell at viede, til huis hand ubefindig haſſde taldt; och derſom ieg med hannem ville ſtrenge (∴ ſtrengelig forfare), gich dett offuer handg Ere och Belfert; och fraſtod ieg ſaa min Tiltalle til hannem. Bleff och forligt med Borgemeſter og Raad, med Naſsmus Bang ſeerlig (altsaa Naſmus Nielsen Bang, ſom forſt var

Raadmand og fiden Borgemeſter i Aſens og døde 1635) ſaaledes, at hand huer Nar ſhulle betalle hannz (o: hans) 100 Mk. Lybsch; och med Byfogden, Schriffueren (og) min Føget Hierre, (idet de) loffuede ſig ingen Tretter epter den Dag at ſhulle begynde, och giæ til dem alle och fiæ (o: gav) dem Haand; drog ieg om Aſtenen til Hvedholm (ſom han 1620 efter ſin Fader havde arvet).

D. 5te July fiæ ieg Thiender (o: Tidender), alle Daadylene af Engellſtholms Dyrhaffue at vere imellem nogen Eneber=Stager udkommen, der di vahr epter 4 til Hertug Frederich paa Nørborg at ville fange.

D. 2den — ſtod Barſelet hos Mauriz Aſcherſleben (til Jerſtrup, ſom Maret forud var bleven gift med Ellen Gjøe); vahr ieg Fadder (og) gaff 4 Roſenobelers; bleff Barnet kallet Jurgen Aſcherſleben.

D. 6te — drog ieg til Odense med Corſids (Nud), den Befalling (o: befalede Sag) mellem Jurgen Hartvigſen (til Kjørsgaard) och Corſids Mormand (til Oſterraad, ſom var gift med den Foregaaendes Søſter, Liſbeth Hartvigsdatter) at foretage; och epterdi Corſids Mormand icke møtte, bleff der inted udrettet; drog ieg hjem igien om Aſtenen.

D. 12te — leffueret ieg Tytte Bild (Nielsdatter af Ravnholt, ſom havde været gift med Otte Andersen Banner til Ringſtedgaard) hendis Børns Bergemaall udi Marcus Billes och Johan Friſes Meruerelliſſe och bleff af hender derfor qviterid.

D. 13de — haſſde ieg ald Adelen ſaa och en Part deris Fuldmegtige under mit Compagnie, ſaa mange ſom tilſtede vahr, i St. Knuds Dag paa Raadhuſet, och der tod leſe Pringens Breffue (og) Kongl. May. Nevers;

faa och underschreff Pengene til den 25de July at lade fremkomme; drog Ane (hans Hustru) hjem.

D. 15de — bleff Bressuene til Adelen om deris Penge at erlegge fremsent til Laffuend, (o: Langeland) och Nørresletten (o: Lunde- og Skamherred).

D. 21de — drog ieg til Odense och forretogh den Befalling om Liquidation imellem Herloff Daa (til Snesdinge) och Siffuert Paavisch (kongl. Landraad og Provst i Uttersen, som næste Maaned i f. N. fandt Døden i Slaget ved Lutter am Barenberge, Schl. Chr. 4. 2, p. 293), som bleff paa 3 Ugers Tid forfløt (o: opsat); var med mig Hening Balchendrup (til Glorup).

S. D. taxerit Erich Urne och ieg Brangstrup Gaard och Goeds; Tønne Korn i Hoffuedgaarden for 80 Rdl. (og) i Goedhed 66 Rdl. (samt) Bygningen for 1500 Dl. (Brangstrup tilhørte den Tid Laurig Brokkenhuses 1625 afdøde Enke, Karen Schrams, Børn, jfr. Orion 3, p. 399; og man seer af ovenstaaende Taxation den store Forskjel mellem Datidens og Nutidens Priser, idet en Herregaards Bygning da kun vurderedes til 1500 Dl., en Td. Hartk. Hovedgaards-tart til 80 og 1 Td. contribuabelt til 66 Rdl., hvilket vel nu knap nok vilde passe til 1 Td. Land).

S. D. kom 10 af mine Heste til Odense.

D. 22de — er jeg ombedet med mine Heste at møede ved Dallum, naar Klocken er it (o: eet) slagen.

S. D. red ieg med Bruden, Jfr. Mette Hud (en Datter af Corfitz til Sandholt og Berete Rosensparre), i Byen.

D. 23de — vahv Niels Throlles (til Trolholms) Brøllup i Dthenke med Mette Hudg.

D. 25de — leffueret Marcus Bille och ieg Jfr. Ide Schinckels (om hende see min Odense 1587) Berge-
maall fra Pouffel (Mortensen) Schinckell (der havde
eiet Østrupgaard, men allerede 1624 boede paa Ørø)
till Hans Raas (formodentlig Hans Andersen Raas til
Lindskov, der var Landsdommer i Fyen, og hvis Mo-
der var en Skinkel).

D. 27de — vahr Niels (Kjeldsen) Krabbes (til
Vestegaard og Torstedlund) Begravelse i Viborg.

D. 28de — drog Henrich Rammel (til Bekkestov)
bort.

E. D. kom Bispen hid, och forhørte vi den Sag
imellem Fru Kiersten Hardenbergh och de 5 Kaldsmænd
udi Bidoffte och Søllested Sogne. (Denne Sag om-
tales i Hagenskov p. 62 og beviser, at Axel Brabe til
Elveds Enke, K. Hardenberg, 1626 eiede Vedtostegaard,
nuværende Brabesholm.)

D. 8de Augusti drog ieg til Gludt om Morgenen
tilig och der med Hendrich Podebusch, tiltagen udi Corfig
Muds Sted, var offuerberendes, (da nogen Breffue
bleff optagen, deraf Eiler Dwigauff sich nogen (og) Fa-
ster Kiersten (o: den ovenomtalte K. Hardenberg, som
havde været gift med hans Farbroder) nogen (hvoraf
man altsaa maa slutte, at saavel hun som hendes Sviger-
søn, Eiler Dwigau, den Tid maa have havt Andeel i
Elved); och vahr der hoer Holgeir Rosenkrandtz, Eiler
Dvidsouff, Hening Balkendorff, Moridtz Wscherleben
(og) Jacob Hanssen paa Faster Kierstens Vegne; och
besejlede Hening och ieg igien en Kiste och thou Shrine.

D. 23de — drog ieg til Odense i den Befalling
mellem Frederich Munk (formodentlig F. Jorgensen
Munk til Krogsager oc., see Geneal. Arch. Nr. 1) och

nogen hans Creditores; vahr Corfids Mud imod mig; bleff hand med de Niber Fold och Kollings forligt; med Erich Juell (til Hundslund, Landsdommer i Jylland og Befalingsmand paa Alsborg) paa Raffuert Widauß (o: Sognepræst ved Hospitalet i Odense, Hr. Lorenz Widauß, jfr. Bloch 1, 3, p. 862) Wegne bleff optagen (o: opsat), til Barsalet paa Hadersleff (jfr. den 27de Aug.) vahr offuerstoedt. Steffningen vahr dateret den 13de July.

D. 24de — schulle den Sag med Mette Billes (Datter af Steen til Kjærsgaard, gift 1) med Lorenz Petersen Straale til Turebysgaard, 2) med Nicolai Hanssen Skinkel til Gjerstor) Creditores vere forretagen; mens epterdi ingen af Commissarierne møtte uden Jacob Ulfeld, bleff det i 14 Dage opsat; drog ieg hiem om Aftenen.

D. 25de — drog vi til Næsens och ville veret af til Hadersleff. S. D. kom Hertzug Frederich och Hertzug Uldrich offuer, och fultes Jost Høg med dennem.

D. 26de — drog vi om Morgenen om ad Kolling, epterdi vi icke kunde komme offuer; och kom om Aftenen til Hadersleff.

S. D. spurde vi i Hadersleff, at Kongens Fold vahr slagen (nemlig først den 29de Juli ved Calenberg, jfr. Schl. Chr. 4. 2, p. 288—89, og siden d. 17 Aug. ved Lutter am Barenberge, jfr. l. c. p. 290—93).

D. 27de — stod Barsalet (nemlig Kirstine Munks Barsel med Frøken Christine), och vahr ieg Fadder til den Elste, som Hanibal Sested (siden) haffuer (faaet), heder Frøichen Christiane. (Hvorledes han kan kalde hende den Eldeste, veed jeg ikke; thi hun var Kirstine Munks 6te Datter ifølge Hoff. D. Nd. 3, p. 221 Tab. 1).

D. 30te — kom di unge Herrer (see d. 25de) til Afsens; wahr ieg der ude om Natten.

S. D. gaff Moder Saaphie (s: hans Fader, Steen Brahes, 3die Hustru og den Tid hans Enke, Sophie Hoftrup) Sten Brahe (s: hans ældste Søn, som skrev sig til Knudstrup og var opkaldt efter Farfaderen) den Kiede och Contrefei.

D. 7de September drog ieg til Odense i den Handel mellem Fru Mette Bille (see 24de Aug.) och hendis Creditores; och epterdi der ingen af Commissarierne møtte, bleff der inted vedgiort.

S. D. drog ieg til Brangstrup om Aftenen.

D. 8de — gjorde Erich Urne och ieg den Pigning mellem Henning Walchendorff och Hendrich von der Wisch med Brangstrupgaard och omliggendis Goeds (Henning Walchendorf var nemlig gift med den ene og Hans Povist med den anden af Laurig Brokkenhuses Døttre, jfr. d. 21de Juli og Drion 3, p 398, 400); drog ieg hjem om Aftenen.

D. 10de — stod Erich Kristenssen Fadder paa Steensgaard (paa Langeland) for mig til Vincens Steenssens Søn ved Naffn (Navnet er udeladt); och gaff ieg 4 Rosenobelers.

D. 17de — stod Jürgen (Enevoldsen) Kruses (til Hermislesgaard) Bryllup med Beate Bylou (Datter af Jochum B. og Else Grubbe) i Kiøbenhavn; gaff ieg 3 Rosenobelers.

D. 18de — fik ieg Bescheen (s: Bested) af Prinzen, at Christoffer Steenssen skulle bliffue min Leutenant.

D. 21de — bleff forretagen med de Bernekouwens Schifte och Bergemaall. (Johan B. til Nielstrup var

nemlig død før 1610, Christian til Birkeholm 1612 og dennes Enke, Margrethe Brahe, 1617, altsaa paa en Tid, hvor deres Børn endnu vare umyndige).

D. 25de — gjorde Thage Thott och ieg Mage-schiffte med hinanden med den Gaard i Østerby och dend Gaard i Thyronderup.

D. 26de — bleff med Bergemaals Læffuering och altingst gjort til Ende (jfr. d. 21de), saa och giffuen beschreffuen och quiterid paa alle Sider.

D. 8de October drog Cangeleren, Hr. Christian Friis, offuer for (Nabnet udeladt) och ud til Kongen, som da var til Stade.

D. 11te — kom Pringen offuer for Næsens och drog til Landdagen, som holdtis i Rensborrig.

D. 13de — kom Pringen tilbage igjen, och bleff Landdagen til paa viedre Bescheen opsat (og ikke holdt før d. 28de Nov.; Schl. Chr. 4., 2, p. 300); drog hand til Dallum om Aftenen.

D. 17de — er berammet at møede i Odense, at liquidere mellem Claus Brochenhus (til Søndergaard, Broholm og Nørskov) och hans Creditores; bleff inted udrettet, formedelst Claus icke møtte med Opbydelssen eller nogen paa hans Begne.

D. 18de — munstrede Corfids (Rud) och ieg; och bleff Hening Baldendrop Fanen læffueret.

E. D. var vi høes hannem til Aftensmaaltid.

D. 19de — munstred vi i Rylbter (dette skulde vel ikke være det gamle Ord **Kilpotr** = i Dreininger og Bendinger; hvis det ikke er feilskrevet og skal betyde Kollerter, ligesom d. 18de Nov. 1625).

D. 21de — forhørde Corfids Rud och ieg Cronens Bønder paa Hindsholm, saauelsom Ane Lyttis

(Cai Mangaus Enkes) i Scham Herret, hun til kongl. May. igien ville udlegge.

D. 22de — stod Thønne Billes (en Søn af Knud til Billeflov) og Margrete Norbyes (en Datter af Laurids til Skarup og Margrethe Normand) Bryllup.

D. 23de — drog Pringen giennem Ottense och om Natten offuer for Næsens och drog ud til Kongen, som da vahr til Stade; (og) vahr saa den Tid udi Danmark huerken Konge, Prinz, Hoffmester, Cangelers (see d. 8de), Marsch eller Stattholder.

D. 26de — drog Anne (hans Hustru) ud til Odense att vere Dragfru (s: den Frue, der skulde drage eller betræffe Bærellerne i Brudehuset) til Otte (Pedersen) Brabes (til Krogholm og Torbenfeld) Bryllup.

D. 28de — drog vi ud til Odense til Otte Brabe Pedersens Bryllup, och fultes Børnene med paa mine Heste.

S. D. kom Otte (Brabe) først om Natten.

S. D. underschreff ieg it Schøde paa thou Gaarde i Seland, Anne Løcke gaff (Bruden) Mette Rosenkrantz; med (mig understrev tillige) Corfik Rud.

D. 29de — vahr Otte Brabes Bryllup i Odense med Mette Rosenkrantz (en Datter af Jacob R. og Pernille Gyldestjerne), huilckett Anne Løcke, fl. Key Mangaußs (Enke), gjorde.

D. 30te — forhørde Marcus Bille och ieg de tuende Bønder, Hans Lindenou ville mageschifte til Kongen; Kongens møtte icke; dog haffde vi tilforn forfared alle deres Sed (s: Sædeland), Engbond och Landgille.

D. 1ste November lod Hendrik Rammel (til Bekkeflov) schiere den Begst (s: Gevær) paa hans Kind paa Hagenschouff.

D. 2den — vahre vi forsamlet i Allsted (=: Allsted ved Weilegaard) och paa Weiloffgaard (=: Weilegaard), der dend satte och taxerit; Gaardsens Auffs for 20 Lestter (=: 960 Tdr.) Byg, Lønnen regnet for 70 Rdl.; Bøgningen for 1200 Rdl. Dog at forfaris, om Fr. Ellen Marsuin gaff saa meget; Erich Urne meente 1000 Dl. (Claus Brokkenhuus til Broholm ic. havde nemlig Maret forud solgt denne Gaard til Fru Ellen Marsuin).

D. 4de — bleff de andre Foler (Følhopper) brent (=: mærket med paabrændt Stempel).

S. D. kom Hans Lindenouff (Lehnmand paa Hisingavl) och Bispen hid; forligte the den Tuist imellem Mester Pauffl (Sognepræsten) i Alsens och Bogsemend, saa de skulle giffue ham for Tinde 8 Ph. (Pund) Hartkorn (=: Rug eller Byg).

D. 5te — vahr Jürgen Schinchels Brøllup udi Alsens med Jürgen Mcherslebens Daatter. Niels Mortensen Stinkel til Østrupgaard havde ellers ogsaa en Datter af Jürgen Mchersleben til Jerstrup og Mortstov; men hun havde 2 Søstre, Margrete og Birgitte, hvoraf den ene maastee var gift med Jürgen Stinkel; vahr Ane (hans Hustru) der udi.

S. D. drog Hans Lindenouff bortt.

S. D. gick 3 af mine Heste til Østrup at gaa for fl. Jomfr. Sophie Gyllenstierns Lig.

D. 6te — drog Anne til Midelfard och vahr Drafru (=: Dragefrue, vide supra!) til Begravuelshen.

D. 7de — stoed Jomfru Sophie Gyllenstierns Begravuelse i Midelfard. (Da hun saaledes blev begravet i Middelfart, var hun formodentlig en af Niels Gyllenstjerne til Ivernæs's 4 Søstre, der blot havde været i Besøg paa Østrup og der var død).

D. 9de — kom Sangeren tilbage igjen (fra Kongen) til Alsens (jfr. d. 8de Octob.).

D. 10de — bleff Anne Løcke, fl. Key Mankauffe, paagreben i Nyborg och bortført til Bahusf (jfr. d. 5te og 31te Dec. samt Schl. Chr. 4. 2, p. 347 sq. og min Nugaard 2, 1, p. 107—8).

D. 14de — vahr Anne Løckis Løber hoeff mig (om) i Nyborrig at møde.

D. 15de — sich ieg Copie af Kongens Befalling med Probianen, som af Fyn, Laffuend, Falster och Laaland skulle til Venet („ni fallar till Glückstadt“ er i Marginen tilføiet); och (at) haffue Inspection och ordnere samme. Jeg tilforne haffde Pringens Bress i Fyn och Lauend allene.

D. 20de — kom Bud, at Axel Urne (Knudsen til Nygaard, som havde hans Frues Søster, Birte Gyldestjerne, see 1619) vahr saa meget ilde til pas.

D. 5te Dec. kom Pringen her i Niget igjen fra Hans May. och vahr med, der Høye bleff indtagen. (Altsaa vivaanede Prindsen virkelig Høias Beleiring, som foresaldt i Oct., og det skjøndt Schl. Chr. 4. 2, p. 294 betvivler, at Prindsen var tilstede ved samme).

D. 9de — bleff Marsagen, hoer for Ane Løcke er bleffuen ført til Bahus, thil Fønboldandsting epter kongl. May. Befalling kundgiort och oplest.

D. 13de — kom vi Kloeken vahr thoe till Risenhauffn och fant sal. Axel (Urne) meget suag; kom sig dog noget igjen, saa hand snacket smuckt; loe (∴ laae eller logerede) vi til Hans Hingsens.

D. 15de — døde fl. Axel (Urne) om Aftenen it Kortet for 7.

D. 23de — fik ieg om Aftenen kongl. May. Bress, daterit Stade d. 8de Dec., at ieg skulle strax komme til Hans May. Om Aftenen afferdiget ieg Søffren til Hadersleff.

D. 28de — drog ieg i Jesu Nauffn paa Meissen ud til Hans May. och kom om Aftenen til Hadersleff.

D. 29de — beretted Giert Mangau mig, at Hans May. vahr forventendis, hoerfor ieg der fortsøffuett.

D. 30te — kom kongl. May., (og) vahr Fru Kirsten (Munk) med; kom ochsaa Ellen Marquin med Hans May. Born; vahr Thage Thott (ogsaa) med.

D. 31te — om Morgen en for Predicken thalbe Thage Thott med mig och visde mig Hans May. Bress dennem angaaendis, som skulle sig lade forlyde, Anne Løtte imod Handfestningen at behre aresteret.

(Besynderligt, at J. Brabe i denne sin Dagbog ikke omtaler sin egen Søster, Birthe Brabes, Frederich Neg til Thygestrups Frues, Død, som dog ifølge Hoff. skal være indtruffen 1626).

1627.

D. 13de January møtte Adelen paa Raadhuset i Odense, hvor Jacob Wiffeld och Holger Rossenkrandz paa Hans May. Beigne proponerit, at Adelen sampt de andre Stender ville underholde her udi Niget 5000 till Fodz och 1000 gevorben Heste; bleff suarret, at till dend 29de Januari, (da) alle Stenderne møtte, ville vi og med dennem erchlere. Bleff saa giffuen Nota paa Fuldmegtige till dend Tid at møde, som vaar Marcus Bilde, Corfz Rud, ieg och Hendrich Podedbusch.

D. 14de — bleff det klart mellum Fru Anne Charitina och Frank Mangau, Bredis Sø, (: Forlovelsen blev afgjort eller declareret mellem F. Mangau til

Nanngaubholm og Kongens Datter med Grevinde Kirstine Munk, nemlig Frøken Anna Catharina).

S. D. gjorde Mester Morten Hoffpredicher sin Ved og bleff Bisp i Aars Stift (∴ Mag. Martinus Mathiæ Lælius).

S. D. drog Kongen fra Hadersleff till Stade.

S. D. møtte vi i Odense igien, och effter (∴ efter som) Corstig Rud vaar sygh, bleff giffuen Vota endda paa tree (Fuldmægtige, jfr. d. 13de), nemlig Cylser Dvighou, Johan Friis (og) Hening Walchendorph.

D. 27de — kom Raadet alt sammen till Odense, Hr. Anders Bilde, Claus Daae, Iffuer Juell (og) Jens Juell undertagendis.

D. 29de — var alle Adelen udi Riget eller nogen aff deris Middell forskreffuet at møde udi Ottens; saa och nogen paa Clereciet, Kannicher och Byverness Beigne.

S. D. kom udi Raadet Hans Lindenou, Just Høgh, Frands Nanngau, som da (kun) vaar 22 Aar, och Otte Schiell, endog hand vaar till Stade.

D. 31te — forregaff oss Cangelere, Hr. Christen Friis, udi Raadens Heruerelke Hans May. Billie, huilched vi begerede schriftligh, saa och Dilation till at suare till om anden Dagen; gich saa huer hen for sig at deliberere. Samledis saa i S. Knudss Kirche aff alle Landene, huor vi da med hinanden sluttede (∴ toge vor Beslutning) och det schriftlig af Niels Krag bleff consereret; bleff for de andre Stender proponeret.

D. 1ste February ved et Elett møtte vi igien i Kircken och underschreff vores Erklæring, huilched Jürgen Schiell strax dereffter till Cangelere och Raadet offuerantvordede, saa och suarret mundtlig i alleff vores Heruerrelse.

D. 2den — møtte vi igien udi Kierchen och underschreff Gienparterne aff voreff Erklering, huor aff huer Land sich en; vaar hoss Kongen alt Raadet uden Cangeleren. Der Predichen vaar endt hos Kongen paa Salten, faldt Dr. Hanss Michelsen (Bisshoppen over Fyens Stift) Hæßgruß neder och bleff liggendih, till de reyfte hannem; fuldendte saa Bønnen.

D. 3die — sich Adelen derih Affscheiden ved Cangeleren, saa Hanss May. tached dennem och loed derih Erklering sig vel befalde.

D. 4de — vaar det det fyrste Cangeleren, Hr. Christen Friis, haffde verret till Bordss med Hanss Mayt.; ti det vaar noget uklardt (imellem dem).

S. D. gaff de andre Stender Suar fra dem.

D. 5te — drog Kongen offuer till Sielland.

S. D. vaar ieg hos Kongen igien.

D. 7de — døde Knud Gyldenstiern Hendrichszen (Lehnsmænd paa Bergenhuus) i Norge.

D. 15de — vaar Otte Krusse (formodentlig Otte Mogensen K. til Balle, skjøndt der ogsaa paa samme Tid skal have været en Otte Envoldsen K. til Truidsholm) i Ottensse, som aff hans Dienniste hoss Prindissen aff Hanss Mayt. afftached vaar (formodentlig i Anledning af Affairen med Ane Lykke); och vaar Cangeleren och hand for Raadet i nogen Dispute sammen.

D. 19de — kom Hanss Mayt. till Åsens om Aftenen klochen vaar 5; drog strax offuer; G. A. H. M. M. L. D. G. H. T. D. J.; och vaar ieg der. (De enkelte Bogstaver betegne neppe Følgets Navne, men snarere et eller andet Ønske for Kongens Belgaaende, s. Gr. Gud ansee Hanss Maj. med Lykke og gibe ham Trofasthed og Iver! eller Andet deslige).

D. 24de — vaar Jürgen Sehefeld her paa Hansz Mayt. Beigne med et aabent Breff, hoer udi Hansz Mayt. beuilget Adelen sielff at maatte udvelle dennem en Nigenß Marsch, huilched schulde schee ved en Seddell, enhuer, dend anden ubeuist, schulde kaste udi en forseiglet Esche med Hansz Mayt. eget Seigell for, huorpaa dend Naffn schulde schriffuess, hand gaff Stemme paa (jfr. Schl. Chr. 4. 2, p. 340—41); och bleff det aff hannem forretted her udi Landett, som drog till huer iseer, och ved Landhdommerne i de andre Lande. Gaff ieg Votum paa Hr. Jürgen Scheell.

D. 27de — vaar en gandsche høy Flod ved Affens, saa Schuderne dreff løß.

D. 25de Marty sich ieg de Kongebreffue om dend Contributions Schatt, Heste till Rustbognen och mere.

D. 28de — drog ieg till Naffnholt, och bleff (da) strax med de Breffue effter Otte Banner, som stod i Harrested (=: Herrested) Kierche, forrettaggen at registre (nemlig efter Otte Anderssen Banner til Ringstedgaard, hvis Enke var Jytte Nielsdatter Bild fra Navnholt); och vaar i Johan Frikses Sted Gylter Quigou.

D. 30te — gjorde vi till Ende i Faaborg med de Breffue, der fantek.

D. 7de Aprilis sich ieg kongl. May. Breff at schulde ud till kongl. Mayt. och bleff Generall Commisarius.

D. 9de — kom Prindsen och Hertug Frederich med ald deriff Hoff till Affens, (idet) Prinzen drog till Segebjerg Hoff at holde, (men) Hertug Frederich bleff till Stade liggendess.

D. 10de — drog de offuer.

D. 26de — drog ieg till Brangstrup till Jürgen Balschendorps Begravuesse och hiem igien om Affenen.

(Denne Jørgen Balchendorf var en Søn af Henning Henningsen B. til Glorup og døde som Barn. Forreften omtaler J. Brahe i denne sin Dagbog eller disse sine Excerpter af samme hverken den Tiltale, han s. N., d. 3die April, som Lehnsmænd havde til Præsten i Kjærte (Hag. p. 63), eller de 200 Dal., han ved Fundats, dateret Hagenstov Slot s. N. Pintseasten, til de Fattige i Alsens havde skjenket (l. c. p. 62)

D. 1ste May kom min Broder Ditte (som skrev sig til Næsbyholm) till Haggenschouff efter min Begering, effterdi ieg skulle ud.

D. 7de — drog mit Faalch aff med mine Heste och Rustvogn; saa och Hanss Claussen med Kongens Rustvogn=Heste. (De) kom om Aftenen till Haderssleff. G. G. U. G. L. L. (Gud give udi god, lykkelig Tid?).

D. 14de — kom Moder Mette (=: hans Frue, Ane Gyldenstjernes, Moder, Mette Hardenberg).

G. D. kom mine Faalch och Heste til Stade; saa och Kongens Rustvogn=Heste.

D. 19de — kom Birgete Rosensparre (Corfig Rud til Sandholts Frue).

G. D. drog ieg aff ud (eller D.) H. L. N. G. U. M. J. N. F. M. H. D. B. M. G. (=: den helige, trofaste, naadige Gud unde mig i alle Farer Mod, Haab og Bevarelse med Glæde?).

G. D. kom till Haderssleff om Aftenen.

G. D. Ni fallar, rygte Kongen fra Bleche (=: Blekede i Lauenburg; jfr. Schl. Chr. 4. 2, p. 317).

D. 20de — efter Predichen (drog jeg) till Dalmürsstoffte.

S. D. lod en Haab Nytter, ni fallor, sig see for Schangen ved Bygenborig; bleff ved Etycherne tilbage dreffuen och miste en Haab Faalch.

D. 21de — (kom jeg) thill Nengborrig.

D. 22de — thill Steenborrig; besaa paa Beyen Bredenburgs Befestningh.

D. 23de — thill Glychstad om Morgenens ved 7 Elett; bleff der dend Dag for Modbør.

D. 24de — vaar Gabriell Krusse hof mig i Lyckstad, som laa paa Eluen med fire Schibe, huor for hand vaar Admirall (jfr. Schl. Chr. 4. 2, p. 316); och vaar hanff Lieutenant Jurgen Orning; paa de andre Schibe vaar Byrre Juell, Nielsf Hammer (og) Staffen.

S. D. vaar Hertzug Frands aff Saxsen och hanff Broeder hof Kongen till Bygenburch (jfr. Schl. p. 318).

S. D. (kom jeg) thill Stade och kom i Land under Lantte Ketten, en halff Miell fra Stade.

D. 25de — bleff en aff Dillis (o: Tillys) Netmestere, som haffde ladet sig bruge for en Espion, hengt till Stade paa Taarnet; dend (o: han) viste alle Passagier (o: Passer) i Landene, huor paa hand haffde giort Dilei (o: Tilly) Anleitung; ved Naffn (o: hans Navn var) Fenniche Fall.

S. D. vaar Bergete Brabe hos mig, och leffueret (jeg) hinde Bressue och andet, hinder och Nielsf Schested tillkom (altsaa hans Farbroder, Axel Brabe til Elveds Datter, Birgitte Brabe, som var gift med Niels Schested til Betmark, der døde s. N., jfr. *infra*, d. 12te Juli).

D. 27de — vaar ieg till Thaffell hof Hertzug Frederich (om ham see Schl. Chr. 4. 2, p. 341—42).

S. D. kom Pringen till Stade.

D. 28de — drog ieg med mine Heste, Faalsch och Bagage thill Hamborrig; laa i forgylte Biørn.

D. 29de — thill Louenburg, hoer mine Heste och Mustvogn bleff staaendig.

D. 30te — om Morgenen tillig till Byzenburgh.

S. D. haffde Margraffuen aff Turlach Audieng hos Kongen; och vaar med (ham) hans Søn; och opvartes till Thaffell. (Denne Markgrev Georg Frederik af Turlach var kongl. Generallieutenant, Schl. Chr. 4. 2, p. 310—11). Om Effermiddagen talte ieg med Kongen; till Thaffell om Aftenen.

S. D. tog Maior Sested Nienhoffe.

D. 31te — reed Kongen med Hoffinderne till (Det Dagen forud indtagne) Nienhusen, de Herrer aff Louenburg tillhørrig; och bleff Stycherne tagget derfra och sat i Schwanken (som Kongen nylig havde ladet oplaste).

S. D. till Taffell Midag och Aften.

S. D. sich ieg Bescheen i Otte Schieels Sted mig till Stade at schulde begiffue (eller, som Liigprædiken udtrykker sig, han blev s. D. af Kongen forordnet at være General-Krigscommissarius i Stade).

D. 1ste Juny sich ieg schriftlig Instrux.

S. D. vaar Margraffuen aff Thurlach (see 30te Mai) till Thaffell.

D. 2den — vaar ieg med Kongen ved Broen, som giordes offuer Elffuen, som dend Dag bleff ferdig; drog saa strax till Bergtaff (=: Bergedorf?) om Aftenen.

S. D. reed Thommess med Shecken (ifr. 2den Juni 1626) och sin Behoring till Byzenburgh, der under Compagniett hos Jurgen Sehefeld at forbliffue; och bleff Jurgen tillschreffuett, huad hand haffde med sig, och naar hand haffde faaedt Maaneg Penge.

D. 3die — (Drog jeg) thill Hamborg; och laa ieg indt (∴ i) Hoff von Holland. Vaar der en Danhiger Gesandter, som haffde verret hos Kongen (om hans Anliggende see Schl. Chr. 4. 2, p. 344), ved Naffn Martinus Kammermand.

D. 4de — thill Yttersen; der toe Companier at skulle munstre; laa hos en Mand ved Naffn Hans Schytte. Claus med toe Heste och Rustvognen drog lige till Stade.

D. 5te — kom ieg till Stade om Aftenen och vaar till Middag hos Bendix von Alfeldt paa hans Gaard Haeseldorphy; bleff Morten Smed med de toe Heste till Yttersen.

D. 6te — bleff de toe schottsche och det ene Engelsch Compagnie (om disse Hjelpetropper see Schl. l. c. p. 279, 307, 312), som ligger i Stade, munstret.

S. D. kom Anders med Wolgemut (∴ en Hest af dette Navn) och Morten med Postvognen till Stade.

D. 7de — schreff (jeg) Thage Tott adskilligt till med Christian Uldrich von Dehn Edelknab (∴ Edelknabe).

S. D. sende ieg Gabriell Kruse med Pouell Hendrichsen, Ligger (∴ Borgeligger eller som garnisonerer, jfr. Schl. Saml. 1, 1, 114) paa Kisenbaffn, det Kongebreff och Tagges Breff.

S. D. bleff Balzer Marschalch, Abet udi vor Frue Kloster, begraffuen i Klaatser Kirchen.

S. D. gich ieg Vollen till Stade trint omkring och loed Stycherne bessee och beschriffue.

D. 9de — sich Oberst Colbs Quartiermester Seddeler till Thygmeesteren her och Krympen (i Krempe?) paa adskillige Gevehr om Morgenem.

D. 10de — vaar der om Aftenen en Tumult imellum Borgerskabet och de schaansche Soldatter, saa de schiøde paa hinanden, och nogen paa begge Sider sich Schade; (det) kom formedelsit en Borgemeisters Søn ved Naffn Hendrich von der Meden drog sit Berge paa Bagten, huor offuer Leutenanten stormed det Huss, hand løff ind udi; huilched dog ved Otte Scheell och mig bleff stillet.

D. 11te — drog ieg till Yttersen det Faalch at munstre och vaar till Aftenhemaaltid paa Hassfeldorph.

D. 12te — drog Otte Schieell fra Stade.

S. D. om Eftermiddagen munstret ieg, och vaar Bennedix von Mefeldt och Diderich von Mefeldt hos mig; och vaar det Oberste Colbs Leib Compagni, saa och aff Maiorens 40 och nogen Officerer.

D. 13de — marchered de fort och strax der effter ancom under Oberster Kolb nogen och thiuffue Mand. Drog ieg om Aftenen till Stade och bleff i Forstaden.

D. 16de — tog ieg i Commiss-Haffre till Stade 7 Tønder.

D. 18de — drager Majorens Compagnie under Schaatterne aff Stade och Capetein Pabst och Holstein ind igien.

(S. D. blev Jørgen Brabes yngste Søn, Præben, født (F. 1. p. 317), hvilket han vel ikke den Tid kunde vide, men som dog er besynderligt, at han ikke senere i Almanacken har tilspiet i det Mindste paa den Dag, da han derom sit Underretning).

D. 26de — vaar ieg till Dirich Schultes, Hertzog Fredericks Marschalch Barssell (formodentlig en Broder til Jørgen Schult, der havde afftaaet sit Canonicat i Bremen til Hertzog Frederich, som ikke kunde blive Erkebisp der uden først at have været Kannik. Til Beder-

lag derfor fik J. S. Gods i Norge, men købte Finstrup, nuværende Holsteenshuus, og døde der som Geheimeraad 1652).

D. 27de — drog Levin Marskalk och ieg paa Reirssen till Holzbaden, der effter kongl. Mayt. Befaling med Generall Leutenanten (Markgreven af Durlach?) och hans Officerer om de resterende tre Maaneders Sold at tractere, effterdi Nyttene vaar ubillig; kom om Aftenen til Nien Krug; sich Middagsmaaltid till Bremmerförde.

D. 28de — thill Bremen till Middagh och om Aftenen till Holzbaden; och kom Generall-leutnanten till og paa Beyen, och logerede vi udi hans Quarteer.

D. 29de — vaar vi for Lange Weddell der nogen Leylighed at begee; bekaa ochsaa det Defensionsverch och Schancker, som der vaar giort:

Samme Dag tracterede vi med Generall Leutenanten och 8 aff hans Netmestere, som vaar ochsaa hog hannem till Gest; vaare ochsaa hog General Morgen (=: Generalen for de engelske Hjelpetropper, Carl Morgan, om hvem see Schl. l. c. p. 307 og 312); bekaa ochsaa Schancken ved Schibbroen.

D. 30te — drog vi till Bremen och paa Beyen bekaa Schancken ved Drey; bleff og till Bremen Beyen forrerit (=: fourneret eller frit besørget) aff Borgemeister och Raad; och vaare begge Syndeci paa deriff Beigne hog og, saavelssom Hermand Møller.

D. 1ste July drog vi fra Bremen til Osterholt Klaatser; laa uden for Klosteret och vaar till Gest hof Dominam (=: Priorinden eller Abbedissen) der.

D. 2den — thill Stade; bete (=: bedede) paa Beyen och bekaa Bremmerferde Hauffnen och Schancken.

D. 3die — giorte Hr. Antoni, som kom till Gressuen aff Oldenburg, sin Balet=predichen (Afskedsprædiken).

D. 4de — kom Gressuen aff Tourn (=: Thurn) dend gamle. (Denne Mathias, Greve af Thurn, var kongl. Generalfeltmarskalk; jfr. Schl. I. c. p. 310).

S. D. kom Prindgen till Stade, saa och Fru Kirsten (=: Kirstine Munk); (der) fiorte foran (hende) nogen Herremend i en Kusch (=: det tydsche Kutsche), och reed for Vognen Hertzug Frederich med nogle Heste, som hinder vaar reden i Mode, och tre Jumfruer fiorte effter.

D. 5te — vaar de (i det Foregaaende Dmtalte) Fadder till Martinus von der Meydes (maaskee Borgemeesteren i Stade, jfr. d. 10de Juni) Barn; och vaar ieg der ochsaa till Barssell.

S. D. drog Greven af Thurn till Kongen.

D. 6te — om Efftermiddaggen vaar ieg der ochsaa.

D. 7de — vaar (jeg) till Thaffell med Pringen och drog om Aftenen till Ottenssen ved Hamborrhigh.

D. 8de — drog ieg giennum Hamborgh, bete (=: bedede) i Bergtorff (=: Bergedorf) och samme Dag till Boevenburg; strax effter kom Hanss Mayt. tilbage igien, som haaffde dend Dag verret i Lante Lynborgh paa et Angslag med 3000 Heste, (som) mislinget.

D. 9de — refererit ieg Hanss Mayt., huorledis alttingest vaar affgaaen med de tu Regimenter, vi skulle thrachtene med (jfr. d. 27de Juni), saa och andet mehre.

S. D. vaar Gressuen aff Thourn till Taffelsk.

D. 10de — sich ieg Bescheen aff Hanss Mayt., bleff ochsaa ved Tagge Tott tillsagt at skulle med Christen Thommesen (Sehsted) i Engeland och Franchrig (eller, som Liigprædiken udtrykker sig, han blev s. D. af

Kongen forordnet tilligemed Kantsleren, Hr. Christian Thomesen, at være „Ambassadeur“ udi England og Frankrig; nemlig for at underhandle om Fred mellem disse 2 Riger; et Gesandtskab, der, som det synes, varede til næste Aar, da de derfra droge til Holland; Schl. l. c. p. 338 og Slange p. 609—10).

Samme Nat kom Fienden an ved Lyderghuſen (mellem Hamborg og Lybek, jfr. Schl. l. c. p. 315, 318), och saaeſt store Illinge (=: Baal eller Iſdebrande) der omkringh.

D. 11te — drog ieg fra Lowuenburg till Hamborgh.

Samme Dag drog Kongen till Tollenspichell (=: Tollenspieker) Stat Horn och Schanzen ved Wingen.

Om Morgen en ved 2 Slet thomuserit (=: ſkjermydserede) die ved Lyderghuſen.

D. 12te — drog (jeg) om Aſttenen till Pinnenberg.

S. D. bleff Jenss Sehested ved Lyderghuſen, der hand med Lyghouſs ſielff ſiette vaar ude en Paß. at recognoscere, ſchutt med en Muſkete Kulle igiennem Hoffuedt (=: Major Jens Sehested til Holmegaard, som altsaa blev ſtudit 1627 og ikke, som Hoffmann siger, 1628. Derimod lader Aftl. 5, p. 848—49 Jens Sehested leve til 1657, men p. 844 Niels Sehested blive ſtudit 1627; og man ſeer af M. D. 2, p. 203, at dette Sidste virkelig er det Rette, ſaa at altsaa den gode J. Brahe maa have forverlet disse Fornavne).

D. 13de — (kom jeg) offuer Eluen till Horrenburg och paa Beyen hos Niels Sehested (=: Major N. Sehested til Belmark, den Foregaaendes Broder), hvor hand ſich Fiender Jenss Sehested at verre ſchutt.

D. 14de — kom ieg om Morgen en ved 8 Slet till Stade.

D. 15de — sich Fienden Lydershusen ind, och vaar Dilli (∴ Tilly) sielff der faar.

E. D. sich ieg om Morgenens Tagesf (∴ Tage Thotts) Schriffuelke effter Hans Mayt. Befalling, altingest her omkring, i Synderlighed dend Paß i Oldeland, att haffue i god Afgt.

E. D. kom Tienderne, Fienden her paa Stiffet at marcfere.

D. 19de — munstret Levin Marschalch och ieg Maior Kniphussens Compagnie till Hest och udmunstrett (∴ casserede) 13, som hand dog annammet Munstermaanett (∴ Maanedsgage for, men derhos) reuerferit sig inden fior-ten Dagge dygtige Folph och Heste i det Sted at forschaffe och aff Generall Leutenanten at lade sig munstre.

D. 20de — kom Christen Thommesen (Sebsted) till Stade.

E. D. gaff ieg Otto Termo (til Hagenfyr, Jægermester; Atl. 2, p. 381; 6, p. 184) Furgen.

D. 21de — vaar Frederich paa mine Beigne i Hamborgh och paa Otte Knudsens Beirelbreff optog 200 Dl. in Specie effter min udgiffne Beuifges Lydelke, som ochsaa paa Bressuet aff hannem bleff teignet; vaar Bertell der ochsaa effter de Kledder, ieg der lader giørre; och, effterdi de iche vaar ferdig, bleff Willerbeck tillschreffuen, at hand mig dennem till Lunden (∴ London) schulde faarschiche, om der gick nogen Schiffue i den Ugge, och det i Kongens Agents Huß; dersom iche, (da) skulle hand dem beholde, till ieg dem affordrett.

E. D. soldte ieg Chrestoffer Raasf Schechen (∴ den skjæggede Hest), och dend vaar graa, for 120 Rdl., (og) gaff ham dend anden med Sadell, Pistoller och sin Tilbehyringh.

D. 22de — haffde ieg om Afftenen till Gæst Christen Thommesen (Sehsted), som dog laa i mit Bøgesment, Jurgen von W. (s: uden Tviwl Wisch), Lewin Marschalch, Martinus von der Meyden (Borgemeesteren), Obr. Leut. Node, Diderich Schuldt, Hr. Frederichs Marschalch, Jurgen Rosenkrantz, Knud Wuffeldt Christoffersen, Bode Adelsen, Secretarius-Generall, voreff Auditor; (det) kaastede ungefæhr 33 Rdl. in Specie. (Efter dette Afftedsgilde afreiste han saaledes til England, nemlig ifølge Liigprædiken d. 25de Juli (om hvorledes det gif dem der, see Hoff. D. Nd. 3, p. 52—53, hvor ogsaa deres Certificat af 16de Juli er opbevaret), og vi høre nu i langsommelig Tid, nemlig i de næstfølgende 2 Aar, intet Mere fra ham i Dagbogen, men kunne heldigviis af andre Kilder i det Mindste tildeels supplere det Manglende; thi)

1628; d. 2den Jan., drog han med Kantæleren ifølge Liigprædiken fra England til Frankrig, og var Kongen af Frankrig den Tid i Beleiringen for Rochelle. Samme Ambassade tog atter sin Endskab d. 25de Mai, saa at Gesandterne igjen ankom til England d. 1ste Juni (ifr. Hoff. D. Nd. 2, p. 75). D. 24de Aug. ankom til dem i England Hr. Palle Rosenkrands, som i deres Sted skulde være Ambassadeur, saa at de efter naadigst Forlov og Ordre ankom igjen i deres Fædreland med heel god Forretning d. 14de Octob. I Novemb. blev han derpaa ved kongl. Misfibe anmodet om at være Commissarius, hvilket han dog ikke vilde paatage sig, eftersom han i sit eget Fædreland ei vilde cedere for Generalmajor Slammersdorf, som nu skulde være over ham og tilforn havde været under ham, der han selv var General-Krigscommissarius i Stade.

S. N. har vistnok ogsaa han eller i det Mindste Lehnets Bønder havt saare travlt med Lehnets eneste Kjøbstad, nemlig Alsens, Befæstning, som Kongen i dette Aar af Frygt for de Keiserliges Besøg, som til samme Tid i Jylland huserede, med Bolde og Grave lod fortificere (N. Bernst. 1, p. 94. Atl. 3, p. 493).

1629 findes i Hagenskov p. 63 forskjellige af hans Forhandlinger som Lehnsmænd og Godseier, nemlig saavel af 5te Marts og 27de Juli som af 4de Aug., 23de Oct. og 21de Dec., anførte; og man veed desuden ogsaa af en Liigprædiken, at da hans Svigermoder, Mette Hardenberg, Præben Gyldenstjernes Enke, s. N. var bleven syg hos sin Søster, Axel Brahe til Elveds Enke, Kirstine Hardenberg paa Eskbjerg, sendte hun d. 1ste Mai Bud efter sin Datter og Svigersøn paa Hagenskov; men disse kunde ikke efter hendes Ønske komme til hende d. 3die formedelsk "Jørgen Brahes Svaghed"; og da Datteren eller Jørgen Brahes Frue omsider kom d. 4de, var hun allerede afgaaet ved Døden (Schøn. p. 800—1).

S. N., d. 15de Sept., stod ogsaa Jomfru Elisabeth Lunges Bryllup, som i lang Tid havde været hos Fru Ane Gyldenstjerne, Hr. Jørgen Brahes Frue, men nu blev gift med Palle Rosenkrands til Krenkerup (Rothe 1, p. 645).

S. N. antog J. Brahe ogsaa Ditlev Monrad til Hofmester for sin Søn, Steen Brahe (Pont. An. 4, p. 149), som altsaa den Tid, hvis ellers D. Monrad var hans første Bærer (hvilket er at formode, da han først 1633 kom i Skole), efter Tidsalderens Skik og Brug neppe kan have været mere end 7 Aar gammel og altsaa først skulde være født 1622, uagtet Forældrene allerede bleve gifte 1615. Imidlertid er en saa løs Be-

regning kun lidet at stole paa; men beklageligt er det, at jeg intet Sted har fundet hans virkelige Fødselsaar antegnet.

Endelig fortsættes Dagbogen igjen for næste Aar paa følgende Maade:

1630.

I Januar d. A. havde han, som Lehnsmænd, en Sag med en Degn i Kjærte (Sag. p. 63).

D. 2den Februari døde sal. Otte Rudt (en Søn af Corfig til Sandholt, 19 Aar gammel) paa Sandholt ved 10 Slett; om Middag kom ieg till Anne Wind (men hvilken af de forskjellige den Tid levende Anna Winder han egentlig mener, angives ikke nærmere og er derhos saameget vanskeligere at gjette, som han ikke siger os, enten hun var Frue eller Jomfru, langt mindre paa hvad Sted han traf hende).

D. 5te — døde sal. Corfig Rud (til Sandholt) imellem 4 och 5 om Aftenen och hafde langsomlig Tid veritt siug aff itt heftig Flod (∴ Katarrh eller Rheumatisme).

D. 8de — bleff Borgemeister i Aalsens forandrett; Bunde Jacobsen bleff Raadmand; Hans Hansen Dffuerformynder i Laurig Hiortis Steed.

D. 11te — bleff den Sagh mellem Friderich Munch (Frederik Jørgensen M. til Krogsgaard, jfr. Tab. i Geneal. Arch. Nr. 1) och Gregers Krabbe (til Tostelund og Enggaard, den Tid Lehnsmænd paa Kiberhuus) foretagen i Odense. Otte Brabe (formodentlig en af Commisfarierne i Sagen, hvad enten det saa var Jørgen Brabes egen Broder, Otte Steensen, eller Otte Brabe Pedersen til Krogholm og Torbenfeld) møtte icke, mens ved sin Schriffuelse begierte Dpfættelse. Bleff ochsaa

den Sagh mellem Frederich Munch och Johan Brochenhuus (til Leerbek) sammesteds faaretagen.

D. 15de — reyste ieg med 11 Rideheste till Sandholt.

D. 16de — bleff bode sal. Corfsidg och Otte Hudg Liig fortt till Odense; (og) bleff ført for Corfsidg ehn Hest, offuerdragett med sort Klede, hvorpaa hengde paa den høyre Side hans Commender=Stoch offuerdragen (med Sort), (og) paa den anden hans Sporer; ehn Karell i fuld Baven med hans Degen (∴ Kaarde) blott; en Dreng med Otte Hudg Berge blott (∴ blottet eller af Skeden uddraget).

D. 17de — bleff de nederfett.

D. 18de — fultis ieg med Ligett till Sandholt Kierke; och gick mine Heste derfra hiemb.

D. 19de — drog ieg hiemb till Hagenschou.

D. 24de — drog ieg till Odense=Hospitallitt for Afgiffen aff Tinden (hvillen?) att forsichre och for Stedgmaalett att contentere, som ochsaa schede; offuerverindis effter kong. Mayt. Befalling Gregers Krabbe och Bispen; huilched siden bleff Jørgen Mogensen och Hans Bruun (formodentlig Hospitalsforstanderne) tillkiendegiffuett, som dermed vell nøydis.

D. 25de — drog ieg hiem igien till Hagenschou, och fultis Henning (Walchendorf?) med mig.

D. 26de — bleff Karen Bille, Poffvel Schinkels (en Datter af Knud til Billeflov og gift med Poul Mortensen Skinkel), nederfatt i Alsens Kiercke; „och taled ieg offuer Graffuen“ (ifr. E. Broc 1, p. 84; 2, p. 80).

D. 27de — bleff Hans Krycher (formodentlig en eller anden os nu ubekjendt Forbryder) tagett i Strand=

bve hos ehn aff Hans Povijchis Børns Bynder (disse Hans Poviffs (til Damsbo, Aftl. 6, p. 799, Orion 3, p. 398) Børn eiede blandt Andet ogsaa Turup Mølle i Baagherred (F. 5, p. 479, 481), hvor ogsaa saavel Strandby som Løismose ligger) ved thre aff mitt Følsch (og) ved Ladefogden, der haffde tient paa Løsmose.

In Martio beretted M. Morten, Bisp i Arstift (o: Martinus Mathiæ Lælius, Biskop i Aarhus Stift), att der udi Stifted haffuer itt Barn nogle Gange schregett i Moders Liff.

D. 6te ejusdem, saavell som nogen Dage før, saa Anne (hans Hustru) och mange flere ehn klar Stjerne siddendis under Solen om høy Middag, som berettis den Klar for den sidste Feyde ochsaa att vere seett.

Den forgangen Sommer (man veed ikke ret, om han herved mener Sommeren 1629 eller 1630; dog er det Første vistnok Tilfældet, siden han omtaler Vinteren, der fulgte paa denne Sommer, og siden Pesten, han omtaler, virkelig indtraf 1629) var megett tør med stor Bliß och Storm titt och ofte och med saa stor Hede, som nogen kand mindis. Gaff den Klar ringe Høe og Furing i Kornett; aff Boghueden neppe Seden igien mange Steder; Rugen icke synderlig giftig, mens Bygen gaff vell till Schippen, ved Hagenschou aff Trauen 6½ och 7 Schipper, ved Hvedholmb och mange Steder 5 Schipper; Haffueren (gav) och maadelig aff Traffuen; var dog dett Steed, de sich aff Traffue Rug 5 Schip och vell 6 Schip; Vinteren der effter var megett ustadig, saa Frost kortt Tid, saa Tøe; in 10bri (o: December) mest Regn och Sne; och icke kom der Sne strax effter Frosten eller før, saa Rugen var bedecht; mens in Januarii mest Regn och Laage och Sne iblantt med

stor Bliſt. Var dett Åar Peſtelendghe och Blodsſott her och der offuer dett heelle Rige, ſaa och Børnepaacher och andre hidtgig Siuger. Udi Hagenschous Lehn var Peſt i Kierte Sogen och nogett i Schydeberig Sogen; døde i Åſens icke uden itt Menesche och itt Barn; i Horne Sogen paa Bøygden døde Mange, mens ingen paa mitt; i Horne døde aff ehn Gaard thou Menescher; i Sognett ved Engelſtholmb (i Jylland) var ingen Suaghed; ved Knudstrup (i Slaane, ſom Jørgen Brabe ogsaa eiede og havde arvet efter ſin Fader Steen eller ſin ældre Broder Eric) døde mange i Sognett, dog icke mange, ſom ſad for Gaardene; i Kiobinghaffuen paa (læs: fra) Nytaarsdag 1629 och till 30 ehr død 5000 ringer 36 Meneschen. Dett døde meeſt i Slaane och Selland och meget i Norge, ſynderlig till Bergen; i Meelfard (o: Middelfart) døde ved 300 Menescher. (Om Peſten i Sjælland 1629 ſee Slange p. 693). Oldenen var mangfoldig paa Bøgen, dog meget falſch; Høett var mangfoldigt paa høye Steder; Quegett ſundt och ſtercht; Kallene døde flux; Folck belatt med megen Kuldsaat. Var till Juledag meſte veg Winter ud; **in Octobri 14 Dags Tid** ſterch Froſt och tøde dog ſtrar op igien.

Dette Åar (1630) drog Kongen aff Suerig med ſtor Magtt i Pomern och haſſde ſtor Frembgang mod Kayſeren (jfr. Slange p. 718 sq.).

S. Å. (1630) jagett voris Konge de Hamborger aff Elven, ſom bleff tvungen med ald dieris Flode att hugge Ancherne; och haſſde de tillſorn tagett tho Skibbe, den ſtore Pramb och ehn Galej, fra Kongen uformodendis (jfr. Slange p. 695 sq. og 709 sq.).

S. Å. (altsaa ogsaa 1630) gielte Tønde Rug mange Stedg 6 Dl., Tønne Biug — — — och mere;

dette var gement (∴ almindeligt) i Sielland och Schaane; ellers gemenlig udi Fyen Bygett 15 Mk. och 4 Dl., Rugen 18 och 19 Mk. Kornett i Schaane och Selland, i Synderlighed Bygget, var saa suangtt som Haffre; och var Foringen i Biugett och Haffren gansche ringe. Døde flux till med Vinteren i Sielland och Schaane och i Halvorig och nogen andenstedz i Jylland aff Pest. Foraaet var i Begyndelsen mildt och grosomptt (∴ frugtbart), siden saavel som Sommeren in **Mayio** och nogett in **Julio** kaald med Pladz Regn och stor Vind.

(S. N., d. 3die Mai, har han vistnok ogsaa understrevet det Document, hvorved den berømte Tyge Brabes Søster, Broderbørn og Fætttere erkjende hans Børn for hans ægte og retmæssige Arvinger, samt deres Moder for hans ægte Hustru. D. Mag. 2, p. 367—68).

(S. N. giftede hans Farbroder Nrels Datter Birthe, Niels Sehested til Bekmarks (see 1627) Enke, sig med Johan Caspar von Reibnig).

1631.

D. 15de Januarii om Morgenen ved 8 Sleth bleff Anne (hans Hustru) forløst och sich ehn Datter, hoerfor hans (∴ Guds) Naffuen være æuig æhrett; och bleff hun kaldett Mette effter sal. Moder (∴ hans Svigermoder, Mette Hardenberg, som allerede 1629 var død. Bemeldte hans Datter Mette blev forresten efter Hoff. kun 8 Aar gammel eller døde rettere sagt allerede i sit 7de Aar 1637; see *infra*!).

D. 25de — Skiente (∴ skinnede) Solen klar den gansche Daug igiennem; dog var der Formiddag nogen Skyer nedrig paa Himmelen, som dog icke forhindertt Solens Schin. Var dett om Natten ehn schor Blisf

och varitt till mod Middag, dog icke saa hartt. **Astra regunt homines, sed regit astra Deus.**

D. 30te — bleff voris Datter Christnett paa Hagenshou och kallit Mette effter sal. Moder.

D. 13de Februari bleff voris Datter fort till Synderby Kierke och der ved den christen Kierckis Bøn och Faddernis Bindiabyrd videre i den christen Kierckis Enighed (maaskee Menighed) och Sambfund indplanted.

D. 15de — drog de (Fremmede) alle bortt uden Syster Birgette (o: enten hans egen Søster, som var gift med Frederich Mez; eller, da hun allerede skal være død 1626, maaskee snarere hans Kones Søster, Birg. Gyldestjerne, som siden 1626 var Enke efter Nrel Urne til Nygaard) och Pernille Lyche (Datter af Peder paa Skousbo?) och Henrich Hammell (til Bekkeskov?).

D. 16de — drog de bortt uden Henrich Hammell.

D. 27de — var Hr. Poffuell (Sognepræsten) i Gamtofte her och taled med mig om Helnis Kierckis Megenschab och Kierckens Brystfeldighed.

D. 6te Martii bleff Henrich Hammell dee 700 Dl. tillstillet, ieg paa min Broder Ottis Begne aff Ellen Marsuin annamede till tiffuende Dag Juell, huilche hand loffuede hannem (?) att leffuere.

(Her standse Excerpterne af Almanacken for 1631, og saaledes omtales blandt Andet heller ikke i samme den Fundats, dateret Hagenskov Slot den 8de Juli s. N., hvorved han henlægger 100 Dl. til en Discipel af Odense Skole (F. 6, p. 129); ligesaa lidet som hans Farbroder Nrels Datter, Karen Brahe, Henning Balchendorf den Yngres Frue til Glorups, Dødsfald, der dog tilligemed hendes Søn Hennings skal være indtruf-

fet 1631 (F. 1, p. 54, Tab.), Skjendt deres Liigprædiken først er udgiven 1633).

1632

var itt suartt Jordscheel i Sielland, i Kiobinghaffven, Roschild och mesten offuer alt; streche sig (∴ strakte sig) och till mange Steder i Schaane. (Om dette Jordskjælv, som indtraf Natten mellem 29de Febr. og 1ste Marts, see Slange p. 747).

Samme Mar knagede Isen synderlig ved Henested (Harrested?) ved Ringsted, som icke før haffuer verett hørtt. Jordscheel veed mand icke tillforn i disse Lande att haffue veritt hørtt (!); dog vill nogle gamle Byn-der (!) sige dett att verre fornemett for den sorte Død, som før grasserede her i Danmarch.

Dette Mar var kong. Mayt. i stor Liffuisfare mellem Laaland och Holsten, och bleff ehn Schude, huor paa var Herremendens Tienere, Biviches (den bekjendte Wibeche Kruses) Pigger och dieris Godtz; femb Mandz-personer bleff salveritt, elleffue druchnede.

Samme Sommer var mesten vaad och kold, som (∴ saa at) allevegne, huem Naad der till haffde, holtis Ild i Stuerne. Vinteren till

d. 10de Januari (holdt ved) med idell Storm och Regenveir, uden den 13de 8bris (∴ Octobris) kom ehn stor Snehe, som gjorde stor Schade paa Grenene i Schoffuene; och fulle (∴ fulgte) nogen Dags Frost effter.

D. 30te Martii gjorde Bunde Zachobsen Toller och Christen Chortsen Toldschriffuer (i Assens) dieris Ged (∴ Ged); bleff och ehnhuer dieris Bøger giemmendragett och forsiglett paa dett 47de Blad; vare huer 48 Blade numererit; bleff befallett at begynde och schriffue paa dett

andett Blad Nr. 2; dett sidste Blad Nr. 48 bleff icke med Tuinden igiemmendragitt. Bleff Soldkisten oplatt och igien till (luft), och ehnhuer tog sin Nægell till sig. Bunde (blev) befallett den saa att forvare, som hand dertill ville suare, effterdi den kom (til) att staa i hans Huus.

D. 31te — bleff Soldkisten ud=aggitt (∴: udtjært) och Bunde leffueritt; saa och Hans Utermarchs (see d. 20de Febr. 1626) Gaard Toldschriffueren effter Statholders Schriffuelse leffuerett ved Peder Tomesen.

D. 3die April kom Kongen till Alsens (og) bleff der om Natten.

D. 4de — drog hand till Odense.

D. 5te — gjorde Frandz Randgob sin Wed och blef forornitt till Nigens Hoffmester udi Odense.

I lige Maader Jürgen Urne, som bleff Nigens Marsch. Var alt Maadett did forskreffuet; under andett bleff tracteritt om Nigens Defention.

D. 8de — bleff Jesper Friis forornett till Offuerste (∴: Oberst) i Jylland, huilched bleff hanem ved Nigens Marsch ansagtt; skulle schriffuis effter Holger Rosenkrantz i Sielland och Fyen att vere (Oberst?).

D. 9de — drog Kongen till Alsens om Tisdagen offuer; och var Hertugen aff Holstiens Lachey om Afftenen tillform hos hannem med Tinder (∴: Tidender), att Hr. Frandz Kall laa endnu i Holstien och haffde udplyndrett ehn aff Hans May. beste Byer; begierte derfor Hans May. ville mede hannem i Abenraa.

E. D. kom Hoffmesteren, Cangelern och Nigens Marsch offuer (ved Alsens), som skulle till Minsborig (∴: Minsborg) med Kongen till dett Mode, som ald Udde-len var forskreffuen. Mätte och Pringen der.

D. 13de — var dett ved Åsens saa høytt Bunde som icke i nogen Åar.

D. 16de — bleff Lisebett Lunge (formodentl. Palle Rosenkrands til Krenkerups Frue) forløst och sich ehn Datter.

D. 4de May bleff Soldkisten (i Åsens) obnett i Tolderens och Soldschriffuerens Mehrverelse och aff os underschreffuet, huad der fantis udi; och bleff Soldbogen same Dag sluted, som hos Regenschabberne schall leffueris. Bleff Kisten staandis oben (for) Sömen (o: Sömmene) nedden udi att rette och en Bolt att lade igiemenflaa, effterdi den ehr saa aaben ved Laagett.

D. 5te — bleff den ny Soldbog forsiglett och schreffuet hos Siglett, naar den bleff forsiglett. Fantis i den ehne 76, i den anden 60 (Blade), och vare alle Bladene numereritt, och Siglett stod paa nest dett bageste.

D. 16de — kom Tage Lott offuer for Åsens, som med Christen Thomesen (Schsted) haffde veritt Gesanter hos Kongen aff Suerig; och kom (de) till hannem for Ingelstad; sich god Suar paa ald dieris Angiffuende uden aleneste att arbeide paa Fred i dett Romersche Rige (som han vilde have sig frabedet). Drog de ud fyrst in Martio.

D. 18de — antog ieg Jurgen Mand till Midefogett paa nogen Tid och loffuede hannem det uuisse (o: Sportlerne?), som ieg beretted att behrre undertiden 40, undertiden 50 Dal., undertiden mehere; och loffuede (han) mig (ingen) anden Fordeell at søge hos Bynderne end (den) forsch. (o: foreskrevne eller forskriftsmæssige) Tiendepenge.

D. 20de — var Preben Brahe (hans den Tid 5=Åars gamle Søn) fyrst (o: første Gang) i Kircken.

Gud allermectigste lade hannem bliffue retteligen itt Lam i Christo Jesu!

D. 25de — gaff ieg Synderbye Mend Forloff till vidre Bescheden att gierre (=: gjerde) i Simens Gierde i Lildtofft.

E. D. beuilgett till vidre Bescheden Bolbrou Mend att indtage nogett Jord, saa lenge ieg dennem dett vill bevilge, och ieg befinder Kongens Bynder paa alle Sider dett till Gaffunns att veyrre; dog saa, att de schall vere siden — — — och tale med de andre Byer och derpaa gierre streng Vide (=: sætte høi Straf for) huem, den bryder. Och schall (ved) aatte uvillig Mend settis, huad eynhuer Bye eller Tært (?) land taalle.

D. 18de Juni fik han som Lehnsmænd paa Hagenskov kongl. Befaling at udvise Præsten paa Lys nogle Læs Ildbrændsel af Lehnets Stove. F. XI p. 261).

D. 6te Augusti ved 11 Elett om Nfftenen drog-nitt (=: druktede) Frandz Mandgob, Nigens Hoffmester, i Graffuene om Huusit i kong. May. Haffve.

D. 31te — loff der itt aff Kongen aff Suerigs Orlogschibbe giemen Sunditt med begge sine Flager; saatte iche paa dem for Oldenborig, itt aff kongl. May. Schibbe, som der laa, ey heller for Slotted, fyrend de schod thou Schud. Den Suenische Agent undschylte dett mod Friderich Urne, Slodgherre, och loffuett Capiteinen der for schulle bliffue straffed.

D. 6te Ybris (=: Novembri) begynte først att fryse sterck och varte till d. 22de i samme Maanett.

In Novembri 1632 bleff Kongen aff Suerig, Gustavus Adolphus, i itt Slag med Hertugen aff Bridland (=: Friedland) schiøtt først Armen i thou, siden igiennemstuched, endelig schiøtt igiennem Hoffuedett ved Lygow (=: Lyzen, d.

9de Nov.; jfr. Slange p. 764), (men) beholt dog Marken; och bleff paa Keyserens Side mange fornemme Officerer, under andett Pappenheim, som aff Kongen aff Suerig sielff och alle bleff estymeritt for den beste Officerer, Keyseren haffde eller haffde haft i denne Krigsveßen.

D. 14de 10bris (2: Decembris) var Kongen aff Suerig 38 Aar (hvis han havde levet saalænge).

Der var s. A. offuerflodig Grode teed paa Jorden aff alle Star uden Boghuede; (paa) Schoffuen vare bode Weg och Bog vell tied, bleff dog mesten borte uden nogen Stedh i Jylland; gaff ochsaa mange Trauffer och megen Furing, som mand neppelig land mindis, mens dog maadelig effter Schieppe Seed, huorfor Gud vehrre cruig æritt. Gud allermectigste vell viste os, att hand kunde os aff sin Allmectighed giffue dett och for voris blodige Synder Schyld borttage dett igien.

1633.

Dette Aar slog Rugen sig gansche meget, saa mand sich mangesteds iche uden $1\frac{1}{2}$ och 1 Schip aff Traffuen och somme Stedts iche uden Seden igien; mens gott Biug, Haffuere och Blandkorn. Var Vinteren tillforn (2: Forvinteren) mesten vaad med megen Blest. Var denne Vinter paa Hagenschou saa mange Fluere, som ieg aldrig haffuer seett, och kom Nygene (allerede) in Martio.

D. 1ste April stalt den Sag foretagis med Torben Gabrielsen (Aktei) och Claus Brochenhuus.

D. 9de — ehr Hiborig Lindenovs (Jørgen Ahrenfeld til Borgaards Frues) Medsettelse i Helsingborrig. Sich ieg Bress (der) om d. 3die April. Ane (var eller skulde været) Draufu.

D. 9de — (altsaa s. D., hvis det ikke snarere skal være Mai) var vii paa Eschebierrig (hos hans

Farbroder, Axel Brahes, Enke, Kirsten Gardensberg).

D. 12te May er Eyller Nielsens Bryllup.

D. 19de — er Mogens Arenfeldtz (til Hugaard) Bryllup i Viborig (med Hans Lindenovs Enke, Else Joachimsdatter Bülow).

D. 3die Junij kjøpte ieg i den hellig Trefoldighed Maffun Halffparten aff Fiellebrou.

D. 23de — er Kirsten Nedtzis (Frederiksdatters) Bryllup i Kjøbinghaffuen (med Wenzel Rottkirk til Krogsgaard).

D. 30te — er Jochum (Jacobsen) Bchis (til Gladsfars) Bryllup i Kjøbinghaffuen (med Else Friis Christiansdatter af Kragerup).

D. 7de Julij er Jørgen (Pedersen) Marsvins (til Munsberg) Bryllup (med Ane Hedevig Mogensdatter Gyldenstjerne); och ehr ieg ombedett att ride med Bruden.

D. 14de — møder Larmand Gyldenstiern paa Knudsstrup.

D. 11te Octob. er Dettloff (Henriksen) Holchis (til Eftildstrup og Befalingsmand paa Kronborg) Begravelse och Edell Ulfeldtz (maastee Kjeld Brokkenhuus til Leerbeks Enke).

D. 14de — mellem Søndag och Mandag Natt gjorde Anne (hans Hustru) Barsell och sich ehn Søn, (som) bleff leffuendis fød, (uagtet det) vaar daa (kun) den 34de Uge.

D. 16de — er Frøchen Annis (Kirstine Munks Datter, Anne Cathrines) Nedsettelse.

D. 17de — var Lisabett Billes (formodl. Elisabeth Jensdatter Billes, som s. U. døde ugift paa Gamle Kjøgegaard) Nedsettelse i Kjøbinghaffuen.

S. D. var Gyller Bille i Jacht ved Biernid (og) sich 20 Harer.

D. 3die 9bris (s: Novemb.) kom Ethen (s: hans Søn Steen) i Herrens Raffunn i Skolen med alle att legge (s: logere) hos Scholmesteren.

D. 30te Decemb. saa vii Nytt klarlig, der Klochen var 3 om Dagen.

(Det er forresten høist besynderligt, at han i nærværende Almanak aldeles ikke omtaler, at han s. A., nemlig 1633, d. 2den Juli, i Anledning af Hertug Christian af Sønderborgs Lehnstagelse i Kjøbenhavn, — ifølge Slanges Chr. 4. p. 767, — tilligemed Flere blev slagen til Ridder af Elephanten; thi at dette Mars-tal, — uagtet hans Liigprædiken hos Nothe saavel som Hoff. D. Nd. har 1632, — er det rette, erfares endydermere af den kongl. Musicus, Poul Laurigen Lunds, „Grevers til de d. 2den Juli (eller Bor Frue Dag) „1633 slagne ærlige, velbyrdige, strænge og mandhaftige „Riddere. 4to“ (ligesom af *Triumphus nuptialis danielis* p. 25). Hvorhos det tillige er en Mærkelighed, at Slange ved bemeldte Leilighed kalder J. Brabe Lehnsmænd ikke blot til Hagenskov, men ogsaa til Dalum. Ligesaa lidet omtales det ogsaa i ovenførte Dagbog, at han ligeledes s. A. ifølge Liigprædiken tilligemed Hr. Palle Rosenkrands og Hr. Frederik Meg af Kongen blev beskikket til at „føre“ sin (s: Kongens) Søn, Hertug Ulrik, Liigbegængelse, som i Schlesien ilde og bedrøveligen blev sludt (Nothe 1, p. 648; nemlig dræbt d. 11te Aug. 1633 og d. 18de Marts 1634 i Dresden begravet (Slange p. 770), men først senere overført til Kjøbenhavn og der d. 19de Mai 1634 begravet (Slange p. 786); saa at altsaa Nothe eller den Liigprædiken, han

fulgte, rimeligviis har sat 1633 istedetfor 1634; med mindre de allerede affendtes til Dresden 1633 og først 1634 kom tilbage; thi i Hoff. D. Nd. 2, p. 103 ansettes deres Affsendelse fra Danmark ligeledes til 1633). Det er derfor dobbelt beklageligt, at Dagbogen for 1634 aldeles mangler; og saaledes erfare vi fra denne Side heller Intet om, at han ifølge Liigprædiken d. 8de (rettere $\frac{5}{8}$) Octob. 1634 ved Hertug Chr. 5tes Vilager i Kjøbenhavn var den første blandt de 4 ved denne Leilighed forordnede Generalmarskaller; Noget, som ikke tilforn i Danmark havde været brugeligt (Nothe 1, p. 125, 648), og som blandt Andet medførte, at han, som det synes, var Fordandsjer ved den saakaldte Fakkeldands (Schl. Saml. 2, 1, p. 190), der tilligemed alle de andre ved denne Leilighed foranstaltede Høitideligheder udførligt beskrives saavel af den franske Gesandtskabssecretair, Carl Ogier, i Schl. Saml. 2, 1, p. 169 sq. og 2, 2, p. 32 sq. som i et eget Skrift under Titel: **Triumphus nuptialis danicus 1648.** 4to. Hvorimod Dagbogsexcerpterne igjen med næste Aar tage deres Begyndelse saaledes som følger:)

1635.

D. 1ste Januari loed Poduels sin Datter døbbe i Hadersleff, huor till ieg var Fader (og gaff ser Hofnobell (nemlig Dines Pudevels (Hoff. 1, p. 43), som var den udvalgte Prinds Christians Maad og Marskalk (Nothe 1, p. 648).

Om Natten mellem d. 1ste og anden January begyndte (det) at fryse; var dog tilforn gandsche optø (ø: optøet), och bleff ved til den — — —, saa mand gich offuer fra Nsens til Marsund och kørte offuer Nalborig Fjor och fra Hanherridt ved — — — offuer til

Vor, Gandsjelerens (∴ Christian Friis til Kragerup) Gaard (∴ Vaar i Sletherred, altsaa tværsover Liimfjorden); och var end der til megen Nim och Hoelblæst (huul Blæst?); bleff dog ved at fryse, och frøs de Brøne (∴ Brønde) och Spring (∴ Kilder), som icke nogen kunde mindt at vere frøssen før; var och icke Kier fülle (∴ Kjærene vare ikke fyldte), førend det begyndte at fryse. Var och megen Nim och Tøge. Efter Kyndermis frøs det lige sterck ner (∴ nærvæd eller næsten) dend gandsche Maanedt igiennem.

D. 2den — drog ieg fra Hagenschouff til Medelfart paa Byen til Olborig.

D. 7de — er Hr. Otte Scheels (til Hammelmoose) Nedersætelse i Olborig i vor Frue Kirrche, huor hand och haffuer ladet giøre sin Begravelse.

D. 9de — fra Olborig til Hundslund.

D. 14de — er Rønnon Billes (Jensen til Sandbygaard) Brøllup i Otensse med Mogens Krabbes Datter (Lisbeth Krabbe, Datter af Mogens til Vegholm og Lisbeth Bryske).

S. D. reigste ieg fra Bradschou offuer Stranden (∴ Limfjorden?) och til — — borigh (∴ Nalborg?).

D. 18de — er Hendrich (Nielsen) Langes (af Haldager) Brøllup i Ottensse med Anne von Allefeldt (Datter af Nsmus og Kirsten Bild).

S. D. komb ieg diid til Byen.

D. 28de — døde uden Tuil min fallig Møster, Margrete Rosenkrands, paa Hundslund. (Hun var en Datter af Otte Rosenkrands og Ide Gjøe, gift med Hans Johansen Lindenov, og døde efter Hoffmann d. 27de Januar).

D. 4de February er berømmet at møde i Weille at schiffte effter sal. Frederich Munch (til Krogsgaard, Sneumgaard, Haraldskjær og Kuballegaard) goed betiden (∴ tidlig paa Dagen). Commissariet (vare) Johan Friis och ieg; (men det) bleff spilt, formedelst Johan och Niels Friis møte icke. (Frederich Munt var nemlig gift med Sophie Albertsdatter Friis af Haraldskjær).

D. 6te — drog ieg til Kolding.

D. 10de — sich ieg stoer Smerte i min venster Arrell och Schulder med Verch och Sting, och falt (det) siden paa Brystet; och var ieg paa en Dag ner 3 Uger icke uden Stuedøren.

D. 18de — bleff min sal. Morster (see d. 28de Jan.), Mergrete Rosenkrandtz, nedersat udi vor Frue Kierche i Alborig. G. D. S. G. G. D. (∴ Gud unde hende en glædelig Opstandelse); och komb ieg icke til hindig Nedersetelse formedelst dend store Smerte, ieg haffde i min venstre Arrell. Anne var bœden til Drag-Fru, (men) møte der icke.

D. 21de — vahr Formørkelse och var saaledis, och (∴ at) Maanen var sort lidt mere end den fierde Partt; siden bleff baade det och den gandsche Maane røe (∴ rød); och joe mere det thog aff igien, joe røedet bleff det, thillbage var.

D. 31te Marx drog ieg til Hvedeholmb.

D. 3die April sende ieg dend Hoppe offuer til Hadersleff med Gregerss, som Hertug Frederich skulle haffue.

D. 5te — (drog jeg) thil Nyborig, och komb da ochsaa did Tomfr. Johanne och Bergite fra Sloted. (Birgitte kunde ret vel være hans egen Datter, som siden døde 19 Aar gammel; og Slottet kunde ogsaa ret vel være Ha-

genstov; men hvo Johanne var, kan jeg ikke saa lige vide, med mindre det skulde være den Jomfr. Johanne Knudsatter, der døde paa Hagenstov 1652; see *infra* 19de Sept. og 12te Dec. 1652).

D. 10de — thil Kiøbenhavn och laae til sal. D. Niels Persens Encheß; och burfit (∴ havde fælleds Bord) Hr. Palle Rosenkrands och ieg sammen i hanss Gaard.

D. 12te — er Hendrich Thaatess (til Voltinggaard) Brøllup med Hendrich Hvidtfeldg Dater (Elisabeth); er ieg ombedet at ride med hannem.

D. 13de — begyndeß Heredagene i Kiøbenhavn.

D. 26de — er Flemming Ulfeldg (Jacobsen til Dregaard, Broder af Corffg) Brøllup i Kiøbenhavn med Anne Elisabeth von Greben (Datter af Christoffer til Gundersleholm og Tytte Gyldenstjerne). Bressuet (hvoreed han indbødes) dat. d. 6te Jan.

D. 27de — mellem Mandag och Tirsdag Nat begyndte ieg at suede och continuerit til dend Dag, der er hoës tegnit hereffter, at dend forloed mig.

D. 30te — drog Kongen fra Kiøbenhavn paa Reisen til Norge; (men) d. 22de Mai var hand icke endda affseledt for Moedbor Schyld; var dog engang gaaed til Schibß, och da sprang 2 eller 3 Støcker paa dend Norske Løffue och gjorde 2 Føldh Schade. (Om denne Reise see Slange p. 811 sq.).

D. 10de May er Arell Urupeß (til Beltebjerg) Brøllup med Jomfr. Helle Grubbe (ifølge Hoff. ikke Helle men Sidsel Grubbe, Datter af Knud til Nægle og Sidsel Sparre, hvilket ogsaa ifølge Liigstenen er rigtigt), som Hr. Thage Taat Underßen gjorde.

D. 15de — kom vi til Knudstrup; G. W. E. (∴ Gud være lovet).

D. 6te Juny bleff sal. Sophie Mandhau (Datter af Gay Mangau til Hærriglesgaard ic. og Ane Lykke, samt gift med Laurik Ulfeld til Urup, Egestov og Hærriglesgaard) nedfadt i S. Nicolai Kirke.

S. D. offuer andtvordet Paule (o: Andreas Pauli, som siden blev nobiliteret under Navn af Lilliencron) Naadet nogen Bressue fra Kongen aff England i Naadstuen; och bleff strax bestilt et Bud (dermed) till Kongen.

S. D. drog vi til Hoefchild om Aftenen.

D. 17de — komb Anne (hans Hustru) igjen til Risbenhauffn.

D. 19de — drog vi til sal. Jomfr. Lisbeedt Throlles (formodentlig en Datter af Jacob Trolle til Sonnerup, som døde ugift) Nedersætelse i Otense; och reed (jeg) for hinde.

D. 22de — komb Anne hiemb och haaffde Mette Brahe (o: hans egen 4-aarige Datter) med sig, som haaffde veridt paa Sellebierig, fra vi drog til Sielland.

D. 1ste July bleff holdt forste Landgting effter dend ny Forordning, **ni fallor**, efftersom Forordningen udgich, at Landstingene offuer alt Rigit skulle holdig om Onsdagen.

D. 15de — bleff dend Befalling Sophie Friis (Frederik Munkts Ent; jfr. 4de Febr.) och hindis Børn (angaaende) foretaget i Weille, (men) scheede icke; thi der mødte ingen uden Niels Friis, som om Aftenen komb til mig paa Engelskholmb.

D. 16de — fultef vi ud til Weille; och bleff Befallingen spilt, formedelst sal. Johan Friis (till Hærriglesgaard netop da) var død, och Jesper Friis (till Hæselager og Orbellunde) møtte icke heller. Drog ieg igjen til Engelskholmb.

D. 19de — kom ieg til Hagenshouff och horte Predichen i Hollebad Kirche. Kom och Anne hjem fra Rastholt (som da tilhørte Jørgen Brabes Broder Otte).

D. 22de — bleff Niels Trolless Søn needsadt i Kirge, ved Nauffn Byrge (altsaa Niels Trolle til Trolholms Søn af første Egteskab, der døde i sin Barndom).

D. 31te — er Hans Casper von Ribbesshaus (eller: Ribbes hans) Begravfuelle i Bøchmark Kirche ¹⁾; och var Anne der. (Hun) var och samme Tid hoef hindis Broder Knud (Gyldenstjerne) paa Stoberggaard (i Ribe Stift; han eiede ellers N. Bøsborg og Skousbo), som var ilde til Pas (og) bleff endda megit suager.

D. 3die Septembris. Dffuer Middags Maltid Klochen mellum elluffue och tholff (altsaa hine Dages Middags-Episetid i Adelens Gaarde), som ieg sad och leste i Kong Frederich den første's Krønike, begynte ieg at see thoe Bogstaffuer for en (=: istedetfor eet); och der ieg saa op, begynte Vinduerne och hvad i Stuen var for mine Øyen at omsløbe, saa ieg maatte lege mig paa mine Albue och holle for mine Øyen; och kom mig — (cetera deficient).

(S. A., d. 30te Sept., funderer han med Præbjørn Gyldenstjernes og Mette Hardenbergs øvrige Sønner og Svigersønner (nemlig Knud Gyldenstjerne til Skousbo, Henning Gyldenstjerne til Svandholm, Jørgen Brabe paa sin Hustru, Ane Gyldenstjernes, Begne

1) (:): Flynder Kirke i Ribe Stift, som det Sogn, hvori Bøchmark Hovedgaard er beliggende, som indtil den Tid Casper v. Rebnis (gift med Berte Brabe, Niels Schfeds Enke, en Datter af Jørgen Brabes Farbroder, Axel Brabe til Spved, havde eiet).

og Birgitte Gyldestjerne, sal. Axel Urnes til Nugaard) et Capel over foromtalte deres Forældre og Svigerforældre ved Ulfborg Kirke i Ribe Stift (Hoff. F. 4. p. 657—58.)

(S. A. døde ogsaa en af hans Betslægtede, nemlig Anne Henriksdatter Brahe, Steen Maltfens Søn til Holmegaards Enke).

(Men nu overspringes atter i Excerpterne de 2 Aar 1636 og 37, om hvilke vi Intet videre vide at anføre, end at han i et af samme formodentlig maa have stiftet sit Hospital i Horne (F. 6, p. 180); at 1637 hans Datter Mette døde i sit 7de Aar (F. 1, p. 316; hun var nemlig f. d. $\frac{1}{2}$ 1631, døde d. $\frac{2}{3}$ og blev begravet d. $\frac{2}{3}$ 1637 i S. Knuds Kirke i Odense, hvor Bispen, Hans Michelsen, holdt Siigtale over hende, som 1642 er udgivet i 4to), og at f. A. ligeledes hans Farbroders Søn, Steen Jørgensen Brahe til Tosttrup, afgik ved Døden (Hoff. 3, p. 1 Tab.); hvorpaa Dagbogen atter fortsættes som følger:)

1638.

D. 5te Augusti er Hertugh Johan Christianss Barfæll paa Synderborig, hvor ieg er bœden til Fadder; och er (det) en Fræchen. Jeg sende ved Baldger Wilhelm et Beger offuer, forgylt paa 84 Loed.

D. 16de Novembr. fulte ieg min Søn, Præben Brahe, i Jesu Nauffn til Hr. Jørgens i Fyenss, der aff en Finde Natione at oplærif. (Præben var født 1627 og altsaa den Tid 11 Aar gammel. Hr. Jørgen i Føns var Hr. Jørgen Kjeldsen, der 1613 blev kaldet til Sognepræst der paa Stedet og døde sammesteds 1640; men man skulde snart troe af det, Jørgen Brahe siger om ham, at han havde været en Svensker af Fødsel).

(Forresten var det ogsaa i dette Aar, at J. Brahe begyndte at bygge sin nye Herregaard, Brabesborg, hvis Bygning medtog ham hele 19 Aar. (see Mere derom i Hagenskov p. 64). Og var det derhos ikke saa forunderligt, at denne Bygning kunde staae saalænge paa; thi da han opmuntrede Arbejderne til at opføre en trofast Bygning, og de dertil svarede, at de skulde bygge, saa at det kunde staae baade for ham og hans Børneborn; var han end ikke dermed tilfreds, men sagde, at de skulde bygge, saa det kunde staae „til Verdens Ende“ (Atl. 3, p. 497—98). Imidlertid kom han dog allerede i det første Aar saavidt, at den vestre Ladegaardslængde paa samme opførtes).

(S. A. døde ogsaa en af hans Betslægtede, Sophie Brahe Pedersdatter, Peder Munk's Enke og Malte Sehested til Nyhaves Frue).

1639.

D. 25de May døde min G. K. (o: Hjertekjære), dydige Datter, Bergite Brahe, paa Knudsstrup om Morgenens Klochen var ved threy. (Hun var født 1619 og altsaa 19 Aar gammel; jfr. F. 1, p. 315 og 16. Dog er Liigprædiken over hende først udgivet 1642, ligesom over hendes 1637 afdøde Søster Mette).

D. 15de Juny er min goede sallig Datter Bergettis Nedersætelse i Helsingborigh.

(S. A., d. 14de Octob., tiltalte han Capellanen i Skydebjerg **in puncto sexti** (Hag. p. 64). S. A. opreiste han den østre Ladegaardslængde paa Brabesborg (l. e.), ligesom han ogsaa s. A. traf et Magelæg om Bøndergods med Hospitalet i Odense (F. 5, p. 186, 173). Hans Broder Ottens Datter Margrethe holdt s. A. Bryllup med Bjørn Ulfeld til Kobeløv;

ligesom ogsaa s. N. hans Farbroder Arels Enke, Kirstine Hardenberg, sammes Datter Birthe, Niels Sehesteds og v. Reibnig's Enke (ifølge Hoff., hvilket dog er urigtigt; see 1653), og endelig sammes Søn, Tyge Brahes, Frue, Birthe Brock, tilhobe afgift ved Døden.

Derpaa hedder det i Excerpterne: „Udi dend Almanach for 1640, saa och for 1641 og 1642, findis „inted, som herudi schall indschriffuig;“ ligesom ogsaa Aargangen for 1643 aldeles mangler. Og saaledes savne vi atter her Oplysning om et Tidrum af 4 Aar, nemlig 1640, 41, 42 og 43; og hvad vi derom af andre Kilder erfare, indskrænker sig alene dertil, at

1640 opførte han den nordre Ladegaardslængde paa Brahesborg, som udgjorde Laden (Hag. p. 64).

S. N. købte han Turup Mølle og et Boel i Bantinge; erholdt ved Magesliste en Gaard i Mullerød i Dreslette Sogn og kaldede s. N. Hr. Hans Pedersen Roenæs til Præst i Tanderup (l. c. p. 65).

S. N. blev hans Farbroders Søn, Tyge Arelsen Brahe til Tostrup, begravet i Odense d. 18de Sept., ved hvilken Leilighed det gik meget tumultuarisk til, da Arvingerne, strax efter at Liigprædiken var holdt, sagde sig fra Arv og Gjeld efter den Afdøde (E. Brock 1, p. 136).

S. N. døde ogsaa bemeldte hans Farbroder Arels Svigersøn, Siler Dvigou til Elved.

1641 kaldede han Hr. Ditlev Monrad til Capellan i Synderby og Peder Jensen til Sognepræst i Skydebjerg (Hag. p. 65).

1641 døde hans Broder Ottos Datter Karen 15 Aar gl. (I det Mindste maa en i dette Aar udgiben Liigprædiken over Jomfr. Karen Brahe formodentlig være over hende).

1641 til 43 var uden Tvivl hans Frues Brodersøn, Axel Gyldenstjerne Henriksen, i Huset hos ham for at opdrages (Nothe 1, p. 179—80).

1642 døde hans Farbroder Arels Svigersøn, Holger Rosenkrands den Yerde, og en af hans andre Beslægtede, nemlig Otte Pedersen Brabe til Krogholm og Torbensfeld.

1643 døde hans Faster Sophie, Otte Thotts og Erik Langes Enke; og

f. N. havde hans Svoger, Knud Gyldenstjerne til N. Vosborg og Skousboes, Enke, Christence Juel, en fatal Sag med en Præst (hvorum see Mere under 1659).

Efter denne 4 Mars Afbrydelse fortsættes Dagbogen atter i Excerpten som følger:

1644.

D. 21de Juny drog ieg fra Kiøbenhavn til Nessbyholm (i Skaane, som tilhørte hans Broder Otte).

D. 26de — gich Hans k. M. udi Østersøen efter di svenske Schibe for at frelse Femern; jfr. Slange p. 1242). Dend Allmechtig och N. (o: Naadige) Gud beuare Hans May. och lade sine hellige Engle ledsage hannem med lyhelig Seiervinding igien at komme; H. k. May. och og alle til Gledede och Belfert. (Slige Bønner for Kongens og Landets Vel, der paa saa mangfoldige Steder forekomme saavel her som i E. Brocks Dagbøger, altsaa paa Steder, hvor de ikke vare bestemte til at blive andre Mennesker bitterlige, og dem man desaarfag saameget snarere tør ansee for oprigtige og velmeente, henhøre unegteligt til daværende Tidsalders Character, der ansaae Kongens og Landets Vel for uadskillelige og ikke ansaae det for uvigtigt, langt mindre

for eenfoldigt, af nogensombest Undersaat at nedbede Himlens Betsignelse over dem begge i Forening).

D. 24de July (fil) Faldt aff Fyen och Laaland ved (∴ henved) 1250 (Mand) sterck Ordre at gaac til Landt fra Floeden med fiere halffue Cartoer och 2 Feltstycker. (Om denne Landgang paa den holsteenke Kyst see Slange p. 1244).

D. 28de — bleff de slagen (jfr. Sl. p. 1244).

D. 27de Novemb. (drog jeg) fra Hagenshouff paa Beyen til Kiøbenhavn effter t. N. Befallingh.

D. 28de — forretid Henning Balchendorp och ieg paa t. N. Begne det (Anliggende) med Fru Ellen Marsuin. (Dette Anliggende findes imidlertid ikke omtalt i Bidragene til bemeldte Frues Levnet; jfr. Nu-gaard 3, p. 87).

S. D. drog ieg (tilbage) til Nyborigh.

D. 11te Dec. ved thi Sledt gjorde ieg Raadtz Ved (∴ Ved som Rigsraad, hvilket han altsaa allerede blev 1644 og ikke først 1645, som Slange siger p. 1383) cum protestatione T & T, huor effter fulde nogen Faarandring udi Eden. Dend N. B. N. (∴ almægtige, barmhertige og naadige Gud) for J. Christi Skyld giff(ue) Raad och Raade til det saa at forstaae (∴ forestaae), at det kand komme dend almægtige Gud for alting til Gode, voris Riger och Lande til Gaaftn och Tiltagelke och mig sielff til en goed Samvitighed, saa och til timelig och for alting euig Belsferdt.

D. 12te — bleff fiere Sager forhørt och kient udi.

(Samme Tid blev han ifølge hans Lügprædiken med nogle Flere befalet at forblive hos Hans Maj. udi Regjeringen, medens Rizens Hofmester, Hr. Corfig Ulfeld, Cantzler, Hr. Christian Thomesen, med Flere vare

paa Grændsen for at handle om Freden (Nothe 1, p. 126).

1645.

D. 9de January var Jørgen Sefeldt och ieg hoeff dend frandsøfche och hollandsche Gefandter.

D. 18de — reigfte dend frandhøfche Gefanter fra Kiøbenhavn til Høllingør (jfr. Slange p. 1319).

D. 19de — reigfte Houffmesteren (Corfij Ulfeld) til Frederichsbørig.

D. 20de — reigfte Candheleren (Christen Thomesen Sebsted) och di andre Raad till Høllingør.

D. 18de Febr. møede Commissarierne i J. N. (i: Jesu Navn) paa Grengerne Freden (med Sverrig) at tractere.

D. 27de Martij komb di Hambørig, Lybsch och Bremmer Gefanter. (Hvorhos det er mærkeligt, at han aldeles forbigaaer at omtale sine egne Forhandlinger i Martz Maaned med det engelske Parlaments Gefandter i Kiøbenhavn; jfr. Slange p. 1364).

D. 2den Aprilis haffde Stederneff Gefanter Audiens hoeff Raadet paa kong. May. Begne.

D. 24de May haffde den keysert. Resident Audiens hoeff l. M.

Samme Dag reigfte Thrometeren til Grendgen med Kongenff och voreff Suar.

(D. 25de Mai, som var Pintsfedag, var hans Frue tilstede ved Christen Steels Frue, Birgitte Nuds, Dødsleie; see Liigprædiken over Sidstnævnte p. 40).

D. 27de Juny leffuerit Afdelen øff dieris Propositioner och Forslag.

D. 29de — sich di voreff Suar der paa igien.

D. 30te — leffuerit di øff dieris endelig Resolution.

E. D. haffde de Hamborer Deputerete Audiens høeß Raadit; och bleff samme Dag Gregerßs Krabbe och ieg forornet med dem at tractere.

D. 11te July vahr Neventloff och ieg høeß dend keyserl. Resident; ochsaa Gregerßs Krabbe och vi (vare) i fyrste Conferens med die Hamburger Deputerede. (Om disse Underhandlinger med de stædiffe Gesandter see Slange p. 1378).

D. 7de Augusti bleff Fridden sluted paa Grendgen och aldielis abtaltd, huis effter denne Dag bleff occupert, schulle restetueris; och kom Befalling paa bege Sider, al Hostitet (læs: Hostilitet) at affschaffe (jfr. Slange p. 1359).

D. 21de — kom voreß Raad fra Grendgen, och bleff løsenet 2 Gange 9 Støcher.

D. 23de — bleff dend frandzøsche Gesanter indhendt med Clauesß von Alfeldß Squadron och mange Kudscher; Borgeschabet var i Gever; bleff løsenedt mange Støcher; Niels Trolle med en Andel Heremend entfangit hannem (jfr. Slange p. 1373).

D. 29de — vahr de statische Gesanter, som kom fra Grendgen, i Hambborigh.

D. 9de Septemb. haffde dend frandzøsche Gesanter Audiens (og) begierte, (at) Franchrig maate nyde Tholden i Sundet lige ved Hollenderen; dernæst Folchet, som bliffuer afftacht, til Franchrig at offuerlade. Haffde vel viidre at propunere; mens effterdi der var nogit vitløfftig, begierte hand, at Commissarierne maate forordneß derom med hannem at conferere. Hertil bleff neffnt Hoffmester och Candgeler; mens formedelst Hoffmester var suag, bleff ieg d. 11te befallet med Candgeler (dette) at forrette, som och samme Dag scheede och

(vi) t. M. igien refererit. Hand vittlöffteligen erugerit (formodentlig erurgeret eller gjorde Paastand paa) hans förige Propositioner och begierte, at dersom hannem Folcket maate offuerladeß, da at tilstedis dend dem at bekomme, som mest vil giffue; och begierte om Tolden Resolution, inden Posten gick, som och aff Hans May. bleff beuilgit. Hannem bleff demonstrerit, hvad Kongen for Respect (∴ Hensyn) burde at haffue til Keyseren formeddelsit det Huß Holstein. Hand talte och om Commerceerne mellem bege Rigerne at anrette med huis Vare i Rigerne, som her till Dagß er ved Hollenderne registrerit. (Om disse Underhandlinger see Slange p. 1376).

D. 27de — var effter t. M. Befalling Candgeler och ieg hoeß de Erzbischoopenß aff Bremensß Gehanter, som skulle til Suerig om Stiftt Bremensß Anamelße at tractere, som var hans Marschalch von (Schult) och (en) Lisentiat, med dennem om dieris Verb och Instrux at conferere, som lyder aleniste om det gandsche Stiftts Affredelße.

D. 29de — vare vi forskreffne igien hoeß Hertzog Frederichessß Gehanter.

D. 23de October haffde dend frandgosche Gehante Audiens, effter (at) hand — — (cursim?) igien var kommen aff Franchrig (tilbage).

D. 5te Nov. underschreff den frandgosche Gehante, Hr. Christian Thomesen (Sehsted) och ieg den Alliance mellomb bege Rigerne. (Om denne med Frankrig sluttede Alliance see Slange p. 1376; jfr. Hoff. D. Bd. 3, p. 54, som daterer den af 25de Nov.).

S. D. sich hand (nemlig den franske Gesandt) di thre gra Heste med Fløvelß Dechen (med) Anipling tho reer (∴ 2 Rader) om och baldyrit paa bege Sider.

C. D. drog ieg i J. N. (Jesu Navn) fra Rixbenhauffn paa Weyen til Fyen.

D. 11te — komb ieg i Jesu Nauffn til Hagenschouff.

Magtet J. Brabe saaledes i dette Aar for det Meste havde opholdt sig i Kjøb., var det dog i f. A., at han skal have ladet Hvedholms Ladegaard opbygge, og det tildeels af Uranienborgs nedbrudte og fra Hveen til Hvedholm overførte Steen (Hag. p. 65).

1646.

D. 14de January voterit Adelen paa Commisarierne (jfr. d. 28de Febr.); och falt det Falck Gise och Laurids Ulfeldt till.

I denne Winter, som begyntes lenge for Jull, frøg det saa hardt, at di in **Januario** kwrte med firre Heste for en Bogen offuer Medelfardt Sundt.

D. 28de February schall alle Landz-Commisarierne møede i Kolding om Soldatescens Qvartering at deliberere.

D. 25de Marty møte Anders Bille (Nigsmarsten) i Naadstuen; och schreff vi paa hans Memoriall.

D. 6te Aprilis begynder i J. N. Herredagen.

D. 24de — bleff den frandzøsche Ratification underschreffuit.

D. 27de — bleff aff Hr. Christian Thommesen (Sehsted, Rantsler) och mig voreß Ratification dend frandsøsche Resident lessueridt och diereß igien annammet.

D. 16de May bleff Dommen om di Borigholmbs Sager affagt (jfr. Slange p. 1388 og D. Mag. 5., p. 22 sq. og 44 sq., hvor saabel Dommen over Lehnsmanden, Holger Rosenfrands til Glimminge, pag. 22, som den ober de øvrige Officeret p. 44 siges at være affagt d. 4de Mai).

D. 25de — mellem 10 och 11 døede sal. Hr. Jost Høgh (til Gørsløf, Nigskantsler; jfr. Slange p. 1426).

D. 14de Juny er Hertzug Frederichis (Barfælheitid i Anledning af hans Søn, Pr. Christians, Fødsel d. 15de April; jfr. Slange p. 1389).

D. 29de — er sal. Jost Høgs Nedersættelse i Kiøbenhavn.

D. 30te om Morgenen gik k. M. til Schibs for Kiøbenhavn til Norge (jfr. Slange p. 1420).

D. 3die Septembr. var k. M. i Alsens och drog til Holsten; och var ieg der.

D. 6te — ehr udi Herrenß Nauffn min Søn Steen Brahesß (til Knudstrup) Brøllup i Densse (med Sophie Rosentrands, Datter af Holger og Sophie Brahe; ved hvilken Heilighed det uden Tvivl var, at Faderen overlod ham Knudstrup til Beboelse).

(S. A. forhjalp han ved sin Anbefaling til Nigshofmesteren, C. Ulfeld, sin Frues Brodersøn, Axel Gyldestjerne (om hvem see 1641), til en Plads som opvartende Cavaleer paa den forestaaende Ambassade til Holland og Frankrig (N. 1, p. 183). S. A. døde hans Farbroder Axels Datter Sophie, den lærde Holger Rosentrandses Enke, hvis Liigprædiken dog først er udgiven 1649. S. A. maa ogsaa hans Søn Præben have tiltraadt sin Udenlandsreise; see *infra* 1651, d. 20de Dec.).

1647.

D. 12te January var sal. Sophia Brahesß (hans Farbroder, Axel Brahe til Elveds, Datter, gift med den lærde Holger Rosentrands og altsaa hans ovenomtalte Søns Svigermøder, hvis Dødsaar paa Hoff. Tab.

af Hof. urigtigt er angivet til 1640, men 2, p. 119 rigtigt til 1646) Nedersættelse i vor Frue Kirke i Kjøbenhavn.

D. 13de — var Anne (hans Hustru) megit suag. G. H. H. (∴ Gud hjælpe hende).

Samme Dag bleff for Adelen i Domstuen k. M. Misfiver proponeret.

Samme Dag hafde Hans May. (beordret) Tffver Wind och ieg (∴ mig) for Nyteriet effter Lehnens Jordbøger at uddelle.

Samme Dag var vi samlet med Landt Commissarierne om Landhøns Annlige at conferere; Falck Gise gaff for om dem, der flyter aff Kjøbstederne med stor Formue och schater icke der effter.

D. 15de — bleff gjort til Ende med Gambtoffte jus (see Hag. p. 65).

D. 17de — var Anne igien flux suagh.

D. 17de Februari mellem Onsdag och Thorshdag om Natten var Anne saa megit suag, som varit til Thorshdag Aften; fornemmelig aff Pine (og) Sting igiennem Nygen og Brysted.

D. 2den Marti møte vi igien udi Otense med Soldaterick Tharering.

Mellom den 5te och 6te om Natten ved 1 Sledt bleff Anne igien saa megit suag for Brysted med Pine och Flod och „Morerick Opstigelse“, (som) holt hinde saa hart til 9 Sledt. (Flod ∴ Katarrh eller Rheumatisme. Moderens Opstigelse ∴ Modersyge eller Hysteri, som man indbildte sig at hidrøre fra Moderens (∴ uteri) Opstigelse i Livet).

D. 17de — kom Dr. Kruch.

D. 19de — om Medagstide fik Anne igien et hardt Anstøed for Brysted och Hierted och varit saa i 12 Tiemer.

D. 23de — haaffde hun atter saadant et hart Fang (∴ egentlig et Sting eller et Hold, men kan ogsaa betyde et Anstøed af Sygdommen), meget horer (∴ haar-dere) end d. 19de, som varet fra halffgaaen Tolff til mellom 3 och 4.

(D. 6te April funderer han 500 Daler til 4 Disciple i Nissens Skole (Hag. p. 66).

D. 30te May er Børge Rosenstrandges (Holgersens) Brøllup i Christiania med Tomfru Marte (Hofffiger: Maren) Bielche (Datter af Jens Bielke og Sophie Brokkenhuus).

D. 5te July drog Anne i Guds Nauffn fra Hagenshouff til Schaane, och fulteff ieg med til Densse.

D. 6te — møte Raadet paa Raadhuuset och Adelen.

D. 10de — komb Anne, Gud schee Loff! til Knudstrup.

(D. 11te Juli udsteder han sin Obligation for 100 Rdl. aarlig til Skolemester i Odense af Gamtofte Tiende (Hag. p. 65).

(Af s. N., d. 5te Sept., fandtes foruden Dagbogsfragmenterne endnu en lille Opsats med Jørgen Brabes egen Haand angaaende Engelskholms Gods i Jylland; og da samme tillige udbreder Lys over hans Forhold mod hans Fæstebønder, har jeg troet at burde forunde den Plads i disse hans Dagbogsfragmenter. Den lyder som følger:

1) Effter kongl. May. och Nogens Raadhj Betenkende och Adelens sampt Geistlighedens Beuilling ehr faaraffschedit (∴ vedtaget), att aff huer 400 Tynder

Harttkorn schall hollis en Nytter baade paa Cronens och Adelens (Gods), och giffvis huer om Maanedens paa Cronens (Gods) allerede $4\frac{1}{2}$ Michsdaler om Maanedens; och schall Nytteren selff faarschaffe sig Sall (s: Sadel), Pistoler och Gever; mens naar hand schall nogen Stedg, da saa mange Bynder, som sig till 400 Tynder Harttkorn land beløbe, at schaffe Nytteren en god dychtig Bunde-Hest. Effter den Maade tilkomer Tienerne, till Engelsholm liggendis, at holle $1\frac{1}{2}$ Hest, huilkidt beløber sig paa huer heell Gaar (s: Gaard), regnit tolf Maaneder i Maritt, om Maritt 1 Rdl. 6 Skl. 2 Alb. Dize Nytter haffuer ieg nu holtt faar dennom siden faargangen Michelsdag, (da) Cronens Tiener(e) dermed begynte, som de mig billigen igien burde att betale; mens effterdi de haffuer hafft megit att faarrette med denne Bygning, som den ulyckelig och „nuttvillig“ Ildbrand haffuer faarsaarsagitt (en Ildbrand altsaa paa Engelsholm, som det synes, der hverken omtales i Atl. 5, p. 995 eller D. Mag. 4, p. 1 sq.); — dog kunde Arbedit vell verit mindre, dersom de selff, syndertlig en Part deraff, villit komitt til deris Wierning saa betimmelig Tid, som de burde och er bliffuen tilsagt om; — derfaar vill ieg icke allene effterlade dem dette Mars (Nytteraafgift), som beløber sig 81 Michsdaler, mens vill endoch endnu selff holle Nytterne fra denne tillkommende Michelsdag och till Marsdagen igien. Mens dersom nogit paakomer, da de selff dennom Heste att faarschaffe. — Er och bevillgit med huer Hest tho Soldater att udschriffuis; komer saa her aff Godgit at udschriffuis tre Soldater, som tillforn ehr scheid. Er och indgaait, att af 200 Tynder Harttkorn schall udi fire Maaneder hollis en Karl, som paa en Festning schall arbeide, eller och giffuis om Ugen

aff saa mange Bynder, som sig 200 Lynder Korn kand beløbe, end (3: een) Nicksdaler, huilfvidt gior af dette Godtz tre Karlle. Om nu Bynderne vill dise tre Karlle fremschide och underholle udi faarschreffne fire Maaneder och enten huer 14 (Dag) eller Maanidgdag affverle, eller och de vill giffue Penge, (det) schall staa till den- nom selff. Giffuer de Penge (huortill da de unge Karlle, som bliffuer faarschaanitt, och bør at hielpe, som (3: for- saavidt som de) tiener faar Løn), da kand det beløbe paa huer heel Gaar (d) om Maaneden 5½ Schl. 1 Alb. (3:) att sige 6 Schilling; (men) herudi kaartis den Hielp, de unge Karlle giffuer. (I Manden er ved dette For- slag tilfsiet med en anden, formodentlig Nidefogdens, Haand: Di (3: Bønderne) er begierendis ydmygeligen, at Hr. Jürgen Brabe vilde bli Soldater, saa vilde di forskaffe „hans Strengthed“ Penge).

2) Endnu att faarmane Bynderne till Lydighed och i rette befalede Tide att fremkomme till deris Gierning, huad det verre kand; saa och effter Befaling att søge Møllen (altsaa Mølletvang), saa frent de icke vill der- faar tilbørligen straffis enten udi en eller anden Maader, hoerom de under dem selff og kunde legge Vide (3: paalægge Straf eller Bøde). Derimod vill ieg med Gudtz Hielp ey tilfsede nogen dennom att schall faar- urettis. (I Manden derhos med en anden, formodent- lig Nidefogdens, Haand tilfsiet: „Di Mænd hellige (n) loffue underdanig Lydighed“).

3) Vill dennom och haffue paamintt deris Land- gille alltid i rette Tide att yde och levere; derimod vill (ieg) igien laane dem, som trenger, effter Leilighed; dog icke andre en dem, som haffuer betallt eller betaler, huis dennom allerede loutt ehr.

4) Vill under den paabudne Straff haffue dennom paamint, baade selff flüttig att søge Kircken och sine Børn och Ungdom att lade fremkomme, saa fremt de icke faar huer Gang vill udgiffue Hilligbrøde och derfaaruden, om det offtere scheer, att udstaa Kirtens Disseplin. (I Anden med Nidesfogdens Haand tilføiet: Di Vindeballe oc Gadd. (=: Gaddbjerg) Sognefolck begier, (at) di motte gaa her til Nørup Kirke, nar di om Bededage skulle møde til Engelskholms Gierning (=: Hovning). Di beklager dem megit, (at) deris Vogne er forslit, (og) begier ydmygeligen, dem noget Træ maa bevilgis. Hans Natjon i Lime beder ydmygeligen, vor fiere Øfrighed vilde ihukome sit gode Løffte med Schatten ham at hielpis).

D. 10de Octob. er berammet at møede ved Tyn-der; (men) dend Befalling bleff opsadt til Foraarit.

D. 7de Nov. haffde Audiens høeß kong. May. i Hauffuen (=: Rosenborg Have) Churfürsten aff Saren(s) Gehanter, Loss; dernest Hertzugen aff Holsten(s), Claues von Dvalen; dereffter Gressuen aff Oldenborig, (hvem) Neuentløff suarit; (dernaest) Nigens Hoffmeister (Corfitz Ulfeld) **primarie post reditum** (=: efter hans Tilbagekomst fra hollandsk og fransk Gesandtskab, hvorfra han dog alt i Juli vendte tilbage; jfr. Slange p. 1445), och meisten ald Naadet.

D. 8de — vahv Hans F. (=: fyrstelige) Naadig Prindzens Ligs Nederfetelße (nemlig Kongens Søn, den udvalgte Prinds Christians, som allerede døde den 2den Juni i Saren; jfr. Slange p. 1445—46).

Mellum d. 11te och 12te Decemb. om Natten bleff Anne megitsuag igien paa den Maner, som tilforn.

D. 21de — er Sophie Lunges Nederfetelße i Oldenborig (=: Sophie Dvesdatter Lunge, som var gift med

Erich Høg til Bjørnholm og allerede døde 1645; jfr. **M. D.** 2, p. 243—44; hvorimod Hoff. siger, at Eric Høgs Frue hed Sidsel Lunge Jørgensdatter, og at hun var hans anden Frue; thi han havde 5 Koner og dog kun eet Barn).

D. 28de — bliffuer Barzell med Biørn Uffelds (til Naabeløv) Barn paa Næsbyholm; Anne var bœden til Fader; Barnet hedder Otte Christoffer. (At Barsetlet stod paa Næsbyholm, grunder sig vel paa, at hans Frue, Margrethe Brabes, Fader, Otte Brabe (en Broder til Jørgen Brabe), den Tid eiede samme).

(**S.** **N.** var Erlig och velact Mand, Bertel Jensen, Nidefoged over Hagenshouuffs Lehn og nævnes allerede som Jørgen Brabes Foged 1639 (Hag. p. 66).

Vahr dette Aar icke megen Thoren eller Lynen, menß nogen Storm idelig i December Maaned mesten huer Nadt.

Var i denne Efferthøst stoer Mangell for Vand; fiden komb der i Decemb. gandsche megen Regen och Sne; var samme Maanedt megit udstadig med Frost och Niumfrost sist i Novemb. och først i Decemb.; nogen Dage hart.

Thil Prindgens Begravuelsee (see 8de Nov.) vahre Generall Marschalche, som dog icke gjorde andet end hialp Nigens Marsch Processen (∴ Processionen) i Ordin at føre (og) thilsagde huer Adelen i dierris Provincier: 1) Jørgen Schuldt, 2) Siuerdt Urne, 3) Niels Krabbe (og) 4) Frands Pouisch.

1648.

D. 21de January haffde Anne it megit hardt Anstæed.

D. 9de Februari bleff ~~Laderne~~ (Dobderne?) under-
schreffne; gich Laad paa Løfvere (formodentlig i et
eller andet Sterbbo, hvori Jørgen Brahe var Skifte-
commisfair).

E. D. drog ieg fra Viborig til Engesvang.

D. 28de — Kloken 5 dæde kong. May., C. 4tus
(jfr. Slange p. 1479).

(D. 18de April har han med de andre Rigsraa-
dets Medlemmer verificeret Fru Kirstine Munks Børns
Legitimationsbrev. Holb. 3, p. 26—27).

D. 7de May bleff Elections Bressuene paa Hertug
Fredrich, som er nu voris Konge, offuerleffueridt.

(D. 4de Juli voterede den fynske Adel i hel. Geist
Kirke i Kjøb. paa Candidater til de ledige Pladser i
Rigens Raad; Aktstyf. 2, 1, p. 97 sq., hvor tillige
p. 103 Jørgen Brahæs særskilte Botum findes indført).

D. 6te Julij haaffde det regnidt huer Dag i thi
Ugger uden en Dag, som var dend Dag, Hyllingen
sche (nemlig d. 6te Juli). Och var Hundedagene me-
git kaalle, och kunde ingen mindis nogen Sommer saa
fald med Storm och Vedde.

D. 8de Augusti om Natten Kloken 12 dæde
Sidzell Høgh (Rigs-kantsler Just Høgs Søster og Ebbe
Munk til Fjellebroes Enke).

D. 4de September reigste vi til Hvedholmb.

D. 6te — i Jesu Nauffn til Fjellebrou (og) hørte
Prediken i Capelet.

D. 13de — dæde sal. Margrete Brahe (∴ hans
Broder Ottos Datter Margrete, som var gift med Bjørn
Ulfeld til Naabeløv).

D. 26de — fomb sal. Margrete Brahæs Lig til
Helsingborig.

D. 27de — ehr Nedersættelgen (neml. Marg. Brabes).

D. 6te Octobr. schall vere Landdagen, och Hyllingen vehre i Holstein, som regnis til at vare 3 Ugger (nemlig Landdagen).

D. 28de — reigste Hans Mayt. fra Flenssborig till Hadersleff der at hylles, (og) haffuer bestiltdt Jagt mellem Kolding och Sundet.

D. 18de Novemb. er kongl. May. (nemlig Kong Chr. 4des) Nedersættelge.

D. 23de — er kongl. May. (nemlig Kong Fred. 3dies) Krøningh.

D. 24de — ehr Dronningens Krøningh. (Om disse Kroninger see Holb. 3, p. 44—45).

D. 25de — er ved Clauesf von Qualen annamet Lehen paa Hertzugens Vegne aff Holstein; och same Dag sloug Hans May. 32 Ridder paa den stoere Sall.

D. 26de — er Jørgen Frikses (Christiansens til Lindholm) Brøllup med Jomfru Heluig Sophia Urne (Datter af Sivert og Helvig Lindenov) i Kiøbenhavfn.

D. 3die Dec. bleff min Datter, Sophia Brabe, døbt (og maatte altsaa være et af de 4 af hans Born, der ifølge Genealogien døde smaa; hvis det ikke sandsynligviis snarere var hans Sønnedatter, nemlig Steens Datter Sophie, der netop maa være født 1648 eller 49, da hun kun var 22 Aar, da hun 1671 døde).

D. 15de — schall ieg vere Fadder til Jørgen Rosenkrandses Datter; och bleff (hun) kaldet Beatte (altsaa Jørgen Rosenkrands til Kjeldgaard og Christence Juels Datter Beate, som siden blev gift med Otte Bjelke).

1649.

D. 18de Marty sich ieg offuer Borde et heffigt Fang, som en Gren aff **Ilia** (?) **passio**; kunde icke scencke (synke?) Carminative-Band; nehr varit en Tieme; siden lindrit det Fangh; dog Dpftigelße aff Behret.

D. 22de — annamet Christof von Offenbergh och en Luchtiat (Licenciat?) for den sønderborgische Linieß Weigne aff kongl. Mayt. paa H. Frederich aff Noerborg, Hertug Filip, H. Jochum Ernst, H. Johan Christians och alle hans Brødræs Begne Lehen paa Frystendom Schleswig, dieris Residens Høge och huis de haffde i Henderne, saa och paa Femeren; och var icke allene f. M., men endoch Nigens Raad altid benefndt.

D. 8de July wahr ald Raadet med nogen aff Adelen och dieris Fruer, som tilstede var; hoef f. M. i Haffuen til Giest.

D. 23de Nov. komb Oluff Rosenkrandz til Stoted sille (o: sildig) med Tractaterne mellom Hans kong. May. och Staterne, som ieg strax underschreff.

1650.

D. 14de Januarii bleff Fuldmegtige udmelt till at velle Hertz. Christian och at slutte om di 4 Schellinger aff Thønde Korn, (nemlig) Hendrich Gyldestiern, Hendrich Pödebusch (og) Steen Bille (mens effterdi hand loed sig undschylde derfor, komb i (hans) Sted Erich Kaasf), Gyller Høgh, Falch Gise (og) Erich Quidgou.

D. 15de — forsegtele Adelen Fuldmagterne, undertagendis Henning Pouisch.

Samme Dag reigste ieg til Fiellebrou (som han f. N. synes at have kjøbt af (sin Svoger?) Henrik Gyldestjerne (Atl. 6, p. 800), men hvori han allerede eiede Halvparten siden 3die Juni 1633 (vide supra!).

Denne Ugge begyndte Flodet at falde paa Brysted.

D. 7de February vahr ieg i Marchen och S. (Skoven); thog (da) Flodet saa megit Offuerhaand och falt paa Brysted och Lemmerne; mellomb den 9de och 10de om Natten holt det megit hart och flød inted synderlich.

D. 19de — reigste vi til Hagenschouff. Blegg (jeg) megit aff Floddet for Brysted och Lemmerne angreben.

D. 5te Martij begynte (det) igien i Lemmerne; om Natten och (o: ogsaa) nogen Heede.

D. 12te Juny bleff Election aff alle Stenderne i vohr Frue Kierche sambtycht.

D. 13de — var vi udi Raadstuen om Aftenen effter Middage.

D. 14de — ligesaa; och sad vi Natten bege (o: begge) Dage.

D. 15de — bleff Elections Bressuet underschreffuet. Samme Dag reigste ieg til Røge.

D. 16de — kom vi til Røbenhauffn igien.

D. 18de — bleff alle Stendernes Elections Bressue ved Hr. Anders Wille offuerlessuerit paa dend stoere Sall, och stoed Prindgen hoef t. M. Adelens Deputerede (og Deputerede) aff alle Stender derhoef och bleffue siden aff kong. May. paa samme Sall tracterede; Raadet och nogle aff de Deputerede vahr til Bordz med kong. May.

D. 19de — paa samme Sall proponerit Candgeler for alle Stenderne.

D. 20de — Klochen thri om Efftermiddagen vahr Hr. Gregers Krabbe, ieg, Hr. Niels Throlle och Hr. Hendrich Rammell aff t. M. forordnet hoef nogen de Deputerede aff huer Prouindz effter dieris Begiering

allene at høre dierig Forslaug. Di begierede aff og Anledning til huis for dem proponerit bleff; om Gieldg Afflegelse och andet; leffuerit og saa nogen Puncter, som di begierede Naadet ville haffue i Agt. Item Concept aff dieris forige Indleg.

D. 25de July vahr sal. Falck (Griksen) Lyches (til Bollerup, gift med Kirsten Frandsdatter Rankau) Nedersætelse i Kiøbenhavn.

D. 26de — ehr sal. Fru Anne Kaasis (o: Ane Nielsdatter, gift med Hartvig Knudsen Bille til Møllerup og Damsgaard) Nedersætelse i Mars (jfr. Atl. 4, p. 337).

D. 28de — gjorde Jørgen Rosentrands (til Kjeldgaard, gift med Christense Juel) Barsell i Kiøbenhavn; (det) vahr en Søn ved Nauffn Frederik (som døde ung).

D. 11te Augusti vahr ald Naadet udbødet i l. M. Haffue til Giest aff l. M. til Klochen tholff.

D. 14de — leffuerit Hr. Niels Throlle och ieg thill l. M. vorig Relation om Militien her udi Niget.

D. 15de — gaff vi Suar paa Anders Billes schriftlige Puncter, huor udi hand i dend siste besueridt (sig) offuer di Underofficiers Affschaffning, som hand sagde at (han) mente Nyteriet med; thi alle di til Foeds bleff.

D. 30te — møte (vi) paa Otensse Naadhuß om Formiddag, huor først bleff voterit om di 4, som med Commiss. och Naadet om Landgens Defention skulle deliberere; dernest om di sex, der skulle vere Fuldmegtig i Kiøbenhavn at møde och suare.

Samme Dag begyndt i Domstuen med Defentionsverdit.

Dend 2den Formidag om det samme; och thog ieg til (mig) noget, som Erich Dvidhou der om haffde op-

fat, som med mit, ieg der først loed leffe, nesten offuer-
ensktom.

D. 11te Octob. ehre vi forskreffuet at møde i
Kiebenhauffn.

S. 13de — ehr Frøchenig Barsell paa Kieben-
hauffns Slot (nemlig Kong Frederik den Tredies Dat-
ter, Prindsesse Wilhelmine Ernestine, født den 20de
Juni 1650).

D. 15de — ehr Peder Juells Brøllup (nemlig
Peder Erikfen Juel til Hundsbek, som blev gift med
Margrete Jensdatter Juel).

D. 15de Decemb. vahr Hr. Niels Throlle och ieg
oppe hoef t. M. och gjorde Relation om det, og om
Festningerne i Schaane vahr befalldt.

(S. A. gav J. Brahe en forgyldt Kalk og Dist
til Gamtofte og en pragtfuld Coder af de 4 Evange-
lister til Horne Kirke (Hag. p. 66).

1651.

D. 10de Januari bleff Hr. Jørgen (Sognepræ-
sten) i Espe begraffuen.

Mellomb den 24de och 25de Martij om Natten
dæde i Otensse Dr. Hans Michelsen (Bispen) och bleff
om Morgenen funden dæd i Sengen i et Kammers,
som hand laae ene udi; schadde om Afftenen intet (og)
om Dagen veridt i Byen (jfr. Blochs f. G. S. 1, p. 100).

D. — Aprilis dæde Lenhart Thostensen, Feltmar-
schalch, thil Stocholmb paa Reigsdagen; bleff giort thill
Grossfuer (samme Tid): Rigens Schatmester, Hr. Gustaff
Horn, Feltmarschalch Wrangell (og) Feltmarschalch-
leutenant Könningismarch. Schatmester sich thil Graffschab
dend Stad Basa i Osterreich med de hoef ligende kongl.
Hufz Konstab och toe Sogner: Mustasort och Nyyno.

D. 5te May (Befaling) Adelen at møde ubi Otense och den 6te Befallingen at efterkomme.

(S. A., d. 9de Juni, har han med de andre Rigsraader underskrevet den kongl. Anordning om Rigets Administration i Kongens Mindreaarighed. Holb. 3, p. 140—44).

D. 29de Junij døde Steens lille Bergitte och var 6 Uger (s: hans Søn, Steen Brahe til Knudstrup, Datter Birte, der døde som Barn).

D. 5te July døde min sal. Broder Otte (til Næsbyholm) Formidag Kloken 8. G. L. D. F. i. G. N. (s: Gud lade os forenes i Guds Rige)! Schall nederfettes i Næsted d. 26de Dito (hans Piegprædiken er først udgiven 1655).

D. 6te — sich ieg det at viide om Morgenens.

D. 18de — sich ieg en sterch **Diaream**.

D. 26de — (sich ieg det) i alle Lemmerne som en **Febris**, som varit en Dag og en Nat; den **Diarea** varit sterch med stoer Pine, saa der gick Blod ud, till d. 30te August; lindrit saa noget; (men) dend forige **Diarea** holt mig meget hart endda med mange Sedes och stor Smerte, som saa continuerit till in **Decembri** Maanldt; da hialp Gud mig Naadeligen, endog mange døde af samme Sygdom, under andre Hr. Hening Balchendorff, Otte Tott (og) Ane Wille, Heningss Datter.

D. 16de Juli gjorde Erich Juel sin (Rigs) Naads Sed och Laurids Belou sin (Lands) Dommer Sed.

Samme Dag reigste Hoffmeister (Corf. Ulfeld) med Fr. Eleonora, hans eldste Søn och Datter med 2 Tienner och en Pige till Seigelsk ved Kobbermøllen; jfr. Holb. 3, p. 80; Hoff. 2, p. 267—68).

D. 22de — handlet vi dem (hvem?) imellom, (og) d. 23de gich Contracten och bleff Gieldbressuene registridt, Sølf, Guld, Perler och Glenodier schiff (altsaa formodentlig i et eller andet Stervbo, hvor J. Brabe var Skiftecommisair).

D. 23de — reigste vi fra Risbenhauffn til Jers. (=: Jersie, en Kirkeby i Thune Herred); och var Børnene med of.

D. 24de — til Nessbyholm.

D. 25de — til Næsted med Liget (af hans Broder Otte).

D. 26de — er min Broder Ottes Nedsættelse i Næsted.

D. 31te — reigste vi til Korsør.

D. 1ste Augusti til Ottensse.

D. 2den — til Hagenschouff och Børnene med.

D. 9de — til Fiellebrou och Børnene med; (jeg) var hart plagedt.

Mellom den 10de och 11te Octobr. bleff Dronningen forløst (og) sich en Søn om Natten (nemlig Prinds Frederik, som døde næste Aar).

Mellomb d. 14de och 15de Ditto greb mig Flodet saa hart an, och (jeg) udkaste meget thycht Slimb, (og) mit Vand var meget thycht til d. 21de Oct.

D. 12te Decembr. gich der Ild i Annes Vorstabelle i hindis Kammer, som hun sad och leste, och brennte en Haab Blade i den store Bibell (og) Bønnebogen, hun lefde udi.

D. 20de — komb Preben Brabe (hans yngste Søn, som siden skrev sig til Hvedholm), Gud vere eridt (=: aret), fra Hadersleff til Hagenschouff, efftersom (=: efterat) hand haffde veridt uden Liget 4½ Aar 3 Maaneder ness.

1652.

D. 15de January bleff det om voris Defention, som ieg hadde ladet fatte, underschreffuedt; och modte huerchen Hr. Mogens Raass eller Hr. Iffver Wind.

Samme Dag reigste ieg til Thallerup (formodentlig Tollerupgaard i Tommerup Sogn).

D. 21de — reigste vi och Preben Brahe (hans Søn) fra Hagenschouff til Estrup.

D. 22de — komb vi i Jesu Nauffn til Engelseholm.

D. 30te — reigste vi fra Engelseholm til Frederichsodde och om Aftenen til Snabhøye (=: Snoghvi).

D. 2den Februarij er sal. Berte Frisess Nederfettelke i Viborigh (=: Birthe Nielsdatter, Enke efter Albert Skeel til Fusinge).

D. 7de Marty schall Peder Brochenhuses (=: Peder Clausen B. til Søndergaard og Nørsklovs) Søn døbef, och ieg er Fadder; ieg møtte i Kirchen, och Preben drog saa hiemb; Anne fulte til Gaarden, (og vi) komb hiemb om Aftenen.

G. D. halffgaan femb (=: 4½) var Maanen gandsche fordt paa 2 Fingerbredt nehr.

D. 14de — døde Hertzug Friederich paa Riøbenhauffns Slodt (nemlig Kongens Søn, Prinds Frederich, hvis Fødsel forrige Aar omtaltes).

D. 22de — reigste vi i Jesu Nauffn til Nyborgh (et Ord, der synes at være rettet til Viborgh).

D. 27de — dæde sal. Lisabet Sophie Mandhou paa Iffuerkneß (=: Hans Lindenovs Enke).

D. 29de, 30te och 31te — hørte vi ni Sagger.

D. 30te — tog Princegen sin Afcheed fra kong. May. och reigste fra Riøbenhauffn Kiochen ni.

Den Formørkelse, som var den 29de Dito, loed sig see ved klar Soelschin och var mørch saa nær som saa meget, som naar Nyet først lader sig see. Mag. Erich Sluffesen observerit, at naar Maanen diellik i 12 Parter, da var di 10 formørchet. G. B. G. St. offuer os (o: Gud beffjerme sin Styrelse over os?)!

D. 2den Aprilis møtte vi i Raadstuen; och bleff Hertzugen aff Lottringens Creditif och Propofition lest, saa och Greff Baldemars Schriffuelke til Hans May.

D. 9de — bleff den unge Here, Hertzug Friderich (see d. 14de Marts), nedsat i Slodgkierchen, (han) som var 5 Maaneder och 14 Dage; var ald Raadet och Heremendene der udi Byen opbedet til Klochen 12 at møde udi Kirchen och Klochen 5 til Maaltid. Bleff først predichet danske aff Hoffpredikanten, siden thydsk aff den thydsk Predichandt; alle Hoffsinderne och Sandgeli Heremendene stoede ved Liged.

D. 13de — reigste vi i S. N. (o: Herrens Navn) fra Riobenhauffn och til Roedschild.

D. 14de — til Slaueløse och hørte der Predichen.

D. 15de — om Aftenen til Otensø.

D. 16de — til Hagenshouff. G. S. G. G. (o: Gud skee evig Gode)!

D. 27de — er sal. Lisebedt Sophies (Mankau; jfr. d. 27de Marts) Nederfettelse i Otensø.

D. 28de — reigste vi derfra och fulte først Liiget aff Byen; ieg haffde der udi thi Riideheste och ser Bogenheste.

D. 1ste May obnet ieg Tholdlisten och munstridt Borgerskabedt.

D. 26de — komb kong. May. med Dronningen til Otensø; och regnet det om Natten en fikonn Regen

i nogen Tiemer; och haffde vi icke i 13 Uger tilforne hafft Alegen uden engang; siden der efter goed Alegen.

D. 27de — til Kolding.

D. 6te Juny dæde sallig Lisebedt Braeh (maa vel vare hans Farbroder, Tyge Brahes, Datter, der var gift med den keiserlige Oberbibliothekar Tetznel) udi Kjøbenhavn.

D. 16de — var det en meget stor Tæge (∴ Tæge) som en Nøgh, endog Soellen schindte och var røed. (Det) beretedes, (at) huor den faldt, der sued dend Grefset. Klochen siuff var Soellen saa røed som et Bloed, som ieg tilforne aldrig haffde seet; dog dend schinde, der Klochen var 8; komb saa en Tæge for dend.

D. 24de — er Adelen forskreffuet at mæde udi Otenske.

D. 25de — Dito at mæde paa Naadstuen.

D. 27de — er Hr. Niels Krabbes (Tagesen til Skjellinge) Brøllup i Otenske med Jomfru Mette Wille (en Datter af Anders og Sophie Rosenkrands; og var hun hans anden Hustru).

D. 29de — er sal. Hr. Hendrich (Jacobsen) Hvidtfeldtz (til Lillø og Berredsgaard, som Hoffman dog først lader døe 1653) Nederhættelke i Landgrone.

D. 30te — bleff sal. Axel Gyldenstiern (til Karsholm) och Jørgen Daa (til Borreby) mellomb Afsens och Narøe (see derom Nothe 1, p. 187).

D. 1ste July om Natten sich vi det at viide. (Og maatte dette Dødsfald saameget mere smerte Jørgen Brahe, som Axel Gyldenstjerne var hans Frues Broder søn og derhos i hans Huus var opdragen; jfr. Nothe 1, p. 179).

Samme Dag reigste ieg och min Datter Sophie thill Schouffsbøe.

D. 5te — fandt di sal. Jørgen Daaes Lig.

D. 7de — om Afftenen moed thi fandt di sal. Nrell Gyldestierns Lig ved Krøse (∴ en Ø mellem Alsens og Maresfund).

Om Morgenens Klochen threi drog Anne och Børnene der ud och loed Lighed lege i Kisten; och var Peder Brochenhusf med.

D. 18de — var saadant Ver, at det haufflet stoer Hauell och stoer Stycher Iß, som slog Kornedt neder, førde end en Part Høe i Beridt, slog Vindeuerne ind, Mønningen aff Høgene; och var saa myrcht, at di, der var i Høgene, kunde iche see at komme ud, og di uden for at komme ind. Dette strechet sig iche viedere end paa Bradshouff March. (Da der intet Bradskov er i Fyen, men blot et Brendeskov, saa mener han formodentlig Barredskov i Jylland).

D. 20de — føref sal. Nrell Gyldestierns Liigh fra Alsens och till Otensse, och moeder sal. Jørgen Daaes veed Høehuset (∴ Hedehuset) och fyleß ad i Byen.

D. 22de — bleff huer dieris Liig fordt der fra Otensse; det ene til Broulycke och det andet til Nauffnstrup, som schiltiß ad, der Weyen løber aff.

Samme Dag lomb vi och Hestene hiemb til Sloted. (Dette er saaledes det første utvetydige Sted, hvor han kalder Hagenskov et Slot; jfr. d. 16de Nov.; thi saavel d. 5te April 1635 som d. 23de Nov. 1649. kunde han muligviis mene Slottet i Kjøbenhavn eller deslige. Imidlertid kaldes det dog allerede i Doc. saavel af 1623 som 1627 og 1631 Hagenskov Slot; og det var desuden heelt almindeligt at kalde de kongl. Behnsmand Slots herrer).

D. 1ste Augusty er Oluff Rosenkrandzæs (til Geyholm og Enggaard) Brøllup i Dtenſke med Jomfru Bergite Krabbe (Datter af Gregers til Toftelund og Enggaard og Helvig Hud).

D. 5te — er Niels Bindz (til Grundet, som ifølge Atl. og Hoff. allerede døde 1646¹⁾), men som maaskee først 1652 blev forflyttet til Weile. Thi det ſkulde dog vel ikke være hans Søster Margrete, ſom var gift med Oberſt Niels Lykke, der den Tid døde? Ikke at tale om, at det er viſt, at Jørgen Bind til Grundets Enke, Ingeborg Ulſtand, virkelig døde 1652, nemlig d. 2den Aug.; men hendes Biſættelſe i Kjøb. omtales i det Følgende under 8de Sept.) Nedersættelſe i Weylle; och reigſte Anne och Preben did d. 4de eiusdem.

D. 8de — er Claus Juels (Eriksen til Bøſborg) Brøllup i Dtenſke med Jomfrue Sophie Gyldenſtiern (Henriksdatter).

Samme Dag ehr ſal. Werner Paſſbiergs Arffuingers Befalling bevammedt, (men) er opſat til den — (jfr. 15de Nov.).

D. 11te — er Rigens Raad forſchreffuet at møde i Kiøbenhavn, och reigſte (jeg) i J. N. (∴ i Jeſu Navn) til Nyborig, d. 10de til Herſted och komb d. 11te til Kiøbenhavn. G. (∴ Gud) og alle N. (∴ regjere) och beuare fra alt Ondt!

D. 11te — bleff de Engelske Schibbe, ſom laa med Korn fra Prydſken, beuilget at lege inden for Bommen ved Kiøbenhavn, effter ad en Capet i Sundet haſſde thaget 2 Schibbe fra dem och iaget it paa Sanden, ſom dog komb aff igien. Det, der komb paa

¹⁾ Og hvis Liigprædiken allerede er udgiven 1648.

Grunden, tog et Schib igien siden fra den Caper, som hand hafde ihaged (s: jaget) under Huen, huor til hand bleff hiolpen af Cronborig med Stycherne, saa hand sich nogle Kuller giennem Schibbet.

D. 12te — møette i Naadstuen.

D. 14de — igien (mødt paa Naadstuen).

Mellomb d. 14de och 15de — var i Fyen saadan it Storm och Ber, at Boghueden och Hommelen bleff forderffuedt (og) lomb (for) thillig ind. I Sieland bleff den och forderffuedt, Och var saadan en Frost, at der var Is paa Vandet. I Jylland tog Boghueden och stoer Schade.

D. 16de — var igien udi Naadstuen.

Samme Dag begyndis Heredagen. Gud giffue i Fredt!

D. 18de — igien i Naadstuen. Om Natten (harde jeg det) med megen stoer Heede, effter (at) ieg thogh en Suededrick.

D. 20de — igien (i Naadstuen?); och varet Heeden i 12 Tiemer.

D. 22de — gich den (nemlig Heden), Gud schee Louff, offuer; sich dog stoer Amegtighed.

D. 24de — gich dend (nemlig Heden) och offuer.

D. 29de — er Kristen Scheels (Jørgensen til Søstrup) Brøllup med Bergitte Rosenkrandz (Datter af Palle til Krenkerup og Elisabeth Lunge) i Kiøbenhavn.

D. 2den Septembr. er Jacob Billes (en af Anders til Damsboes Sønner, som døde ugift) Nederfættelse i Nicolai Kirche.

D. 5te — er Mogens Friis (Nielsen til Frisenbold ic.) Brøllup med Jomfru Anne Sehested (Datter af Christen Thomesen og Mette Rosenkrands) i Kiøbenhavn.

D. 8de — er sal. Ingeborig Ulfstands (Holgersdatter, som var Jørgen Wind til Grundets Enke) Nedarsettelse i Frue Kirke i Kiøbenhavn.

D. 10de — er sal. Anne Lunges (Jørgensdatter, Enke efter Kantaler Just Høg til Gørsløf; jfr. *M. D.* 1, p. 167) Nedarsettelse i Kiøge.

Samme Dag reiste ieg och Børnene fra Kiøbenhavn til Kiøge; och reed vi med Liget i Byen.

D. 12te — er Erich (Mogensen) Kaasens (til Bremerbold) Brøllup i Kiøge med Beate Needz (Frederiksdatter, som Hoff. paa Reges Tabel lader være gift med Emile Kaas, men paa Kaasernes Tab. anfører som Eric Mogensen Kaas til Bremerbolds anden Frue); och er Anne beden til Dragefrue.

D. 13de — reiste vi fra Kiøge igien til Kiøbenhavn.

D. 19de — om Morgenen Klochen ungefer 9 døede sal. Jomfru Johanne Knudz Datter (jfr. 12te Decbr.; som maa have været hans Nærpaarørende (nemlig hans Frues Broderdatter, Knud Gyldenstjernes og Christenze Juels Datter, *M. D.* 1, p. 255), da han slutter med) G. v. og f. i G. Nige (∴ Sid vi os finde i Guds Nige)!

D. 22de — er sal. Jørgen Schultes (til Fjndstrup) Nedarsettelse i S. Knuds Kirke i Otense; vi var bøden til Gården (∴ Gaarden) med mine Heste och Anne i Sørestuen (∴ Sørgestuen).

D. 27de — er sal. Sophie Lindenous (Hansdatter), Christoffer Ubrnes (til Nasmark), Nedarsettelse i S. Nicolai Kirke.

S. Michelsdag var myrcht och Regen Ver.

D. 10de Octobr. haffde dend Nyffiske (Gesandt) Audiens.

D. 12te — skall Addeleus Jordbøgerk Sum. møde i Otensse och of Lessuereff.

D. 17de — er Thønne Nedges (Frederiksen til Barretstov) Brøllup i Wiborigh (med Lisbeth Mogensdatter Sehsted).

D. 29de — gjorde Jochum Gierstrup (Gerødorf) Nigenk Hoffmester Ged.

Samme Dag reigste ieg til Ottensse, hvor Hr. Mogens Kaaß och Hr. Jffuer Wind (ogsaa mødte). Och slutted vi, naar Adelen skulle møde om Defentionsverdit; och bleff Breffuene til Adelen derom udkast.

D. 14de Novembr. reigste ieg til Ottensee.

D. 15de — den Befalling med de Paabierger at foretage (jfr. 8de August) bleff opsatt til d. 10de Decembr. Och fylge (∴ fulgte jeg) Mag. Lodwig Hanssens (Odense Skoles Conrector; jfr. Bloch 1, 2, p. 478) Liig.

D. 16de — hjem till Slottet (∴ Hagenstov; jfr. den 22de Juli).

D. 17de — er sal. Gunde (Hansen) Langes (til Bredning, Bregning eller Breining og Kolbygaard) Nedsættelse i Listed Kirke. Breffuene (derom) sich ieg paa Huedholm d. 12te Nov.

D. 8de Decembr. vi sielff (∴ Raadet) at møde i Otense Klochen 2.

D. 9de — Adelen (at møde i Odense) Klochen 8; huilket och scheede.

Den 10de — bleff foretaget de Pasbjergs Sag (see den 8de Aug. og 15de Nov.) Klochen ett Efftermidagh; kom dermed til Ende d. 11te; och reigste ieg samme Dag til Haggenschouff.

D. 12te — forreigste Jomfru Dorete och hindis Jomfrue och tog med alt sal. Johannes Goedtz. (Hvoraf man altsaa seer, at Johanne, jfr. 19de Sept., havde været i Huset hos Jørgen Brahe og var sammesteds død, og at Jomfr. Dorete rimeligviis var hendes Søster; hvilket ogsaa derved bekræftes, at hun ligesom denne kaldes Knudsatter i Liigprædikenen over Jørgen Brahes Datter Birgitte, ved hvis Dødsleie 1639, som det hedder, de velbyrdige Jomfruer Johanne Knudsatter og Dorette Knudsatter samt Ane Gyldenstjerne vare tilstede).

(S. A. til J. Brahe, som Lehnsmænd paa Hagenskov, Ordre til at aflevere Munestenen paa Flemløse Kirkegaard til Prof. Ole Worm i Kjøb. (Hag. p. 66 sq.).

1653.

D. 11te January talte ieg i Synderby Kierche med Bogherrids Prester om Rytter at holde; och vaar de der alle uden Presten i Sollested och Ørsted.

D. 12te — reigste ieg och Anne til Ottense.

D. 13de — møtte Adelen, och (blev da) foretaget om voris Defentions Berch.

D. 14de och 16de — hørde ieg Jacob Ludvigsen (som s. A. blev Sognepræst i Horne) i vor Frue Kierche (hvor hans Fader, Mag. Ludvig Michelsen, tilforn havde været Sognepræst; jfr. Bloch 1, 3, p. 759, 761).

D. 18de — reigste vi til Slottet (α: Hagenskov; jfr. d. 16de Nov.).

D. 19de — kom Hr. Knud Ulfeld och Christian Lindenow; och kom (vi) til Ende med det Goedtz (hvilket? Knud Ulfeld til Svenstrup var nemlig gift med

Otte Lindenovs Enke, Bibeke Pødebust, og Christian Lindenov var hendes og Otte Lindenovs Søn).

D. 23de — predichet Zachob (Ludvigsen; jfr. d. 14de) i Horne Kirke; og gaff Prousten Bynderne tilkiende, (at) ieg ham ville kalle.

D. 24de — sich hand her sit Kaldsbreff. J. H. N. (∴ i Herrens Navn).

D. 4de Februar. bleff hand i Jesu Massn ordinerit.

D. 29de Januar bleff giort til Ende med Bynderne i Hagenschouff Lehn om Nytter at holde.

D. 31te — reigste vi i Herrens Massn fra Hagenschouff til Hvedholm.

D. 1ste February bleff Bynderne munstrit i Horne och Suaninge Sogner.

D. 2den — var alle mine Bynder til Hvedholm, undertagendis Haldager, Serup och Øster Schierninge, forsamlet om Nytterhold; och bleff Hestene beset.

D. 3die — bleff atskillige Sogner i Hostrup offuerseet.

D. 4de — i lige Maader i Dubye, huor Key Lyche møtte med 10 Heste.

D. 5te — var de her aff Korshaffn, Ruffernach, Munchøe och Bjørnøe, dog uden Gevehr och Suenne.

D. 7de — reigste vi i H. N. (∴ Herrens Navn) til Fieldebrou.

D. 8de — bleff handlet med Bynderne om Nytterhold och andet.

S. D. kom Hendrich Potbusch.

D. 9de — bleff nogen Sogner igienemseet paa Fieldebrou.

D. 10de — scheede (det Samme) med dem aff Sundsherrit och Krarup Sogen. Derfra reigste Hendrich Potbusch til Laasingsh.

D. 13de och 14de — bleff gjort til Ende med Bynderne ved Huedholm och befalt Mølen att søge (altsaa Mølletvang?); och (ligeledes gjort til Ende med) de Mageschiffter.

D. 15de — reigste vi i Guds Naffn til Huedholmb.

D. 19de — reigste Preben til Norschouff (og) var Fader til Gidsel Brochenhusf (formodentlig Peder Clausen Brochenhuses Datter); gaff en Portugaløss.

D. 22de — kom hand igien.

D. 23de — reigste vi J. H. N. til Hagenschouff.

D. 6te Martij reigste ieg til Hugaard; besaa paa Beyen Billisbølle.

D. 7de — besaa Hendrich Potbusch och ieg en Deell Sogner i Hugaards Lehn i Bøffling; laa vi om Natten paa Elvid.

D. 8de — var ieg paa Lyckisborg, och fultes Bylou med mig til Haarfleff. (Denne Bülow, som han saaledes traf paa Lyckesborg, var vistnok Levin Bülow, der var gift med Jde Silersdatter Dvigov, som altsaa da var i Besøg hos sin Svigerfaders Enke, Ane Brahe, som da beboede Lyckesborg). Der igiennemsaar (jeg) Restenn aff Falden i Hugaards Lehn. Reigste derfra till Enggaard och den besaa; och saa til Sandagergaard om Aftenen.

D. 9de — til Ottense.

D. 10de — bleff ded ny Rytteri munstridt.

Samme Dag reiste ieg och Hendrich Potbusch til Schousboe.

D. 11te — til Otense; och bleff ieg paa Beyen megett hart angreben i den venstre Side, som en Colica, som holt til Klochen thi om Aftenen.

D. 13de — reigste vi igien til Haggenschouff.

D. 24de — reigste ieg i H. N. til Huedholmb.

D. 25de — til Fiellebrou och Anne til Ottense.

D. 26de — til Ottense; och kom Preben der.

D. 3die Marti munstret ieg Laurs Madgens Compagnie.

D. 4de — (munstrede ieg) Curzens (Compagnie) ved Brabesborgh.

D. 27de — er Gregers Friisfes Bryllup i Ottense, och Anne er Draufrue. (Her kan neppe Andre menes end Gregers Christiansen Friis til Mastrup, hans Bryllup med Elisabeth Sophia Urne Christoffersdatter; men dem lader Hoff. paa Frisernes Tab. holde Bryllup 1633 og kalder ham paa Urnernes Tab. til Olstrup).

D. 28de — reigste ieg til Nyborgh.

D. 29de — besaa (jeg) med Ingenieuren Nyborg Fortification. Samme Morgen kom Anne och Preben fra Dtense; och seglet vi saa strax offuer; kom om Aftenen til Soer (o: Sorø).

D. 30te — bleff i H. N. (o: Herrens Navn) altingest klart mellem Preben och min Datter Susanne. (Han kalder nemlig sin Söns Brud sin Datter, fordi hun ved denne Leilighed blev bestemt til at være hans Svigerdatter; forresten var det Susanne Gjøe, en Datter af Falk G. og Karen Bille). Gud giffue sin Velsegnelse udi altingh!

D. 1ste Aprilis reigste vi til Noschild.

D. 2den — til Riøbenhauffn. G. g. u. (o: Gud give udi) goed Tid, sit N. (Navn) til E. (o: Ere), N. och L. (o: Niget og Landet) til Velstand, och vi (o: os) til en g. F. och G. (o: god Fred og Enighed)!

D. 4de — forreigste Hertugen aff Zeel (o: Celle).

Samme Dag samlede Naadet, eftersom de til dend 3die var forskreffuen.

D. 5te — var ieg med f. M. i Floden paa Justicia och Frederich (2: to Skibe af disse Navne), saa och i Tyghuset och Dronningens Stald.

D. 13de — ehr sal. Birgitte Brahes M. (2: Krels-datters (altsaa Krel Brahe til Elveds Datter Birte, gift 1) med Niels Sehested, 2) med Johan Caspar v. Reibnig, der døde 1635, og hvem hun overlevede og skrev sig til Bekmark; M. D. 2, p. 204. Dog havde Krel ogsaa en ældre Datter af samme Navn, der var gift med Henrik Gjøe til Torbenfeld og Durebyholm; men hun døde allerede 1619) Nedsættelse i Viborg Domkirche.

D. 18de — skulle Herredagene begyndis.

D. 21de — begyntis Herredagene.

D. 30te — kom Preben Brahe.

D. 1ste May ehr Petter Nedhes (Kantsler til Tygestrup) Bryllup i Kiøbenhaffn (med Sophie Sehested, en Datter af Christen Thomsen S. og Mette Rosenfrands).

D. 14de — reigste ieg til Kiøge til Karen Nedhes (en Datter af Frederik og altsaa Kantslerens Søster) Bryllup med Jens Kaas (til Krabbesholm).

D. 15de — var Bryllupet.

D. 17de — (drog jeg) til Kiøbenhaffn igienn.

D. 22de — var Dffue (Lagesen) Tottis (til Beiersholm) Bryllup med Margrete Mandgou i Kiøbenhaffn. (Hun var en Datter af Frederik M. til Mødal og Ide Scheel, men blev igjen skilt fra sin Mand 1658).

D. 30te — var Jurgen Seefeld och ieg til Giest høes f. M. i Gaffuen.

D. 1ste Juni reigste Anne, Steen (s: min Hustru Anne og min Søn Steen) och min Datter till Offue Gieddis (til Tommerup) Datters Begravfuelle i Helsingborre.

D. 2den — var Begravfuellen.

D. 5te — var hun (hans Hustru Anne) i Malmøe til Christian Urne Jurgensens Bryllup med Anne Sophie Krabe (Hoff. siger, at det var Christian Christoffersen U. til Sobysøgaard, der ægtede Ane Sophie Krabe, en Datter af Iver K. og Karen Marsvin); Preben kom der d. 4de, og d. 7de kom de igien.

D. 12te — seilte der et suensck Schib fremfor voris Flode, gaff sin Løsen, mens strøg iche; saa der bleff schut toe Schud effter ham.

D. 21de — haffde den suenscke Resident Audientz och offuerleffueret (et) Breff fra Dronningen; begiertis (af ham) Commissarier om de Grape (?) at trachtere.

D. 22de — gjorde Gunde Rosenkrandz och Otte Krag deris Raads Ved.

D. 28de — ehr sal. Barbra Wittorffs (Kantaler Christian Friis til Kragerups Enkes) Nedersettelse i Kjøbenhaffn.

D. 15de Julij er sal. Hendrich Lindenou til Gaffnøes Nedersettelse i Nicolai Kierche.

D. 17de — er Hertzug Jurgens Barzel (s: Kongens Søn, Prinds Georg, som var født s. A., d. 23de April) paa Kjøbenhaffn Slott; (og) lede (s: ledede eller ledsagede) Iffuer Wind och ieg Frøchen Dorete, som var Barnet paa Salen, og Frøchen Augusta holt det til Daaben.

D. 24de — er Erich (Anderfen) Billes (til Løismose) Bryllup med Fru Mette Rosenkrandz (Holgersdatter og Niels Winds Enke).

D. 18de — var King Henden; och iudicerit N. S. (Nigshofmester?), Sandgeler, Niels Trolle och ieg om Afftinen Baleten.

D. 19de och 20de — Marschalchs Brylup (maaskee Johan Frederik Levinsen Marschalk, der blev gift med Margarete Bjelle, en Datter af Jens B. til Østeraad og Sophie Brochenhuus).

D. 20de — underschreff Raadet, huad enhuer ville godvilligen giffue til Fæderne Landits Beste (og lyder i den Anledning Jørgen Brabes Paategnelse som følger: Endog jeg, formedelst adskillige Jordegods af mig kjøbt er, sidder i temmelig Besværing, og hos (o: med) Jordegods følger stor Besværing med Nøstjeneste, Skat, Con-
trut. (Contribution?) og andet Miere; hvorføre de, som Penge have, næsten befries og dog bedst udgive kan; jeg og, naar det bliver anseet, en anselig Summa Penge udi adskillige Maader haver udlagt og forstrakt: saa vil jeg dog kongl. Maj., min naadigste Herre, til Tjeneste og mit Fædrelands Bedste give udi adskillige Slags Korn og anden Victualia tusinde Hirdalers Værd, Altsammen inden Paaste udi Fyen paa beleiligt Sted at levere (Mscr. Nr. 3629. 8vo i gl. kongl. Saml.; jfr. D. Mag. 3 N. 2 B. p. 119 ved K. N.).

D. 21de — schreff Adelen i samme Bog (ved hvilken Leilighed Jørgen Brabes ældste Søn, Steen Brabe, paategnede som følger: Til S. kongl. Maj., min aller-naadigste Herres, og Fædrelands Tjeneste vil jeg af min ringe Middell give til Landkisten udi Skaane femhundredte Hirdaler, Pengene inden Juel at erlægge (Mscr. reg. Nr. 3629. 8vo; jfr. D. Mag. 3 N. 2 B. p. 124); hvorimod hans yngste Søn, Præben Brabe,

ved denne Leilighed aldeles ikke omtales (K. N.); og var en Partt tilfreds.

D. 27de — bleff Baletten hollen igien paa Slot-
tet for Dronningens yngste Broder.

D. 29de — reigste K. N. Dronningen, H. aff
Lyneborgh, H. Ernst Gyntter och hans Gemall til Hol-
land och Falster.

D. 30te — kom den hollandsche Deputerede Keiser
till Kiøbenhaffn.

D. 1ste Augusti gich der Dom paa Kjeld Friis
till evigt Fængsll. (Kjeld Friis, som ikke findes paa
de adelige Frisers Stamtable, og som altsaa formodent-
lig var en Borgerlig, havde været Corf. Ulfelds Haand-
skriver; Holb. 3, p. 75).

D. 2den — reigste vi fra Kiøbenhaffn til Soer.

D. 4de — til Nyborg.

D. 5te — til Ottense; och var vi paa Schousboe
til Middags Maaltid.

D. 6te — I J. N. G. v. l. (v: i Jesu Navn,
Gud være lovet!) til Haggenschouff.

D. 11te — drog ieg til Findstrupgaard och vaar
Commissarius offuer Schiffte effter sal. Jürgen Schultt.

D. 26de — døde Maren Rasmusdatter (formodentlig et af hans Tjenestetyende) offuer 90 Aar gammel.

D. 30te — er sal. Sophie Høgs Begravelse udi
S. Knuds Kirche i Bordingborgh (formodentlig Frede-
rik Nezes Frue til Thygestrup).

D. 4de Septembr. er Knud (Henriksen) Billes (til
Skjerildgaard) Bryllup i Otense med Tomfr. Mette
Gyllenstiern (Datter af Henrik G. og Lisbet Pødebustl).

D. 9de — kom vi til Otense sampt mine Heste.

D. 10de — red (vi) ud mod Bruden.

D. 11te — er (hans Søns) Preben Brahes Bryllup (med Susanne Gjøe; see supra!). G. l. A. l. (∴ Gud lade Alting lykkeligt) och vel affgaae! (Og var det i Anledning af dette hans Søns Bryllup, at han f. A. overlod ham Engelsholm i Besiddelse; F. 1, p. 313).

D. 13de — om Aftenen bleff min Datter (∴ hans ovennævnte Svigerdatter) ført i min Gaard.

Samme Dag døde Marie Ulfelds Datter i Otense. (Marie Ulfeld, Datter af Jacob og Søster til Corfig, var nemlig gift med Axel Hansen Arnfeld til Basnes, og deres Datter døde ugift 16 Aar gammel 1653).

D. 14de — er Jens (Gregersen) Høgs (til Nørbe) Bryllup i Otense med Jomfr. Ane Urup. (Hoff. lader ham paa Høgs Tab. gifte sig med Ane Urne Jørgensdatter, men paa Urups Tab. med Ane Urup Jørgensdatter; og paa Urnes Tab. findes de aldeles ikke).

D. 17de — om Aftenen Klochen 12 døde sal. Falch (Henritsen) Gjøe (til Hvidkilde).

D. 10de Octobr. var sal. Falch Gjøes Nedersættelse i S. Knuds Kierche.

D. 12te — reigste Steen och min Datter til Nyborgh.

D. 15de — Klochen 8 møte Adelen i Dombuset, att giffue Suar paa l. M. Proposition.

D. 24de — er sal. Hr. Christoffer Ulfelds (formodentlig Christoffer Knudsen Ulf. til Ewenstrup) Nedersættelse i Helsingborgh.

D. 31te — er sal. Hendrich Hammels Nedersættelse i Kiøbenhavn (nemlig H. A. til Bekkestov, der døde 1653 som Lehnmand paa Møen; hans Levnet i Paludans Møen 1, p. 369 sq.); Ane (var) bedden i Sørgeftuen.

D. 1ste Novemb. schal alle Provinciernes Fuldmægtige møde i Kjøbenhavnn.

D. 16de — reigste vi i Jesu Naavn til Huedholm.

D. 17de — kom Suoger (o: hans Hustrues Broder) Hendrich (Gyldenstjerne til Svanholm i Skaane og Skousbo i Fyen) och Syster (formodentlig Henrik G. Frue, Elisabeth Nodest) til Huedholm.

D. 18de — munstridt (jeg) det Horne Compagnie.

D. 20de — underschreff ieg paa Huedholm de Acter (eller Artikler) med Keiser (den hollandske Gesandt; see d. 30te Juli) och Gieldbreffuet till Staterne.

D. 22de — munstrit (jeg) Peder Findghens (Compagnie) i Sundzherritt.

D. 23de — ditto Morten Hermandsens i Vester Schierring.

D. 24de — reigste de (formodentlig Suoger Hendrich og Søster; see d. 17de) fra og.

Samme Dag munstrit hand (o: jeg) Diderich Meierhoff's Compagnie ved Hillersløff Kirche.

Lucie Matt (o: d. 13de Dec.) bleff baade Anne och ieg siuge aff Flod och i Lemmerne.

(S. N. fælder Byfogden i Näsens Dom: at en af Lehnsmænden, Hr. Jørgen Brabes, Delefoged indstærnet Byens Borger skulde betale de 2 Ornes Værdi, han 1650 var tilfunden, med 20 flette Daler inden 15 Dage (Hag. p. 68).

(S. N. angiver Dürell i Gl. Saml. 2, 3, 92 Hagenskov Slots Lehn's Folkemængde til over 1200 arbeidsføre Mandfolk, nemlig 113 jordegne Bønder, 516 Fæstebønder, 3 Vebersvende, 27 Ugedagsmænd, 7 Møllere, 15 Haandværksmænd uden Avl, 341 Dreng for fuld Løn, — — Jnderster og 201 Dreng for halv Løn).

1654.

D. 6te May bleff Freden til London (∴ London) proclamerit; derpaa gjorde en Prædicant, Krosen ved Naffn, en Tætsigelse til Gud aff den 40 Psalme; och der Protector om Afftinen haffde de Stetische til Giest, mosicerit de dend 133 Psalme och det offte repoterit (∴: repeterede eller gjentoge).

Denne Sommer var saa got som ingen Myg eller Fluor, mens mange Krager, Mlicher och Schader; gandske saa Storche sich Eg eller Unger i dese Lande. Hundedagene meisten meget kaalle; vaar stoer Storm och iblandt Flugregn (∴: Vadsregn), som begyntes Søndagen och holt (ved til om) Søffuerdagen. Vandet, der kom, tog Jorden strax til sich. Mellom Mortensdag och Juel frøset (∴: frøs det) meget hart, saa de dend 4de Januari sommesteds slebte en Baad paa Isen mellem Hens och Haro Ferrehus (∴: Færgehuus); falt och meisten altid Niim, som paa Jorden bleff ligendis saa tyck, at de i — — derpaa fiorde i Slede; Vandet var saa bortfrusen, at der var mangesteds stoer Nød for Vand.

D. 9de Januarij reigste voris Børn (formodentlig Præben og hans unge Kone) i Herrens Naffn fra Huedholm paa Weyen til Engelseholm, som var det fyrste (∴: den fyrste Gang), hun kom did.

D. 11te — reigste vi fra Huedholm til Ottense.

D. 12te — om Efftermiddagen haffde (vi) Borgerschabetz Fuldmegtige aff alle Byerne i Fyen och Lavind forsamlet paa Raadhuset om Schibe til Flodens Sterchning at udruste; begierte (de) Nespit sig at resolvare till d. 31te January.

D. 13de — proponerit vi for Adelen i Domstuen, hvis l. M. Befalinger indholte. I Hendrich Gyllenstiernes Eted voterit Adelen paa Erich Raas, udnæffndt til Fuldmægtig foruden bege Commisfarierne: Erich Quidhou och Tyge Belou; mens med Fuldmagten at giffue begierte de at maate bero til d. 13de Febr.

D. 14de — forhørde vi de Officerer, som schulle till Capiteiner och Leutenanter forordnis, och deris Raffe antegnede.

D. 29de — vare vi til Guds Bord.

D. 30te — reigste ieg til Ottense, Borgerschabig Erchlering om Orlog=Schibes Udrustning at hørre.

D. 31te — var vi hoest dem paa Raadhuset.

D. 1ste Febr. leffuerede (de) os den Erchlering schriftlig, som udgich paa (o: gif ud paa) 1000 Tyn=der Rug, Ving och — — (o: Haffre) aff alle Kio=steder.

D. 13de — møte Adelen i Otense, deris Fuldmægtige schriftlig Fuldmagt at giffue. Der møte icke mange; och begierte de Dilation til sal. Tomfr. Magdalenis Begræffuelse paa Billeshoffue (maastee en Datter af Gaardens daværende Eier, Henning Povisk, der var gift med Helvig Erikzdatter Bille, efter hvis Moder, Magdalene Emmiksen, hun muligviis kunde være oplaldt) var offuerstaaet, huor de meente aff Henning Povisch at ville faa Cople aff den Jydsche Fuldmagt. Och bleff samme Tid slutet (o: besluttet, at) de Bynder, som icke var antegned til Nytter, schulle giffue Penge lige ved de andre til Landelisten och aff Lensmændene indkreffuis.

D. 16de — gjorde Hr. Hans (Sognepræsten) i Tannerup sin Ved.

D. 17de — bleff hand indsat i Raldet.

D. 30te Martij bleff i Alsens hørt offuer ald Byen Klochen ved 9 Slet Formiddag aff dem, der var i Husene, en mechtig Bolderen och Susen, som der haffde veret Ild i Schorstene, saa de klemte tit i Alsens med Klochen. De, der var uden for, hørde først tre Schud aff støvere Stycker, siden som nogen hundrede Schud aff Muscheter; der effter mange Trommer, som Kiold (o: Kjedel-) Trommer. Det varede henved et Kaarter. Folsch bleff megett bange &c. Det siuntes io meer och meere, som det var ret offuer deris Hoffuet. Besterne for Plouene bleff mangesæds lobsche; 200 Orne laa for Alsens (og) var Polmandg, (de) løb op i Landet; nogen fote dem i Tørre=Grassue. I Ørsted falt det 2 Sted ned, i Byen och paa Tofften; det ene i en Gaard haffde ner slaget en Karl ihjell, som Steenen falt ret for ved. Steenen slog ungeferlig et halff Kaarter i Jorden; och der den bleff fyrst tagen, var dend varm och luchtet som Krud. Paa Kallslund March iagget Steenene nogen fra Plouene. Paa Ørsted Mark (tvang de Nogle) at løbe i Schouffen. Et Sted slog Steenen paa en Kampesteen och slog den (o: sig) sønder; en liden (Deel) deraff, sat paa en Bøse, antende Krudet som en Bøse=Steen.

D. 2den Aprilis kom Jürgen Raas til Engelskholm, at talke med mig om vores Nytter, som til Munstring skulle holle(s) ferdigh.

D. 4de — (drog jeg) til Hagenschouff; och besaa ieg paa Weyen, hvorledes den Befestningh (formodentlig paa Frederiksdode) var anlagt.

D. 7de — er ieg bedet til Fader til (Sognepræsten) Hr. Knuds Søn i Gamtofte och Anne at bære Barnet.

D. 28de — om Morgenens møder i Dtske Presteres Fuldmægtige paa Als och Erse, at resolvere om deri gerustit Heste samme Dag at møde om Morgenens ved aate (o: Kl. 8) paa Dtske Heede.

D. 28de ell. s. D. reigste vi i J. N. fra Haggenschoff paa Beyen till Kiøbenhaffn.

Samme Dag bleff det ny Nyterie munstret ved Dtske och deelt under de tuinde gamle Compagnier.

D. 7de May er Axel (Christensen) Seesteds (til Stougaard) Bryllup i Malmø med Jomfr. Ollegaard Tot (Ottesdatter, som Hoff. først lader giftes 1657); Anne (var) Dragfrue.

D. 1ste — til Kiøbenhaffn. G. l. d. v. (o: Gud lade det være) i en l. (o: lykkelig) Tid!

D. 4de — seiglet vi til Malmø.

D. 5te — reigste ieg til Schabersø til Hr. Tage Thott.

D. 6te — til Malmø igien.

D. 10de — til Knudstrup. G. v. l. (o: Gud være lovet)!

D. 17de — brende (Sognepræsten) Hr. Knuds Gaard i Raagvidt (o: Kogtved i S. Jørgens Sogn ved Svendborg) gandsche aff; och kom Ilden aff noget Fleisch, de røget; och fløy Ilden i Tyges Gaard i Raagtvet, som och gandsche affbrende. G. N. d. T. och S. (Gud antage de Trængende og Hjælpelse?)!

D. 20de — reigste ieg til Landskrone, Fæstningen at besee.

D. 22de — vare Herredagene berammede i Kiøbenhaffn at skulle angaa; bleff opsat (og) til Kolling forslut for Sygdom Schyld (nemlig Pesten i Kiøbenhavn; jfr. Holb. 3, p. 147. Ligeledes udgif der en

kongl. Befaling i denne Anledning til J. Brahe, at han i denne svage Tid (∴ Pesttid) Ingen uden kongl. Til-ladelse maatte lade komme over ved Alsens, hvis de kom fra smittede Steder (Hag. p. 68.)

D. 23de — reigste vi fra Knudstrup til Helsingøer (og) besaa paa Helsingborg Slog Reparation.

D. 24de — til Roschild.

D. 29de — til Haggenschouff. G. v. e. E. (∴ Gud være evig Vre)!

D. 28de — er Otte (Ottesen) Lindenous (til Borreby) Brylup i Malmøe med Jomfru Else Juell (Datter af Malle J. og Ane Mammel).

D. 4de Juny er Jurgen (Frederiksen) Redgæs (til Bedø) Brylup med Jomfr. Mette Trolle (Datter af Niels T. og Helle Rosenkrands; Hoff. siger, at de havde Bryllup i Juni 1640); bleff forsløt til Otense.

D. 2den — gich 8 aff mine Heste til Otense.

D. 3die — reigste vi sielff der ud tillig (∴ tidlig); kom (da) Bruden i Byen med Nyterne.

D. 4de — var Brylupet.

Mellom d. 3die och 4de — giort Birgite Rosenkrands Barfel i Otense (og) sich en død Søn (formodentlig Birgitte Pallesdatter N., som 1652 var bleven gift med Christen Scheel til Søstrup).

D. 5te — om Aftenen Kl. aate reigste Anne och Preben fra Otense paa Beyen til Engelseholm. G. g. (∴ Gud give) med Gledede derfra igien!

D. 7de — reigste ieg til Haggenschouff.

D. 24de — bleff den Rommersche Konge, Ferdinandus d. 4de, syg aff Børnepoche och slog sig til et hefftigt Flod paa Brestedt; døde om Effermiddagen d. 9de July st. nov. i sit 20 Aar.

D. 25de — reigste ieg til Otense.

D. 26de — var alle Nogens Naad forskreffuen at møde i Otense; møte och, — dog icke alle til dend Tid —, uden Hr. Tage Tott och Hr. Gregers Krabbe.

Samme Dag om Effermiddagen reigste ieg til Schousboe paa nogen Timers Tid.

D. 29de — kom Droningen aff Suerig giennem Otense „i Mang-Kleder.“ Laa om Natten i Medelfart.

D. 30te — reigste voris Droning ud for Afsens; (og) saa hinde (neml. Dronningen af Sverrig) i Hadersleff (jfr. Holb. 3, p. 164—65).

D. 2den July var de 2 Bryluper, Kongen vil gjøre, i Otense med Pensf och — — Normand; det andet med Bargarff och Byslou (nemlig det første formodentlig Jochum Pensf og Ernst Normand til Selskes Datter, og det andet Grev Baldemar Christians Staldmester, Philip Joachim Barstorf, og Else v. Bülow, Datter af Christian B. og Anna Beck).

D. 5te — bleff dømt i den Trold-Sag med Iffver Krabe och om Wisloff Kald. (Det Sidste angik en Strid mellem de Kaldsberettigede).

D. 6te — regste ieg til Haggenschouff; och dømte de andre aff Naadet i to Drabsager och sluttede (3: besluttede) atskillige Forordninger om Bryluper, Barseler och Klededragt. (See forresten om Forhandlingerne paa dette Møde Holb. 3, p. 177—79).

D. 7de — reyste noget aff Naadet.

Samme Dag reyste ieg til Estrup.

D. 8de — til Engelsholm.

D. 9de — var ieg Fadder til Anne Brahe (formodentlig hans Søn Præbens ældste Datter), som tilforn var hiemmedøbt; saa och Hans Bille, Mette och Ane.

D. 13de — kom Karen Wille fra Otense.

D. 14de — reigste Anne och ieg fra Engelseholm.

D. 15de — kom (vi) G. S. L. (∴ Gud skee Lov!) til Hagenshouff.

D. 28de — bleff sal. Anne Wille i Faaborg Kierche nedfatt (maastee Ane Pedersdatter B., Johan Berner-
køvs Enke til Nielstrup).

D. 6te Augusti schall sal. Ote Dvidgous Søn-
christnes i Bogense Kierche; Anne er Fader, (og han)
ehr kaldet Otte. (Der boede en Otte Dvigou paa
Glundstrup i Kjøbelev Sogn paa Laaland 1631 til 1670,
F. 6, 2, p. 91. Aftl. 6, p. 454, som det dog neppe
synes at kunne have været).

D. 19de — reigste ieg til Otense.

D. 20de — er (Sognepræsten) Hr. Jacob Tor-
bensens i Balsløff Brylup i Otense med Maren Lam-
berg Dater, huor ieg var.

D. 27de — reigste vi til Bærgel i Minge; Anne
var Fader; Barnet heder Maren.

D. 3die Septembr. er Hach (Jørgensen) Wands
(til Agerborg) Brylup i Otense med Jomfr. Maria
Eiglers Dater (Høg).

D. 10de — er Christian Daaes (til Navnstrup)
Brylup i Otense med Jomfr. Bicke Krabbe (∴ Bibeke
Gregersdatter Krabbe); Anne (var) Draufroe.

D. 14de — var Hendrich (Christiansen) Tot (til
Boltinggaard og Gladsfæ) paa Fieldebroe (som den Tid
Jørgen Brabe selv eiede); och kom (vi) til Ende med
Søeschou (formodentlig en Skov eller en Gaard, denne
af hiin vilde kjøbe). Var Jacop Due och der.

D. 11te — vaare vi i Collegio om de Paszbiergers
Bergemaals Leveringh; bleff opfat til d. 13de Janv. 1655.

D. 13de — begynte Flodet mig saa hefftigt at falle paa Bryffit och Lemmerne, endog ieg, Gud skee Loff! var tilforn Sommeren igiennem vel tilpaß.

D. 2den Octobr. fih ieg de toe Heste aff Casper Due for 100 Speciedaller; dend ene 6 Mar, den anden 4; och gick strax med de andre till Hagenschouff.

Same Dag er den Jydsche Adel forskreffuen at møede i Viborgh.

D. 13de — møtes Iffuer Wind och ieg i Ver-ninge.

D. 15de — møte Hr. Mogens Raas, Iffuer Wind och ieg med Adelen i Domstuen.

Om Effermiddagen hørte vi Comm. (s: Commis-sarierne) Hendrich Gyllenstierns och Hendrich Podebusches Regenschaber.

D. 2den Novembr. døde sal. Jde Gise (Henriks-datter, Enke efter Jens Juel Pedersen til Lindberg-gaard) paa Beyløffgaard (s: Veilegaard).

D. 3die — var Hr. Anders Wille paa Jagt i alle Biernet Marche med Støffuere och Mønder, och nogen Foltch stoed ved Hornemarch; (de) fih 4 Harrer.

D. 15de — møder Adelen i Domhuset Kl. 8.

D. 6te Decembr. brende den Gaard i Horne, gamle Peder Hansens (Enke beboer?).

D. 14de — reigste ieg til Otense, at talle med Gandheleren och forrette den Commission med B. (s: Borgemester) och Naad i Otense; som icke gick for sig; thi Hr. Henning Balchendorff var i Jylland.

D. 22de — mellem Fredag og Søffuerdag begynte den stoere Pine i Annes Milt och den Susen och Bee i Hoffuedet, saa hun ved høyre Side ille (s: ilde eller neppe) kunne hørre; och motte mand tale høyt.

D. 29de — bleff Anne saa meget suag, som søgte strax Hjerttet, saa hun gjorde all sin Rede til Døden (og) bleff beret (∴ berettet). Strax dereffter fih hun nogen Lufft; hinders Nælle (∴ Næle) var besuerligt och Pulsen undertiden slet borte. Hinder bleff giffuen Sla= vand (Slaaenvand?), (men) fant sig allerbest aff hinders Froue=Uqvavit (formodentlig enten Frueraqvavit eller Fru= ∴ Krydderaqvavit), som (hun) icke sich førend moed ded Siste. G. A. sch. E. E. (∴ Gud almægtigste schee evig We!), som saa naadeligen hialp och bønørde og, efftersom tuende Gange bleff giort Bøn „i Borge= stuen“; den enne Gang (Sognepræsten i Synderby) Hr. Detløff (Monrad)¹⁾ derhoes. Dette scheede i hinders Alders 58 Aar och 11 Dage, efftersom hun er fød d. 18de Decembr. 1596 om Løffuerdag Morggen mellem toe och 4.

D. 31te — kom Isach offuer til Hertzugen med den brune Ganger, (som) var i femte Aar.

(G. A. indbetalte han i Dr. Ole Worms Stervbo 500 Rdl., som han altfaa til den Ufdøde maa have været skyldig. N. Saml. 2, 1, p. 98).

1655.

D. 12te January reigste ieg til Ottense.

D. 13de — møtte vi i Domstuen; (der) bleff vor= terit paa fuldmegtige Commissarier, Henning Povisch och Hendrich Lange.

D. 15de — bleff Fuldmagten underschreffuen.

D. 26de Marty regste ieg til Eltang. Samme Dag kom Kongen och Dronningen til Ribe.

¹⁾ Om en Spas, Jørgen Brahe engang tillod sig med denne sin Sognepræst, see Hagenskov p. 69—70.

D. 27de — kom ieg til Nibe.

D. 28de — kom fyrst en Deel aff Raadet.

S. D. hørde ieg Predichen paa Slottet i Salen och der erlanget hoer f. M. Niels Iffversens Tilladelse om hans Datters Bryllup.

D. 29de — møtte vi paa Raadhuset, och hoer huis der bleff forrettet (altsaa havde han paa et andet Blad Papis antegnet Nigsraadets Forhandlinger paa dette Møde i Nibe; og saavel disse som andre flere Nigsraadsforhandlinger, dem Dr. Paludan Müller blandt J. Brahes efterladte Papiere har opdaget, vil han, som jeg haaber, i det literære Selskabs Aftstykker fra Tid til anden meddele), findes huem aff Raadet der vaer. Om Efftermidagen sich vi Propositionen fra f. M.

D. 30te — møtte vi igien.

D. 31te — daterede vi vores Suahr.

D. 1ste Aprilij var alld Raadet til Giest hoer f. M.

D. 2den — kom Jochim Gerstorff; och møte vi igien.

D. 3die — ligesaa.

D. 4de — reigste f. M. och Dronningen om Morgenens Klochen fem fra Nibe til Flensborg.

Samme Dag vaare vi samlet igien om Efftermidagen, och toges Afscheed. Om Efftermidagen regste ieg til Hans (formodentlig Andst ved Kolding) och d. 5te om Aftenen til Hagenshouff. G. v. L. (o: Gud være lobet)!

D. 6te — reigste Preben och min Datter paa Weyen til sal. Wendzel Hottierches Begravelse paa Antvortshou. (Han var nemlig Lehnsmænd over Korsør, Sæbygaard og Antvortskov, og hans Levnet findes i Schl. Chr. 4. 2, p. 292); ieg sielff var aff Flod forhindrett.

D. 2den Juli bleff min fjerre Datter Zusanne (o: Eufanne Gjøe, hans Søn Præbens Hustru) naadeligen forløst; och undte Gud os en deilig Søn, huorfor hans hellige Nauffn verre euig æret. Gud hielpede fremdeleß! (Han) bleff kaldet Falch Brahe.

D. 6te Augusti er Pringens (o: Prinds Christians) Hylning i Kjøbenhavn. G. g. v. G. g. v. (o: Gud give udi en god og) lykfsalig Tid!

D. 5te — gjorde Axel Urup och Otte Tott deres Naadh Wed.

D. 8de Septemb. kom vores Børn (o: formodentlig Præben og hans Kone; jfr. d. 12te) fra Sylland.

D. 6te — møder baade ny och gamle Nyttteri.

D. 7de — er Munstringen.

D. 8de — bleff tagen moed Prinsen med de 4 Compagnier. Hr. Anders Bille och ieg red nest for Vognen.

D. 9de — reed mit Nyttteri hjem.

D. 10de — er Hylningen i Ottense paa Taaret (o: Torvet).

D. 12te — reigste Præbens hjem.

D. 13de — reigste vi i J. N. hjem; Steen, min Doter och Børnene med.

D. 20de (eller 26de) — er Pringens Hylning i Viborg.

G. D., der Pringen bleff hyllet, falt Borgemeester i Anders, Peder Anderssen, ned och bleff død, det fyrste Weden var oplest, ved Stedet, som hand stoed.

D. 16de Octobr. bleff Anne Brahe Steensdatter (altsaa hans ældste Søns yngste Datter) hoest og i J. N. G. d. J. med Gledede (o: I Jesu Navn gid de igjensees m. G!)

D. 27de — kom Preben, min Doter med Børnene hid; (de) velte ved Brendemølle med begge Børnene.

D. 7de Novembr. kom Johan hid med dend gule Hest fra K. M. och dend graa fra Steen Brahe.

D. 20de — reggte ieg til Dtense; och var Hr. Jffuer Bind och ieg i Conferent med Commissarierne om Landgens Defention.

D. 21de — møtte vi med Adelen i Domstuen, och bleff kongl. May. Misfiver lest, saa och huis tilforne til Landgens Defention var optegnet, huorved det och forbleff, och at schulle i Verch settes. Huis beuilget bleff, findis Copie aff; och derhoes huad videre bleff aff os fremsat och Suar derpaa (jfr. d. 29de Marta).

D. 22de — leffueret Adelen os deris schriftlig Suar. Bogen at schriffue i ville de siden erchlere dem paa.

D. 23de — reiste ieg til Slottet (altsaa Hagenskov).

D. 24de — sich Dronningen i Suerig en Søn om Natten mellom 12 och it.

D. 25de — bleff ieg heftig angreben med et sterch Flod for Brysted, besynderlig om Natten derefter; saa och d. 26de, 27de, 28de, 29de, 30te, d. 1ste Decemb., d. 2den, 3die, 4de, 5te, 6te, 7de, 8de, 9de, 10de, 11te, 12te, 13de, 14de, 15de, 16de, 17de, 18de, 19de, 20de, 21de, 22de, 23de.

D. 6te Decembr. kom Steens Berider med den blaaschimlet Hest; och gjorde (jeg) Contract med ham om Anders Pedersen.

D. 19de — døde sal. Gregers Krabbe (til Tostelund og Enggaard, Statholder i Norge) paa Aggershus aff en Chat. suffocat. (∴ Catarrhus suffocativus), efftersom (∴ efterat) hand hafdde liget i 9 Dage.

1656.

„Derudi var indtedt, som var fornøden at schriffue
 „ud aff. Almanachen findeß hoest di andre smaa.“ —
 Og saaledes ende hermed J. Brahes Dagbøger eller i
 det Mindste Excerpterne af samme. Af andre Kilder
 kunne vi imidlertid tilføie en Deel af det Manglende:

1656 blev saaledes en af hans Paarørende, nem-
 lig Manderup Brahe til Torbenfeld og Sæbygaard, gift
 med Birte Nielsdatter Trolle.

S. A. døde hans Broder Ottens forhenværende
 Svigersøn, Bjørn Ulfeld til Nobelør.

S. A. siger N. Berntsen 1, p. 187, at Hagen-
 skov Slots Lehn indeholder Afsens Kjøbstad og Baag-
 herreds 20 Sogne, hvilke p. 219 opregnes tilligemed
 Lehnets 10 Herregaarde; hvorhos han tillige p. 99
 regner en af J. Brahes Herregaarde, nemlig Fjellebro
 (thi Brahsborgs splendidere Bygning var endnu den Tid
 ikke fuldendt), blandt de af Landets Herregaarde, der
 ere af en saa prægtig, zirlig og net Bygning og ligge
 i saa lystig en Egn, at de billigen for fyrstelige Lyst-
 huse maatte holdes og agtes.

1657 var J. Brahe ogsaa Eier af Østrupgaard
 i Sallingherred, den han skal have kjøbt af Brødrene
 Just Høg til Bjørnholm og Eiler Høg til Dallund samt
 disses Svoger, Eric Raas til Agersborg (F. 1, p.
 313); hvilket Kjøb altsaa maa falde i Aarene mellem
 1631 og 49; thi 1631 tiltraadte Eric Raas først Agers-
 borg, og 1649 døde allerede Just Høg.

S. A. havde Hr. Johannes Leth, som Hr. Jørgen
 Brahe og Henrik Thott havde kaldet til Sognepræst i
 Minge og Heringe, d. 19de Marts Bryllup paa Hagen-

skov Slot med sin Formands Enke (**Pont. An. 4, p. 638**).

S. N., d. 1ste Sept., tilskrev Corfig Ulfeld under Frederiksboddes Beleiring saavel Hr. Jørgen Brabe som 3 andre Rigsraader om et Møde, han udbad sig, hvilket dog af dem Alle blev afflaget (**Hoff. D. Nd. 2, p. 289**).

S. N. fuldendte han Bygningen paa Brabesborg, som var en 2-Etages grundmuret og med 3 Taarne forsynet Bygning, og som havde staaet paa i 19 Aar, eller fra 1638 (**F. 5, p. 322; Atl. 3, p. 497; 6, p. 682**), hvorfor ogsaa Fuldendelsesaaaret 1657 med Jernankere findes anbragt mellem 2den Etages 3 midterste Vinduer paa Hovedbygningen, ligesom hans og Frues fulde Navn med Jernbogstaver langs henad Stuehuset mod Gaardsiden til mellem første og anden Etage (**Hag. p. 69**). Om en paa Østrupgaard da staaende, men ved Brabesborgs Bygning did henslyttet, Længde Huus see **F. 1, p. 313**).

Dog — fra den Tid af, han havde fuldendt denne Bygning, der ved at bære hans Navn tillige skulde forerige (ifr. **Atl. 3, p. 497—98**) hans Minde hos Efterslægten, begyndte ogsaa den, — ved den svenske Invasions Uroligheder formodentlig foranledigede, — Sygdom, der efter en 3-aarig Bedvarenhed skulde ende hans jordiske Bane.

1658, d. 31te Januar, maatte han saaledes indstille sig for den svenske Konge i Odense, der indtog sit Middagsmaaltid i Borgemeister Thomas Brodersen (Miskbrighs) Huus, hvor 5 danske Rigsraader (nemlig Gunde Rosenkrands, Hr. Jørgen Brabe, Hr. Henrik Mankau, Hr. Iver Wind og Otto Krag) med ydmyg Submission maatte oprarte ham (**Birch. Dagb. p. 1**). De indstil-

lede sig efter Nogle frivilligt, efter Andre bleve de derimod af svenske Streifpartier opsnappede og som Krigsfanger førte for Kongen af Sverrig, der dog lod dem levere deres Kaarder igjen, i det Haab, som han sagde, at de ikke imod ham vilde benytte sig af samme (Atl. 3, p. 418; Hoff. 2, p. 120; Holb. 3, p. 254); altsaa et Slags Frigivelse paa Parole eller paa deres Wærsord (hvilken de dog ifølge Myerups F. 3, p. 44 først d. 4de Febr. erholdt). Men ved Krigens nye Udbrud blev han igjen udført som Fange til Odense; og endskjøndt Sagnet vil paastaae, at de Svenske af politiske Grunde ved denne Leilighed forskaaede hans Privatgodser for Plyndring (Sag. p. 70—71), kan hans Liigtaler dog have fuldkommen Ret, naar han derom siger, at Enhver, som hans Retfærdighed var bekjendt, let kunde tænke sig, med hvad Hjerte han, som en tro dansk Patriot, „i sin Svaghed“ maatte møde for Kongen af Sverrig i Odense og siden, der Freden igjen fast ligesaa snart var brudt, som den var sluttet, i større Svaghed igjen hid udføres og endvidere smerteligt fornemme, at de Provindsler, for hvilke han og saamangen dansk Mand tilforn ridderligt havde maattet bove deres Liv, skulde nu ved Tidernes uforbigængelige Forandring blive Fjenden til Sie; hvilket og hans Svaghed saameget forsøgede, at man det heelt mærkeligt kunde kjende.

S. N. er en fuldstændig, — skjøndt med Hensyn til Beliggenheden og Orthographien heelt ofte urigtig og uden Tvivl ikke af danske, men af svenske Autoriteter, og som det synes i Begyndelsen af Aaret 1658 optagen, — Liste over Landets Herregaarde og deres Hartkorn forfattet, ifølge hvilken

Hagenstov Slot (Lehnsmnd. J. Brabe) stod for Nyttertjeneste 98½ og Hartkorn 1512.

Lundsgaard, }
 Fjellebro, }
 Skousgaard, } (Eier J. Brabe) samtlig Nyttertjeneste
 Hvedholm og } 107, Hartkorn 1657.
 Østrupgaard. }

Brasseborg og } (Eier J. Brabe) Nyttertjeneste 58½,
 Barlosegaard. } Hartkorn 906.

E. A. døde hans Farbroder Krels forhenbærende Svigerføn, Henning Walchendorf til Glorup.

1659 døde hans forhenbærende Svoger, Frederik Nedg til Thygestrup og Barritstov, og hans Søster, Sophie Brabe, Jørgen Lunge til Oddens Enke (E. Brock 2, p. 95).

E. A. døde hans Frues Broderdatter, Tytte Gyldenstjerne, Knud Gyldenstjernes og Christenze Juels Datter, som var i Huset hos dem og i Horne Kirke blev begravet (M. D. 1, p. 255). Hun var en Søster til den Jomfru Johanne Knudsdatter, der ligeledes var i Huset hos J. Brabe og allerede døde 1652. Deres Moder, Fru Christenze Juel, havde 1643 som Enke forfulgt en Præst for Kjæteri (Pont. An. 4, p. 336); og man ansaae det for en Guds Straf over hende, at hendes Søn besvangrede sin ene Søster, som derefter blev henrettet, medens han selv døde som Landflygtig i Udlandet af en væmmelig Sygdom (l. e. p. 353).

E. A. døde ogsaa Borgemeesteren i Afsens, Bertel Jensen, som havde tjent Hr. Jørgen Brabe for Nidefoged paa Hagenstov i 33 Aar (Hag. p. 71), og som han formodentlig selv havde forhjulpet til Borgemeesters Bestilling i Afsens. Man siger for et gammelt Ord, „at naar de gamle troe Tjenere først dør bort fra deres

Herre, saa følger han ogsaa snart selv bagefter;" og hvad enten dette nu er rigtigt eller ikke, saa er dog Saameget vist, at det i dette Tilfælde stadfæstede sig; thi

1660 blev J. Brahe vel tilligemed 2 andre danske Adelsmænd udverlet af sit Fangenskab mod den svenske Minister, Steen Brahe (Hoff. 1, p. 8); men Sygdommen forlod ham desuagtet ikke; og endstviøndt det, som Liigprædiken udtrykker sig, vilde blive for vidtløftigt at opregne, hvad der stykkeviis under 3 Aars Forløb i saadan langvarig Sygdom sig tildrog; og endstviøndt det er vitterligt, at ingen menneskelig Hjælp, som ved fornemme **Doctores**, være sig i Jylland, Kjøbenhavn eller i Fyen eller andensteds, hvis Raad opsøges kunde, ingen Væners Omhu, ei heller den, som den fornemste er, nemlig Guds frygt med alvorlig Forbøn, blev forgjettet eller efterladt: saa slog der sig dog til hans høie Alder et heftigt Flod for Brystet, som i mange Tider plagede ham med Legemets Udmattelse og Kræfternes Aftagelse, saa at Maven ei mere kunde tage Spise til sig eller nogen Føde fordøie; hvortil endogsaa paa det Sidste slog sig en **Diarhoea**, der formedelst Galdens Overløbelse forarsagede stor Uro og Pine. Og endstviøndt den hæderlige og høilærde **Dr. Christian Luia** med største Flid brugte alle tjenlige Midler, som ogsaa Pinen undertiden stillede, saa kunde dog intet Medicament, der Alting nu begyndte at „lude“ og mod Enden at helde, afværge, hvad der af Gud var tilskikket. Og s. A. laa han derfor alt i Hælsot, da hans Sønnen om Efteraaret kom hjem fra Kjøbenhavn og berettede ham den store Regjeringsforandring (Aft. 3, p. 498), hvilket vistnok maa have været en bitter Afstedsdrik for den Mand, der for sin Magt og Myndigheds Skyld bar Navn af den lille Konge i Fyen. Formodentlig var det ogsaa en Følge deraf, at han

f. A., d. 4de Oct., om Natten mellem 1 og 2 blev saa saare haardt angreben, at han lod fordre til sig sin Sognepræst, Hr. Jacob Ludvigsen i Horne, for at blive deelagtig i Herrens Legeme og Blod, hvilket han ogsaa med største Andagt nød, og tog da med bevægelige Ord Afsted fra sin Frue, sine Børn og Børnebørn, saa og med sin Svoger, Hr. Henrik Gyldenstjerne til Skousbo, som da var tilstede og ellers ofte i hans Svaghed besøgte ham. Dog Gud opholdt ham denne Gang, saa at han endnu

1661 begyndte det nye Aar vel med Smerte, men dog med større Taalmodighed, hvilket han tilkjendegav, da hans Sognepræst ved Fjellebro, Mester Hans Leth i Ringe, talede med ham om Guds Barmhjertighed og Retfærdighed. Endelig efter lang udstanden Sygdom og Smerte syntes det ham en Nat, da han havde havt nogen Nølgthed, at Gud stod ved Sengen hos ham og forsikrede ham, at han snart vilde forløse ham fra denne elendige Verden. Og der Jomfr. Klare Gyldenstjerne, som i hans Sygdom havde opvartet ham saa troligt, som hun havde været hans eget Barn, kom til ham, forkyndte han hende det med Glæde, at hans Pine nu skulde have Ende. Hertil lod d. 11te Februari en Begyndelse sig see ved et Anstød, som paa alle Anstød syntes at ville gjøre en Ende; hvorfor den sal. Mand ogsaa skillede sig til sin Hjemfart. Og som Sognepræsten, Hr. Ludvig Jacobsen (=: formodentlig Jacob Ludvigsen), f. D. havde holdt Tjeneste paa Gaarden, forblev han hos ham og talede med ham om Døden. Dagen derpaa (altsaa d. 12te Febr.) paakom ham en Besvimelse, som ganske forandrede ham til Døden, hvorpaa han hensov samme Dags Aften Kl. 3 Qvarteer til 10 i en Alder af 75 Aar, 9 Maaneder, 2 Uger og 1 Dag. Om hans

Dødsleie vare forsamlede hans Børn og Børnebørn, Hr. Steen Brahe, Hr. Preben Brahe, Fru Sophia Rosenfrands, Fru Susanne Gjøe; dernæst Fru Sophia Rosenfrands, sal. Anders Billes til Damsbo, samt Tomfr. Klare Gyldestjerne, Tomfr. Anne og Sophie Brahe, saa og Tomfr. Anne og Karen Brahe; ligeledes Hr. Jacob Ludvigsen, Sognepræst i Horne, og Hr. Jacob Hansen, Sognepræst i Svanninge. S. A., d. 4de Marts, blev hans Liig udført til Odense, hvorom Jens Bircherod i sin Dagbog p. 68 beretter, at han s. D. stod paa Peder Pedersen Lerkes Sal i Odense og saae sal. Hr. Jørgen Brahes Liig, kommende fra Hvedholm, med stor Proces **circa horam qvartam pomeridianam** at indføres i hans Gaard paa Torvet, Bispegaarden (= nuværende Frøkenkloster) kaldet; og d. 7de Marts derefter blev bemeldte Herres Liig efter gammel adelig Bris udi St. Knuds Kirke i Odense hæderligen begravet og Liigprædiken holdt af Bispen, Laurids Jacobsen. Denne hans Liigprædiken findes trykt hos Stothe 1, p. 111 sq., hvor ogsaa endeel Uevers over ham p. 136 omtales, blandt hvilke det af Th. Bartholin findes aftrykt i Hoff. D. Nd. 3, p. 39, hvorimod et andet af Vitus Bering, som her ikke omtales, men som tilligemed hans Symbolum: „**Sit Vulnus qvoddacunqve, modo non conscientia**” var anbragt paa hans af Alb. Haelwegh kobberstakne Billede, findes i **Deliciae poctarum T. 2, p. 83** og blandt Andet indeholder disse smukke Linier:

Candor in ore & candentes per tempora cani,
 sed magis in niveo pectore cana fides.
 Quid nivei mores & mens sibi conscia recti,
 quid nuda integritas præstet & alma fides,
 qua candor mercede qveat pietasqve placere,
 exemplar virtus nulla, vel illa, dedit.

Liget blev sidenefter, som den Tid Skik og Brug var, udført til hans Familiebegravelse, nemlig i Horne Kirke (F. 1, p. 314), hvor det blev nedsat, som M. D. 1, p. 255 (jfr. Schön. p. 699) siger, uden noget Epitaph; hvilket dog ikke ganske efter Ordene maa forklares; thi paa hans Liigliste læstes ikke blot den Inscription, som findes i F. 1, p. 316; men desuden lod hans Frue, Ane Gyldensjerne, der i 16 Aar overlevede ham og først døde 1677 (men i de senere Aar skal have været blind, Sag. p. 71—72, og hvis Epitaphium læses i F. 1, p. 316), 6 Aar før sin Død, nemlig 1671, d. 27de Juni, et prægtigt Skilderi over ham der i Kirken opsatte (hvis Inscription læses i F. 1, p. 315). Men hans fuldstændigste og tillige hæderligste Eftermæle er dog stedse det Vidnesbyrd, hans Liigtaler offentlig afslagde om ham, i det han i sin trykte Liigprædiken over ham siger: Skjøndt mange vigtige og dette Niige sær magtpaaliggende Sager i denne sal. Mand's høitbetroede Charge ere forefaldne, og det ikke uden stor Molestie, Viderværdighed og Tidernes Forvirring; har han dog afslagt dette sit høie Kald som en skarpsindig, i alle Ting velforsøgt, gjennemgaaen og dreven Mand, der i alle sine publicke saavel som private Affairs havde Hensyn til Enden, der formedelsk Lykkens Ustadiighed ikke altid er Begyndelsen liig; havde for Gud og alle Retfærdige en god Samvittighed og efterlod sig det høitberømmelige Eftermæle, at for hans Raad hverken hans Fædrenelige eller Noget derudi er kommen udi Uraad, men fast heller Mange i deres Uraad ved hans Raad have befundet sig vel. Hans Fædrenelige savner i ham en tro og i alle Maader velmenende Patriot, som redelig i sin Tid lod sig dets Nytte og Bedste være angelegen; og i Særdeleshed maae denne Provindses Indbyggere beklage hans

Tab, efterfom han deres Nytte og Fremtærk med al Omhyggelighed har fremmet; hvilket han endogsaa viste, der han formedelst Sygdom ei kunde være paa de Stæder, hvor disse Nigers Tærk skulde observeres, saa undlod han dog ikke skriftligt sit Betænkende at meddele og dette ruinerede Lands Tilstand at tilkjendegive til Nigens Hofmester, nu Nigens Drost, samt Obersecretæren og Andre af Raadet, paa det Intet paa hans Side skulde mangle. Og imedens han saalænge med Svaghed var behestet, betymrede han sig ei om sin egen Handel; men det almindelige Bedste var ham mere udi Tanke, og dets Velstand hans fortrinligste Omsorg. Fra den sal. Mands første Barndom haver det været noksom bekjendt, at han levede for Gud i Gudelighed, for sig selv i tugtig Ærbarhed, for sin Herre og Konge i Trostak, for sit Fædreland i velmeent Forsorg og Omhu, mod hans og Nigens Fjender i fuld Courage og mange mandelige Gjerninger, hos hans Kjæreste i en oprigtig Kjærlighed, hos hans Børn i faderlig Omhu, hos hans Lige i god og „fjælnlig“ Omgængelse, hos den Fattige i overflødig Gævmildhed, hos hans Tjenere i Forfremmelses Befordring og hos Alle i Ydmyghed, Ærlighed og Oprigtighed. Han var af Gud her i Verden begabet med en anseelig Formue, og han havde et „statlig“ Stykke Gods; dog uden Nogens Forfordelelse med Ære og med en god Samvittighed indsamlet. Han opbygte selv fra No-den af skjøne Borge og veludstafferede Stæder; men dog lod han sig aldrig af Verdens Medhold saa indtage, at han jo med større Uttraa saae til det Evige og Ufor-gængelige. Kirker og Gudshuse bæere derom synlige Vidner, hvilke han med Mure udvortes, indvortes med Alttertavler, Orgelværker og Prædikestole rundeligt haver beprydet, ja! og endeel ganske af ny opbyggt (sfr. F. 1,

p. 314 og Hoff. 3, p. 39; paa hvilket sidste Sted tilføies, hvad som med Hensyn til Catholicismens sene Levninger her i Landet ikke er noget umærkeligt Vidnesbyrd, at han lod alle catholske Altre og Prædikestole i sine Kirker nedrive og dem, — i en forandret Skikkelse, — oprette paany; jfr. Bloch 1, p. 56—59). Som den Afdsøde da ei haver ladet Guds Huus staae øde, saa allermeest haver det ei været øde for hans egen Nærværelse, som er det fornemste Smykke af alle; thi ved Guds Ords flittige Hørelse og Sacramenternes idelige Brug beprydede han Guds Huus. Og det Guds Ord, han saaledes hørte, var ei heller hos ham uden Nytte; men ved daglig Læsen, foruden idelige Aften- og Morgenbønner, som i hans Huus aldrig ved nogen Forhindring blev efterladt, forkyndte han det selv for sin ganske Familie. Og at det ei af den Slægt, som skal komme, skulde forglemmes, haver han Meget af Guds Ord, som vel meriterede videre at kundgjøres, samlet og det med egen Haand sammenskrevet. (Man har saaledes endnu blandt Karen Brahes efterladte Haandskrifter 24 Prædikener, af Latin paa Dansk udsatte af Hr. Jørgen Brahe, og en Bønnebog, skreven af hans Frue, Fru Ane Gyldestjerne). Han reiste aldrig saa stakket, han jo havde Noget af Guds Ord paa Veien med sig at læse; og at han det ei som et lyst Bostab med sig førte, eragtedes siden af hans Endeligt, der al Verden maatte forlade ham, og han maatte forlade Alting heri Verden, da han ved Guds Ords Stykke og i Hjertet indfæstede Trøst i Sygdommen udi sidst antrængende Smerte med et uforandret Sind forlod, forgjættede, foragtede alt Berdsligt og med saa freidigt, uforfagt et Hjerte var sin Frelser selv ind i Døden følgagtig. Han holdt ved Gud i sin Belsmagt; thi forlod Gud ham hel-

ler ikke i hans Vanmagt; skjøndt han var svag og vanmægtig, var han dog aldrig i Trøst, Haab eller Taal afmægtig; men jo svagere i Sygdom, jo elendigere i Pine, desto stærkere i Skriftens Trøst, desto herligere i Taalmodighed. Det var i hans Velstand hans største Lyst at discourere med lærde Mænd om Troens Fundamentalartikler, saa og hvad Samvittigheden kunde stødes paa, saa og hvorved den kunde ophjælpes; og denne Lyst fandtes ogsaa hos ham indtil hans Dødedag, saa at, naar han blev hart af Pinen angreben, da var hans største Lyst efter Herrens Tjenere, at han med dem til Pinens Forlindring vilde tale om Guds Huusholdning hernede. I hvad Høiagtelse Ordets Tjenere vare hos ham, vide de om at vidne, som under hans Haandhævelse, gode Forsvar og Promotion have boet tryggeligt og endnu ved hans efterladte Liberalitet af hans egne Gaarde deres Opholds Formerelse evindeligt nyde. I hans Sygdoms Langvarighed var Ingens Besøgelse ham kjærere end Præstens; og naar ham det ringeste Anstød paakom, maatte der strax Bud efter hannem. Som han for Christi Skyld ærede hans Tjenere, saa undlod han heller ikke at ære ham i hans (eller den christne Menigheds) øvrige Lemmer; og fordi Gud havde rigeligt vel-signet ham selv, saa gav han og rigeligt; og som en ret (=: retsindig) Riig her i Verden meddeelte han ikke blot de betlende, men endog de trængende Huusarme og gjorde sig derved riig i Gud og i gode Gjerninger. Han lod det ikke være sig nok de Hospitaller, som af Andre stiftede vare ham tilkomne, til Fundatsens yderste Pril at vedligeholde, men stiftede ogsaa selv ved sin Gaard Hvedholm med god Anordning et fornemt Hospital, som og et ligedant ved hans Gaard Brabesborg skal stiftes (ifr. F. 1. p. 314). Med hans Kjæreste og inderligt

elskede Fruen levede han i besynderlig god Forstaaelse og Kjærlighed; hans Børn elskede han meget høit; og foruden den Omhu, han bar for deres Velstands Forfremmelse i Verden, omgikkes han dem med stor Mildhed og bestilte dem i god betiden sit Huus; foreholdt dem sin Villie mange Gange mundligt, ja! endogsaa efterlod den dem skriftlig og formanede dem paa begge Maader til Enighed, samt deres gode Moders Raad i Alting at følge, „hvorved jeg“, som han sagde, „stedse har befundet mig vel.“ Med sine egne Paarørende, saa og andre gamle Venner, førte han altid en fin, fornøftig og oprigtig Omgængelse, saa at de i hannem have mistet, somme en Fader, somme en tro Broder og alle en trofast Ven. Mod sine Undermænd var han mild og hjalp alle tilrette, om ellers Forbedrings Haab stod til at oprette. Ligesaa forfremmede han ogsaa gjerne sine Tjenere, saa at mangan ærlig Mand lever heri Niaget, som ved hans Haand er opkommen og sidder nu i Velstand. Retten havde han overalt for Die, og den var stedse hans Handlingers Rettesnor; og derfor sagde han ogsaa med Frimodighed, hvad ham om Hjertet var, uden Henseende til Nogens Tykke eller Mistykke, naar han kun havde Retten og en god Samvittighed paa sin Side. „Gud give ethvert ærligt Herte det, som den „sal. Mand alene førte med sig af Verden i Graven, „nemlig en god Samvittighed for Gud og et priseligt „Eftermæle hos alle Mennesker!!!“

Kunde han nu saaledes, stjændt i Erkjendelsen af sin menneskelige Svaghed, dog med en god og en rolig Samvittighed fremstille sig for sin himmelske Herres Dine, med hvor langt større Frimodighed tør han da ikke med dette Samtidens hæderlige Vidnesbyrd om sin Wandel fremstille sig for sin Eftertids og alle kommende Slægters Dom?

Tilæg.

Efterat det Foregaaende allerede var trykt, er det lykkedes Dr. Paludan Müller endnu at opdage et enkelt Blad af J. Brahes Dagbogsercerpter, hvilket herved, — tilligemed adskillige flere ved samme Leilighed opdagede Bidrag til hans Levnet, — i chronologisk Orden meddeles:

1625 (p. 21. L. 29), d. 13de January, fik Doctoren sin Rettighed til Michaelis 1624 af 22 Personer, af huer 10 **Dl. in Specie.**

S. N. bleff sluttid schriftlig at mane dem, som vahr udebleffuen, och dem, som det icke ville achte, at steffne for Kongen och Raadet.

D. 15de — handlede vi med Claus Brochenhus om hans Gaard, som kallis Bisschopsgaarden, paa meenige Adelsens Beigne; och lod hand os den faar 3300 **Dal. in Spec.**; dog indted endeligt sluttet, (og) scheede icke heller.

D. 18de — drog ieg til Onge och i Nyborig leueret den Mand i Niels Bilds fordum(s) Gaard mit Breff til Otte med flere og it til Urel Urne med 6 Rosenobelers indelugt, som paa mine Beigne skulle giffuis til Fadder-gaffue; som same Mand igien skulle leffuere til Bibiche von Mefeldt, att thage offuer med sig. (Otte er formodentl. hans Broder, Otte Brahe, som var gift med Niels Bilds Datter Anne, og Urel Urne var hans egen Svoger, gift med hans Kones Søster, Birthe Gyldestjerne).

D. 2den February drog ieg til Onge, den Befaling imellem Thorben Gabrielsen (Meeley, Landsdommer) och nogen af Bønderne til Landsdommeriet med Holgier

Rosenkrantz at efterkomme och Bønderne i Odense Lehn med Torben for Urbekyng at sette.

D. 3die — bleff den Befalling med Thorben faaretagedt.

D. 10de — vahr det (et) suart forferdeligt Behr af Osten, som gjorde stoer Schade paa Schouffuen (og) Huse; och gick Vandet op i Byerne och gjorde stoer Schade, som den Fortegnelse, her hos ligger, formelder; och begyntis det om Natten.

D. 18de — gjorde Hans Lindenouff och ieg Forhandling med hinanden om det Wendelbo Goeds, hand sich af migh.

D. 6te Marti var saa stort it Vandløb, at Broerne mangededs vahr afloftt.

D. 7de — om Morgenen tillig til Nyborig. S. D. kom Kongen offuer och drog til Dallum om Afftenen; vilde ud af Landet til Møde, som vahr berammet til Lyneborg af en stoer Part af de thydsche Fyrster.

S. D. begynte Torben (Gabrielsen Akeley) och ieg med Jacob Ulfeld at taxere Bønderne for Penge for deris Hoffning.

D. 9de — sich vi afgjort i Nyborig Lehn.

D. 10de — drog vi om Morgenen tillig til Odense och begynte der med Holger Rosenkrantz Bønderne at taxere.

D. 11te — sich vi om Middagstide afgjort i Otense Lehn; om Efftermiddag gjorde vi det af i Dallum Lehn med Bøndernis Thaxering.

D. 15de — drog vi til Otense i den Befalling, Hendrich Gises Børns Schifte att offuerbere; och vahr ieg en af Commisarierne.

D. 16de — om Efftermiddagen begynte vi med samme Schifte.

D. 18de — forhørte Marcus Bille och ieg Fru Ellen Marsuins Bønder, som hun ville udlegge til kongl. May. for Tors.

S. D. døde Otte Banner i Faaborg.

D. 19de — gik Lodderne (i Skiftet).

S. D. gjorde Erich Urne, — tiltagen i Clausf — — Sted, — Henning Valchendrup til Glorup, Corfidg Rud och ieg til ferde (?) med Dommen at beseile mellem Claus Brochenhus och salig Peder Strole; endog vi langtid tilforne ved Dom haffde schild Parterne adt.

D. 20de — om Effermiddagen bleff alltingest klart, och drog ieg (bort); och vahv dett itt meget hart Ver med Slu och Regen.

D. 21de — begyntis Bededagene.

D. 29de — kom Falk og Otte Gise til mig, och gaff ieg Otte Gise **Franchespade** och Falch Lunge. (Da **espadonner** er „at fægte paa Hug,“ kan jeg ikke vide, om der ved **Franchespade** ikke skulde menes en eller anden fransk Fægtemansøver).

D. 2den Aprilis sende ieg Tytte Bill ved Ernst (?) 100 H. R.

S. D. bleff Otte Banner begraffuen; „talte Marcus Bille offuer Liget“ och paa Tyttis saauelsom Børnenis Begne forsauē (∴ forsagede eller frasagde sig) Arff och Gield.

S. D., der Kloften var mellem 6 och 7 om Morgenē, døde Moder Ane Hardenbiērg paa Widtoffe. G. W. D. N. F. J. G. Nige (∴ Gud unde os at forenes i Guds Nige! Forresten er det i en meget uegentlig Forstand, at han kalder hende Moder; thi hun var blot hans Kones Moders Søster og Enke efter Johan Rud til Møgelstjer).

1632 (p. 65 L. 13) stifter han følgende Legat for Veflinge Sogn, som i Hoff. Fund. forbigaaes: „Jeg Jürgen Brahe till Huedholmb, Nidder, kongl. May. Befallingsmand paa Haggenschouff Slott, kiendis och gjør for Alle vitterligt, at eptersom ieg aff kongl. May., min allernaadigste Herre, med Nugaarsf Lehn paa thoe Aarstid, nemlig fra Anno 1614 til Anno 1616, naadigst var forlehnedt; da, paa det fattige Almiselemmer udi det Sogn, samme Forleening udi ligger, den Besignelse, mig Gud Allermegtigste aff sin runde Mildhed sammesteds giffuet haffuer, noget kunde (gaat) ad nyde (∴ nyde noget Godt deraf): da haffuer ieg (och min kierre Hustru, Fru Anna Gyllenstiern Præbensdotter, med velberaad Houff) giffuett och funderit och udi dette mit obne Bress giffuer fraa mig och mine Arffvinger til 6 Almiselemmer udi Wæfflinge Sogn i Schouby Herridt Hundret Slette Daller, huer Daller bereignedt till 64 Schilling, som stedse och altid schall staa paa Renntte; och denombreffuid och nedersatt hos Sognepresten samesteds, som nu er eller her epter kommendis vorder; saaledis dermed at schulle forholdis, som eptterfølger: For det første schall bemeldte 100 Daler aff forschreffue Sogneprest paa aarlig nu her udi Niget seduohnlige Mendte, 6 lige D. aff huer hundredt, udsættis hos wise Personer paa nyvachtig Forsichring, som Renten aarlig til rette bestembte Tide, nemblig otte Dage (eller en Uge) for Pindsdaugh, ville och kunde udlegge; och herudi haffue saadan stittigh Indseende och saaledis udi alle fuldkommende (læs: forekommende) Tilfald raade och ramme de beste Middell och Beye, saa denne min Foundation och Forordningh ingenlunde nogentid enten maa worde foringedtt eller forhindrett och opholdett udi nogen

Maade, saa frembt de icke ville, Guds Hæffn och Straff denom schall offuerkomme (och de derforre tilbørligen ville stande till Rette). For det andet schall same forschreffne Mente, nemblig 6 flette Daler, aarlig Mar ved Sognepresten sammesteds, udi hang Medhielperis och Kierche Bergernis Neruerelse, paa anden Pindsdag udællis til 6 aff de Elendigste och mest vedtørrende (o: vedtørrstige) Almisse-lemmer och Krøblinge, som der udi Sognet findis. Dersom ingen saadanne deri Sogun ehre, da till andre der udi Lehnit, huor the findis, huilche ved Naasn aarlig aff hanomb medh handys Haand schall opteignis och findis til Neeede, naar enten ieg eller nogen mine Arffuinger derom giør Anfordringh. For det tredie schall ochsaa forbemeldte Sogneprest forpflicht vere, offuer denne Foundation udi alle Ord, Puncter och Artichler at holde, saa at den euig och altid ubrødelighen och uforhinderlighen och udi alle Maade ufor-, mindschett bliffuer hollidt och epterkommidt med tilbørlig gudfrychtig Aluorlighed, som det for Guds Ansicht paa hans retferdighe Domsdaugh udi hans Sambuittighed kand vere med Glæde att suare till, och som de for mig och mine Arffuinger ville ansuare, och de Fatige schadisløss kand vere holden. Och dersom befindes kand, (at) Sognepresten denom till andre end rette Almisse Lemmer uddeler, da schall hand vere forpflicht saa mange igien at udlegge til dem, (som) vittørruende ehre; och vill ieg haffue Superintendenten offuer Fyens Sticht, som nu ehr eller herepter komendis vorder, venligen och aluorligen ombedett, at hand udi Bisitafen och ellers ville haffue tilbørlig och flittig Indseende, at dene min Fundaßs retteligen maa bliffue epterkommet og til rette Gudß Lemmer uddelit, saa och at Pengene paa wise

Steder bliffuer udfat, och huiß Bress derpaa giffuis udi hans Berge maatte findis; dersom och Sognepresten denom sielff beholder, da hans Bress saa at lyde, at de epter hans Død først aff Boen schall betallis med reede Penge uden nogen Modsigelse, och det saaledis, som hand vill forsuare (det) for Gud Allermæchtigste och hver, det vedkommer. At dette saaledis er min endelig och inderlig Billie och Begiering och udi alle Ord, Puncter och Artichler, som forskreffuid staar, at schulle ubrødeligen holdis och epterkomis, dis till Windisbyrd haffuer ieg dene Fundats med egen Hand underschreffuid och forsegledtt och till videre Bekreftelse venligen ombedet hederlig och høiglerd Mand, **Dr. Hans Michelsen**, nu Superintendent offuer Fyens Stigt, saa och hederlig och vellerde Mand, **Hr. Niels Jacobson**, Prest udi Bøfflinge Sogn, dette och med mig at giøre. Aff denne Fundats ehr giort tre Exemplaria lige lydendis, huor aff det ehne findis hos mig eller mine Arffvinger, den anden udi Superintendens Berge och Giemme, det thredie hos Sogne Presterne i Bøfflinge. **Actum** Haggenschouff Slott Anno 1632 Pienze Aften.“ Endelig har han senere nedenpaa samme Fundats tilføiet: „An. 1636, anden Pingedag, haffuer ieg denne Fundag faarbedrett med itt halffhundrett Slettedaler, saa dett nu er tillfamens hundrett Ricksdaler, — regnett Daleren till sex Mark danske; hvormed schall faarholis i alle Maader, som med de forskreffne, och till tre Fattige mere uddeelig. **Actum ut supra.**“

1633 (p. 67 L. 19), d. 29de Juli, tilskrev hans 77-aarige Fæster og den berømte Tyge Brabes lærde Søster Sophie (gift med Alchemisten Erik Lange) ham et Brev, der som et Bidrag til, hvad Langeb. i D.

Mag. 3, p. 24 om hendes sidste Beveaar har berettet, ogsaa her turde fortjene sin Plads; det lyder som følger: Min hiertte kiere Brodersøn, Hr. Tørgen Brahe! Gud almægtigste verre nu och altid hoß Dig, spare och beuare Dig lenge naadeligen och vel fra alt det, som schadeligt kand vere thil Siel eller Liff! ochsaa megen Thacksigelse for alt beuist Huldhed och Guodt! Din hulle Farsøster findis ieg altid, som ieg høyligen er forpligt. M. S. K. Brodersøn giffuer ieg gandsche venligen att vide, at ieg herhoß sender Dig en Fortegnelße paa Hustru och Hoßbuudß Naffn, som di schall settis i Eders Bavenbog, naar I kommer til Fyn, med Canselie-Bogstæffuer; sliß Schrifft, som der staar under Bobenen i Bogen; och schall der først settis den Thittel, som her staar paa den første Sie, och dernest paa di andre 2 Sieder Naffnen, ligesom di her staar. Och enddog ieg rettede meget i Din Slegtebog, den Tid ieg hæffde den, saa erindrede ieg mig siden, at der er meget uret i di Munchers Slegt och synderlig i Fru Ide Hr. Oluffs Herkomst, huilchet ieg for langh Tid siden skreff Fru Sophia Belov til, att hun ville rette det deri; och hun schreff mig derpaa Suar, at hun ville giøre det, det første hun kom til Eder til Hagenschoff. Det synis, som Frederich Munch hæffuer selff sat den Slegt sammen, som hand ville hæffue det, och hæffuer ick vest det Rette. Nu sender ieg Dig her hoß en Fortegnelße, huorledis det bør at vere, som kand indschriffuis i samme Bog. M. S. K. Brodersøn! efftersom ieg sagde Dig, at min Søn (Lage Tott til Erichsholm) engang kiohte Gog i Schaane aff min Lisabet Bille (jfr. D. Mag. 3, p. 18—19) for 2500 eller 3000 Daller, och ieg da sagde, at hand hæffde ingen anden Foruarung derpaa

end hindis Skødebreff; men i Sandhed strax efter Du varst her fradragen, da erindrede ieg mig, at ieg haffde selff Schodet her, och lod det underschriffue aff hindis Eodschinde; siden sende ieg det til Lunde Landyting och lod det der underschriffue aff Landgdommer. M. H. K. Brodersen! vil ieg nu icke lenger opholde Dig med Schriffuelse, men vil altid findis Din hulle Farsøster och befaler Dig nu den Almæchtig Gud baade til Siel och Liff med ald lofsalig Belferdt och M (3: tusind) guode Metter, som ieg ønsker Dig. Actum Helsingør med Gast, den 29 Juli 1633. Sophia Brahe Dttis Datter M. G. H. Udskrift: Erlig och velbyrdig Mand, Her Jørgen Brahe, „Rider,“ thil Knudstrop, kongl. May. Befalingsmand paa Hagenshouff, min hierte kiere Brodersøn, gandsche venligen tillschreffuit.

1634 (p. 69 L. 7) modtager han atter fra samme Haand næstfølgende Brev: Min hierte kiere Brodersøn! Gud Almægtigste vere nu och altide hos Dig, spare och beuare Dig lenge naadeligen och vel fra Alt de, som i nogen Maade schadeligt kand vehre til Siel eller Liff! ochsaa megen Tack for alt beuist Gode! Din hulle Farsøster findes ieg altid, som ieg høveligen pligtig ehr. M. H. K. Brodersøn! giffuer ieg gandsche venligen at vide, at eptersom min Brodersøn, Tyge Brahe (Arels Søn), haffuer sagt mig, at der findes mange aff de Bræder och deres Fruers Naffn ved Tosterup; saa haffde ieg Bud der nere paa Tostrup och haffuer bekommet det derfra beschreffuen och haffuer befundet, at der ehr noget forseet udi, saa haffuer ieg schreffuet en ret Fortegnelse derom, huorledes de Bræders Naffn med deres Fruers Naffn bør at staa epter hinanden, huilchet ieg haffuer send min Brodersøn, Tyge Brahe (som eiede Tostrup),

forhøvedes, hand lader vel sette deres Naavn ret, når Gud vil hand komer paa Tostrup; thi saadan bør at vere ret fatte. Nu sender ieg Dig en Fortegnelse aff det same, ieg sende hannem; deßligeste en kort Fortegnelse paa nogen aff de Brabers Slegt; dog ieg hæffuer det meget vittløfftigere i mine Slegtebøger. Dette kunde ieg icke lade at schriffue och sende min H. K. gode Brodersøn och vil nu icke opholde hannem med lang Schrifuelße, men befaller hannem den Almegtigste Gud baade til Siel och Liff med al løcksalig Bølsferdt och M gode Netter, som ieg ønscher Eder alle. Actum Helsingør, den 2 Februarij 1634. Sophia Brabe Ottes Datter Mpp 3: manu propria. Udskrift: Erlig och velbyrdige Mand, Her Jørgen Brabe, Ridder, til Knudsstrup, min hierteliere Brodersøn, gandsche huldelligen tilschreffuen.

1638—39 (p. 76 L. 16). Da det var en af J. Brabes mange Bestillinger at optræbe Adelen's Jordebøger og derefter at taxere den, vil det maastee ikke mangle Interesse, af en forefunden Fortegnelse at see, hvorledes den fynske Adels selv i ovennævnte Aaringer angav sit Hartkorn, hvizaaarsag herved meddeles: „Summarum paa de Jordebøger, aff Adelen och andre „i Fyen ehr leffueritt, huor effter di hæffue contribuerit „Mar 1638 och 39:“

A. Greff Boldemar Chri-

stian	1445½	D. 3	Stp. 1	F. =	Al. 1	Dl.
— Anders Bille . . .	871	— 2½	— 1½	— 1	— =	—
— Fru Anne Bille .	571	— =	— =	— 1	— =	—
— — Anne Bro-						
chenhus	775	— 5½	— 1	— =	— =	—
— — Anne Friis .	924	— 1	— =	— 1	— 1	—

A.	Fru Abel Naarby	248½	Ed.	2	Skp.	=	F.	=	M.	=	Di.
—	Jomfrue Anne Ros-										
	senkrandg . . .	727	—	7½	—	=	—	1	—	=	—
—	— Anne Thott .	304	—	2½	—	1½	—	½	—	=	—
—	— Anne Gisbe .	39½	—	1	—	1	—	=	—	=	—
—	Abigaell, sal. Otte										
	Knudtzens . .	11½	—	=	—	=	—	=	—	=	—
B.	Berntt Peittersen	210½	—	3	—	=	—	1	—	=	—
—	Fru Bertte Friis										
	(haffuer ingen										
	Jordbogh eller										
	Penge leffueridt)										2 Soldatter.
—	Fru Birgette, sal.										
	Corfidg Rudg	1220	Ed.	2	Skp.	3	F.	1	M.	=	Di.
—	Jomfrue Birgette										
	Krabbe	240½	—	1	—	1	—	1	—	½	—
	(Om disse to Sidste										
	hedder det: lef-										
	fuere her Penge										
	och holder et an-										
	dit Sted Saal-										
	datter).										
C.	Claus Brochenhuus	696	—	1	—	1	—	=	—	1½	—
—	Claus Uke	18	—	=	—	=	—	=	—	=	—
—	Christen Naarmand	78½	—	=	—	1½	—	½	—	1	—
—	Claus Mulle . . .	35½	—	=	—	2½	—	½	—	=	—
—	Dr. Christoffer Schuldt	72½	—	2	—	=	—	2	—	=	—
—	Cornelius v. der										
	Gamsfortt . . .	43½	—	½	—	1	—	1	—	=	—
D.	Dittloff v. Alfeld	50	—	½	—	½	—	=	—	=	—
—	Jomfrue Dorette										
	Schinchell . . .	33½	—	=	—	=	—	½	—	½	—

E.	Erit Bille	818	Dd. 4	Stp. $\frac{1}{2}$	F. =	Al. $\frac{1}{2}$	Bl.
—	Eyler Dvidgou . .	782	—	$3\frac{1}{2}$	— 1	— 1	— = —
—	Eyler Høgh . . .	850	—	$3\frac{1}{2}$	— 1	— =	— = —
—	Erich Dvidgou . .	$257\frac{1}{2}$	—	=	— 1	— $\frac{1}{2}$	— = —
—	Erich Raas	1191	—	3	— =	— 2	— = —
—	Eyler Bille . . .	$303\frac{1}{2}$	—	3	— 1	— 1	— = —
—	UngeErichDvidgou	$255\frac{1}{2}$	—	=	— =	— =	— = —
—	Frue EllenMarquin	2480	—	$2\frac{1}{2}$	— 1	— 1	— $1\frac{1}{2}$ —
—	Tomfrue Edell Ros=						
	senfrandg . . .	$394\frac{1}{2}$	—	2	— =	— $\frac{1}{2}$	— = —
—	Erich Jürgenssen .	$19\frac{1}{2}$	—	=	— =	— =	— = —
F.	Falch Giøbe . . .	$586\frac{1}{2}$	—	2	— 1	— $\frac{1}{2}$	— = —
—	Frederich March=						
	danner	293	—	$2\frac{1}{2}$	— =	— 1	— = —
—	Frederich v. Buch=						
	vallt	155	—	=	— 1	— =	— = —
G.	Gregers Høgh . .	360	—	2	— $1\frac{1}{2}$	— 1	— = —
—	Gregers Krabbe .	1515	—	6	— =	— 2	— = —
H.	Hans Oldeland .	302	—	=	— 3	— 2	— = —
—	Hendrich Jespersen	178	—	3	— $1\frac{1}{2}$	— =	— = —
—	HolgerRossenfranz						
	haffuer ingen						
	Jordbog eller						
	Penge leffuerit,						
	men lader møde						
	af Skiollemøse						6 Soldatter.
—	Henning Valchen=						
	dorff	799	Dd. 5	Stp. $1\frac{1}{2}$	F. =	Al. 3	Bl.
—	Hans Marchdanner	$60\frac{1}{2}$	—	3	— =	— =	— = —
—	Hendrich Pødebudg	$979\frac{1}{2}$	—	$\frac{1}{2}$	— =	— =	— 3 —
—	Hendrich Thott . .	$684\frac{1}{2}$	—	=	— =	— 1	— 1 —
—	Hendrich Lange . .	$350\frac{1}{2}$	—	$2\frac{1}{2}$	— =	— $2\frac{1}{2}$	— = —

H. Henning Pouidtz .	408½	Ed.	½	Stp.	=	F.	2	M.	=	Di.
— Hendrich Oldeland	64	—	½	—	=	—	1	—	=	—
— Henning Quidtzou	285½	—	1	—	=	—	2	—	=	—
— Frue Hilleborre Krausse haffuer her leffueridt Penge aff Eg= holmb; mens for= medelst hun strax saalte dend, haff= uer hun ingen Soldatter holdit	976½	—	=	—	½	—	=	—	=	—
— Tomfrue Heluig Gyllenstiern . .	22½	—	1½	—	1	—	1	—	=	—
— Tomfrue Hillebor= rig Bille . . .	44½	—	=	—	=	—	=	—	=	—
— Hans Anderssen i Jylland	22½	—	1	—	1	—	=	—	=	—
— Hans Haggesen .	16	—	2½	—	½	—	½	—	=	—
— Hans Hanssen i Ebenborrig . .	4½	—	1	—	1	—	1	—	=	—
I. „Hr. Jürgen Brahe“	3194½	—	3	—	1	—	=	—	1	—
— Jürgen Schuldt .	392	—	1½	—	1	—	=	—	1	—
— Jessper Friis . .	733	—	6½	—	1	—	2¼	—	=	—
— Jürgen Mund . .	119½	—	2	—	=	—	½	—	=	—
— Jochum v. Buchvaldt	276	—	=	—	=	—	=	—	=	—
— Frue Tytte Bild, f. Otte Banners .	170½	—	2½	—	=	—	2	—	=	—
— Jürgen Kaas . . .	126	—	3	—	1	—	1	—	=	—
— Frue Ingeborrig Friis	210	—	3	—	1½	—	1	—	=	—
— Jürgen Morttesen	6½	—	=	—	=	—	=	—	=	—
— Jørgen Friis . . .	10½	—	2	—	=	—	=	—	=	—

K.	Knud Ulfeld . . .	4186½	Ed.1½	Stp.=	8.	½	Al.=	Di.	
—	Frue Kirsten Gar-								
	denbierg	658	—	2½	—	1	—	1	— = —
—	Frue Kirsten Naarbye	364½	—	1	—	=	—	=	— = —
—	Frue Karen Krabbe	959	—	3	—	=	—	1	— = —
—	Tomfrue Karen Ulfeld	69	—	2	—	1	—	=	— = —
—	Karen, Johan Bor-								
	gesens	40½	—	2	—	1	—	½	— = —
—	Knud Ottesen . .	11½	—	2	—	=	—	=	— = —
L.	Lauridg Ulfeld . .	2581½	—	=	—	3½	—	½	— 1½
—	Lauridg Schinckel	151	—	2½	—	1	—	=	— = —
—	Leo Bartholomei	30	—	=	—	=	—	=	— = —
M.	Hr. Mogens Kaas	1827	—	3	—	=	—	1	— = —
—	Mouridg Ulferss-								
	leben	161	—	=	—	=	—	=	— = —
—	Melchior Oldeland	52	—	3	—	=	—	2	— = —
—	Maren, Hans Bruns	15	—	1	—	=	—	=	— = —
N.	Hr. Niels Bielske	660	—	=	—	=	—	=	— = —
—	Niels Trolle haff-								
	uer ingen Jord-								
	bog eller Penge								
	leffueridt.								
—	Niels Schinckel .	224	—	1½	—	1½	—	1½	— = —
—	Niels Munk . .	56	—	=	—	1	—	1	— = —
—	Niels Harboe . .	98	—	3½	—	1	—	1	— = —
—	Niels Kaas . . .	342	—	1	—	=	—	=	— 3½
O.	Oloff Naarbyes								
	Arffvinger . .	39½	—	2½	—	=	—	=	— = —
P.	Palle Rottsten hol-								
	der her i Landit								
	5 Soldatter och								
	giffuer Penge								
	udi et andit Land	832	—	=	—	=	—	=	— = —

P.	Jomfrue Pernelle							
	Quidgou . . .	115½	Ed. 1	Stp. 1	F. 1	Al. =	Bl.	
R.	Frue Riborre Bro-							
	chenhues . . .	113½	—	3	—	1	—	— = — = —
—	Jomfrue Nigidge							
	Oldeland . . .	29½	—	1	—	—	—	2 — = —
S.	Stenn Bille . . .	550½	—	1½	—	—	—	— = — = —
—	Sti Pors	279½	—	2½	—	1½	—	1 — = —
—	Stenn Bille paa							
	Laffuend . . .	61½	—	—	—	1½	—	½ — = —
—	Sigfred Pouidschis							
	Børn	61½	—	1	—	2	—	½ — = —
—	Frue Sidhøll-Høgh	1364	—	—	—	—	—	— 2½ — = —
—	Frue Sophia Olde-							
	land	338	—	3½	—	1½	—	½ — = —
T.	Thønne Friis haff-							
	uer ingen Penge							
	eller Jordbog							
	Ieffueridt							2 Soldatter.
—	Thønne Bille . .	209	Ed. 3	Stp. 1	F. =	Al. =	Bl.	
—	Jomfrue Thalle							
	Oldeland . . .	25½	—	3½	—	1½	—	— = — = —
V.	Vinsens Stenssen.	208	—	—	—	—	—	— = — = —
—	Uldrich Christian							
	Gyllenløff . .	383	—	2	—	1	—	1 — = —

1645 (p. 83 L. 8). Det Kongebrev, hvorved J. Brache blev bemyndiget til at bortføre Stenene fra Uranienborg paa Hveen, er saaledes lydende: Wy Christian den fierde med Guds Naade ic. gjøre alle vitterligt, att wy och Essl. Her Jürgen Brache till Hvedholm, Ridder, vor Mand, Raad och Befalingsmand paa bort Slott Hagenshouff, naadigst haffuer beuilget och tillatt, saa och hermed beuilger och tillader, att hand huif

Steene, som i affgangne Thyge Braches Tid paa vortt Land Hven kunde vere „med nogen Opskrift eller andre udhugne Figurer eller Characterer tegnede“ och der samestedtz endnu findes, der fraa Landett, huor hen hannem lyster, maa lade ud och bortføre; forbydendes alle och enhuer forte Hr. Jürgen Brache her imoed, efftersom forskreffuett staar, att hindre eller udi nogen Maader Forfang att gjöre under vor Hyllyst (och) Naade. Giffuet paa vortt Slott Kjøbenhaffn den 24 Oct. 1645 under vortt Zignett.

1646 (p. 83 L. 9) tilskrev J. Braches Frue, Ane Gyllenstiern, sin ældste Søn, Steen Brache (som s. A., d. 6te Sept., blev gift), paa Nytaarsdag et langt Vers, som endnu opbevares, men som jeg ikke vil trætte mine Læsere med, da deres Dom derom vist vilde blive den samme som min, at det nemlig indeholder mange „gode“ Lærdomme i en stor Mængde „flette“ Vers. Imidlertid kan jeg dog ikke undlade til en Prøve at anføre et Par Stropher, som synes at have Hentydning til Tidkalderens Skjodesynd, idet hun nemlig iblandt Andet ivrer imod Drukkenskab og derhos tilføier:

Om Du Vinnen (∴ Vinen) kand berre uell,
ved engen beder end Du self,
som deraff Faren haaffuer frest;
Din Sell adt udfri veste Gud best.
Vær nu gronditt udi Gud saa fast,
adt Du allderig mer falder i den Last.

Bersfet er forresten dateret Huedholm Nytaarsdag 1646; og naar derfor en nyere Haand har strebet udenpaa samme: Frue Anna Gyldestiernes Niim til hendes Søn, Steen Brache, „da han var et Barn,“ saa er det en Bildfarelse; thi han var den Tid omtrent 24 Aar gl. og blev i s. A. gift; hvad ogsaa hans Moder i Rimet selv ønsker „inden“ Aar og Dag at maatte see.

1655 (p. 125 L. 22) har man af 18de Jan. en Supplicats fra Borgemeester, Raad og Borgerklub i Weile til Hr. Jørgen Brache (der som Eier af Engelskholm var deres Nabo) om, at han vilde tilhjelpe, at Weile Borgere ikke skulde søge deres ringe Næring, som de have tilføes, i Frederichsodde; i Anledning nemlig af, at Kongen under 6te Oct. 1654, forat ophjelpe sidstnævnte By, havde befaleet, „at hvis Weile Borgere nogen Handel tilføes bruge ville, de det da udi Frederichsodde gjøre skulde.“ Dette Document er vistnok ikke uden Interesse især paa Grund af, at Borgerklubet i Weile ved denne Leilighed veraaber sig paa sin i de 2 sidste Krige udviste Patriotisme og udstandne Lidelser; men da det er skrevet til Rigsraadet i Almindelighed og blot særstilt til J. Brache anbefalet, har jeg i hans Levnet ikke fundet det passende at indrykke samme; og det saameget mindre, som **Cand. Worsaae** allerede har omtalt det i *Hist. Tidsskr.* 2, 1, p. 218.

1657 (p. 130 L. 7). Udi en Steen over Brachesborg Hovedindgangs Dør skal følgende Vers være udbugget:

Herr Jørgen Brache mig af Grunden lod bygge,
 saaledis som ieg nu staar under Herrens Schygge;
 med sin kiere ædle Frue Fru Anne Gyldenstierne;
 ieg derfor Brachesborg altid kaldis saa gierne.
 Dend Herre Zebaoth velsigne og lenge spare
 dem sambt ald deris Æt, og naadelig bevare
 mig fra Ulycke og Vaade, at uden Tvist og Sorrig
 ieg, „medens Verden staar,“ maa blifve en
 Brachesborg.

En anden Prøve paa Familiens Digtetekunst har man dernæst i et omtrent ved denne Tid eller i det Mindste i J. Braches hrie Alder af hans Børn til ham forfattet Fødselsdagsvers, som jeg her vil indrykke, fordi det udgjør et Akrostikon o: det første Bogstav i

hver anden Linie, læst fra oven nedad, udgjør hans fulde Navn (Jørgen Brabe Steensen):

Himlens Gunst oc Jordens Gode
 med ald Esinds Fornøvelsje,
Edle Fader! vi formode,
 at vor Gud vil Jer betee;
Riig i Manden, ny i Styrche,
 sund oc glad i Alderdom
I maa leffue, vi maa dyrche
 Eders graa Haar om oc om.
Onshelig Jers Dag fremvinder ¹⁾,
 som hin Sommer vinde maa;
Ret haa glad vi hende ²⁾ finder,
 som der hun J forsten saa ³⁾.
Gjennem Glahet ⁴⁾ Buggen gange,
 Buggen, der (o: hvori) det lille Noer,
 Effter huilchet lengtis mange,
 at det Haab maatt worde stoer.
 Nu maa bort de dybe Tancher,
 Sorg til Eside fecttis maa;
Bort maa alt det, hom sig hancher
 i et sorgfuld Hiertis Braa.
Ret aff Hiertet, hierte Fader!
 J maa frydis denne Dag;
Ald vor Esind oc all vor Lader
 har oc deri hin Behag.
Her maa tenchis med stor Glæde
 paa de haa spæ (o: spæde) Ledemod;
Edle Kierist! huor J teede
 sig (o: Jer?) een Landkens Fader god.
Sthyen maa for Solen vige,
 Matten flye for Dagens Schin;
Tuilghombhed maa oc nu hniige
 sig i Dag fra Eder hen.
Eders Lyst er voris Vre,
 Eders Liff vor Paradiis;

1) Foraarsdagen d. 22de Mai, sem var hans Fødselsdag.

2) o: formodentlig: Dagen.

3) o: som da hende først J saae.

4) o: formodentlig et Tilbageblik gennem Phantaslens Perspectiv.

Eder derfor Gud beschiære
 Lyst oc Liff, git Naffn til Priis!
 Naar kom denne Dag oprinder
 tit i effterkommend' Aar,
 Saa maa dend oc stedke finde,
 at det vel med Eder staaer;
 Eders Dage maa forlengis,
 Eders Styrche maa fornyes;
 Naffnet ey aff Torne trengis,
 Sielen boe i Himlens Riuß!!!

1663, den 24de Januar, har man atter et langt Bindebrev paa Vers af J. Brahes Enke, Fru Ane Gyldenstjerne, til, — (som det i Udskriften hedder), — Erligh oc velbiurdigh Jurgen Brahe paa Huedholm, min hiertekiere Søn, kierligen thilhende i „Amnestuen;“ thi det var, vel at mærke, til hendes Sønnesøn eller hendes Søn Præbens Søn Jørgen, som først Aaret forud og, — som det i Verset hedder, — netop samme Dag var født (og døde 1716 som Statsraad), saa at hun altsaa bandt ham paa hans Fødselsdag istedetfor paa hans Natnedag, og derhos med hans Bedstefaders Bibel (efter hvem han var opkaldt) istedetfor med en knyttet Silkesnor, hvorfor det ogsaa hedder i Bindebrevet:

Jeg Dig binder herhoss med Bogen sin,
 som slittig i læste Farsader Din. etc.

Forresten har bemeldte Jørgen Brahe, som saaledes i Buggen blev bunden, efterladt sig et høist ærefuldt Epitaphium, der ender med følgende (som jeg dog formoder tildeels poetiske) Udtryk: Wandringsmand! vil Du vide mere om sal. Jørgen Brahe, da søg „hele Verden“ om hos alle brave Folk! thi hos „alle“ har han et „udødeligt“ Greminde (Hoff. F. 1, p. 320—21).

Rettelser:

- Side 5 Linie 11: Knudstrup; læs: Knudstrup;
— 18 — 19: Sigerfader l.: Svigerfader
— 30 — 20: dens l.: den
— 41 — 30: Fru l.: Fr. eller Frøken
— 74 — 32: Elved, l.: Elved)
— 100 — 8: Proposition l.: Proposition

3765

